

೧೨

ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ

ಕವನಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ,
ಕತೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು: ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ್

ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು

ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ

೧೩

ಕವನಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ, ಕತೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು

ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು

ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ್

ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 'ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ'ದ 'ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಅಭಿಯಾನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಸಾಫ್ಟ್ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು
freebookculture.rivertoughts.com ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.
This book is published as part of 'Mitramaadhyama' Trust's campaign FREE BOOK CULTURE; people who wish to
have their own copy can download it from freebookculture.rivertoughts.com

ಕವನಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ, ಕತೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು

Kavanagalu, Hasya Lekhana, Kathegalu, Natakagalu

ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು
ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

COLLECTED BY
Dr. L R Hegde

ಸಂಪಾದಕರು
ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

EDITED BY
Smt. Renuka Ramakrishna Bhat

ಇ - ಪ್ರಕಟಣೆ
ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ
ಬೆಂಗಳೂರು

E-PUBLICATION BY
MITRAMAADHYAMA
Bangalore

ಮೊದಲ ಇ-ಪ್ರಕಟಣೆ : ನವೆಂಬರ್ ೨೦೨೨
ಆಕಾರ: ೧/೮ ಡೆಮಿ
ಪುಟಗಳು: ೧೧೮+೪

First E-Edition: November 2022
Size: 1/8 Demy
Pages: 118+4

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದವರು
ಶ್ರೀ ಡಿ ಎಂ ಘನಶ್ಯಾಮ

ಮುಖಪುಟ ರಚನೆ: ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ್

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-NoDerivatives 4.0 International License.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಹಕ್ಕುಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ 4.0 ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
ವಾಣಿಜ್ಯೇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮರುಮುದ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅವರು ನನಗೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಾನು ಭಾರತವಾಣಿ ಬಹುಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನಕೋಶ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ ದಿ. ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ನಾನು ೧೯೯೦-೯೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಶ್ರೀ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಧೈರ್ಯ ಇರದವನಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ ಅವರ ಮನೆಗೇ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅದಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರು ೮೪ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದವರು. ಆದರೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು!

ಈಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸರಣಿಯಾಗಿ, ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಹಕ್ಕಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತರು ಯಾವ ಅನುಮತಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು!

ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ 'ಭಾರತವಾಣಿ' ಯೋಜನೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ 'ಕಣಜ' ಯೋಜನೆಗೆ, ಇನ್ನಾವುದೇ ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯ ಜಾಲತಾಣಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಈ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಗುವ ಮಾತಿರಲಿ, ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಈಗ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ, ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾಷೆ - ಲಿಪಿ - ಪರಂಪರಾಗತ ಅರಿವು ಎಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರು ಗಮನಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ, ಮುಖಪುಟ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಮಿತ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಡಿಜಿಟಲ್ ಜನಪದವು ಪರಂಪರಾಗತ ಜನಪದವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು, ಅದರಲ್ಲೂ ಹಲವು ಯುವ ವಯಸ್ಕರೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಇಂತಹ ಜೀವನ್ಮುಖಿ ಯುವಸಮುದಾಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಮುಕ್ತಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವ ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಘೋಷವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

- ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯವರಾದ ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಸ್ವತಃ ರಚಿಸಿದ 'ಕವನಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ, ಕತೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು'- ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 'ಡಿಟಿಟಲ್ಪುಸ್ತಕ'ದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವೂ, ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ.

ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಖೇದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಮಾದರಿಯ (Sample) ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲು ನಾನೇ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಟಕಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ನೀಳ್ಕತೆಗಳನ್ನು, ಚಿಕ್ಕ ಕತೆಗಳನ್ನು, ಕವನಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಲೇಖನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ, ಅವರ ಮರಣಾನಂತರ ನನಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಇಷ್ಟೆಯೇ.

ತಂದೆಯವರು ಒಂದು ಕಡೆ- 'ನಾನು ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಹೋಮಿಯೋಪತಿ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆ' ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರಂಥ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

"ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹವ್ಯಕರ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ದೃಶ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು" ಎಂದು ತಂದೆಯವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮೆಟ್ಟಿಕ್ಕಲಿಯುವಾಗಲೇ 'ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ' ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಮುಂದೆ ಅರೆಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದು 'ಗ್ರಾಮಜೀವನ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು 'ಬಾಳ ದೀಪಾವಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗ್ರಂಥವಾಯಿತು. ಕಾಲೇಜು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಮುಂದೆ 'ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂತು.

ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ತಾವೇ ದಿಗ್ದರ್ಶಿಸಿ, ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಯುವಾಗಲೂ ಕಾಲೇಜಿನ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದು,

ದಿಗ್ಭಿಷಿದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರ ದಿಗ್ಭಿಷಿದನಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಹವ್ಯಾಸ ಮಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಮೇಲೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ಇವರು ಯೋಗ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ತಾವಾಗಿ ಕರೆದರೂ ಎಲ್ಲೂ ಒಪ್ಪಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಧಾಡವಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ (ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ) ಕರೆದರೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದಷ್ಟು ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೋಗಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಪ್ರಚಾರ, ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಬಹಳ ಹಣ ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. 'ದೇವರು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬ ತೃಪ್ತ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೬೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದಾಗ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಸುಮಾರು ೬-೭ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಹೋದರಿಯರಾದ ಸೌ. ಸುನಂದಾ ಹಾಗೂ ಸೌ. ಸವಿತಾ ಇಬ್ಬರೂ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಯೇ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೌ. ಸುನಂದಾ ಗೋರೆಯವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂತೆಂದು ಹೆಗಡೆ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಮಗ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ನೆಲೆಸಿದ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಸಿದ್ಧಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಉಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

ತಂದೆಯವರ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಓದಲು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಆ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು ತೀರ, ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ತಪ್ಪುಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೇ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ನನಗೆ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ.

ನಾನು ವರುಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೇ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಜೊತೆ ಕಳೆಯಲೆಂದೇ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ತವರುಮನೆಯಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ (mood) ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಹಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿಶೇಷತಃ 'ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಜಾನಪದ

ಸಂಪತ್ತು' ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಾಣಲೆಂಬ ಹಂಬಲ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಅವರದೂ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುವುದನ್ನು ಅತಿ ಸಮೀಪದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಅವರು ಪಡುವ ಶ್ರಮ ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ.

ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ದೊರಕಿದ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಶ್ರೀಯುತ ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನರ ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು 'ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಕವನಗಳು, ಹಾಸ್ಯಲೇಖನ, ಕತೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ, ಸೌ. ಶ್ಯಾಮಲಾ ಹೆಗಡೆ, ಸಹೋದರಿಯರಾದ ಸೌ. ಸುನಂದಾ ಗೋರೆ ಹಾಗೂ ಸೌ. ಸವಿತಾ ಭಟ್ಟ ಇವರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾವು ಚಿರಮುಚ್ಚಿಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

9535192074 / 8660421309

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೧	ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೨	ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೩	ಪುರಾಣ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೪	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೫	ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೬	ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೭	ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೮	ಗುಮ್ಮನ ಪದಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೯	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೧೦	ಹಾಲಿನ ತೆನೆ	(ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು)
೧೧	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ	(ಮಹಾಪ್ರಭಂಧ)
೧೨	ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಕಥೆಗಳು	

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

೧೨	ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೧೩	ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೧೪	ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೧೫	ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರಗಿನ ಕಥೆಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

೧೬	ಹಾಡುಂಟೆ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ	(ತ್ರಿಪದಿ ಸಂಕಲನ)
೧೭	ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೧೮	ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)

ಗ್ರಾಮಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಕುಮಟಾ

೧೯	ಬಾಳ ದೀಪಾವಳಿ	(ಕವನ ಸಂಕಲನ)
----	-------------	-------------

ವಿವೇಕೋದಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಗುಡಿಬಂಡೆ

೨೦	ಜೈನಭಾರತ ಕಥೆಗಳು	
----	----------------	--

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೧	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ವಿಮರ್ಶಕ ಗ್ರಂಥ)
೨೨	ಗೊಂಡರ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೨೩	ಮಾಚಿಯ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು	ಕ.ಸಾ.ಪ., ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೨
೨೪	ಕತೆ ಗಾದೆಗಳು	ಕ.ಸಾ.ಪ., ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೪

ನಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೨೫	ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಾಸಂಗ	(ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ)
೨೬	ಸುವ್ಯೇ ಸುವ್ಯೇ ಸುವ್ಯಾಲೆ	(ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು)
೨೭	ಬೆಳಿಯಮ್ಮನ ಹಾಡುಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೨೮	ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ	(ಲೇಖನಗಳು)
೨೯	ಗಾಂವರಿ ಚಿಕ್ಕಿತ್ನೆ	
೩೦	ಪಾಕರಸಾಯನ	(ಅಡಿಗ ಗ್ರಂಥ)

ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೧	ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು	
೩೨	ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	
೩೩	ಗೇಣುಗಡ್ಡದ ಕುಳ್ಳ	(ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳು)
೩೪	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗೊಂಡರು	
೩೫	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ಧಿಯರು	(೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ)
೩೬	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ಇತರರೊಡನೆ ಬರೆದು)
೩೭	ಗೇಣುಗಡ್ಡದ ಕುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು - ೧೯೮೦	

ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೩೮	ಲಂಕಾದಹನ	(ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಣದ ಭಾಗ)
೩೯	ಅನುಭವ ಚಿಕ್ಕಿತ್ನೆ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೪೦	ಆರೋಗ್ಯ ಧರ್ಮ ಪಾಲನೆ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೪೧	ದನಗಳ ವೈದ್ಯ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೪೨	ರೂಢಿಯ ಚಿಕ್ಕಿತ್ನೆ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)

ವಿಶ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೪೩ ಸುಲಭ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)

ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಹೆಗಡೆ, ಕುಮಟಾ/ಸಿದ್ದಾಪುರ

- ೪೪ ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ (ಕಥಾ ಸಂಕಲನ)
೪೫ ಸಿದ್ದಿಯರ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೬ ಕರಾವಳಿಯ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೭ ಜನಪದ ಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೮ ಕುಮರಿ ಮರಾಟಿಗರ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೯ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೫೦ ಹೆಂಗಸರ ಗೀತೆಗಳು
೫೧ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ (ವಿಮರ್ಶೆ)
೫೨ ಮಂಗಲ ಗೀತೆಗಳು
೫೩ ಪೂಜಾ ಗೀತೆಗಳು
೫೪ ಒಗೆಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು
೫೫ ಅಪೂರ್ವ ಮೃದಂಗ (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೫೬ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಕದಂಬ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿರ್ಸಿ

೫೭ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮದುವೆ ಹಾಡುಗಳು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ

೫೮ ಜಾನಪದ ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು

ಶ್ರೀ ರಾಜು ಶೆಟ್ಟಿ, ಕುಮಟಾ

- ೫೯ ಆಹಾರ ಉಪಾಹಾರ
೬೦ ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ

ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿದ್ದಾಪುರ (ಉ.ಕ)

೬೧ ಉರೌಷಧಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೬೨ ಪಶುವೈದ್ಯ ರತ್ನಾಕರ

ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ (ಉ.ಕ)

- ೬೩ ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳು
 ೬೪ ಹಳಗನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು
 ೬೫ When The Indicated Remedy Fails in Homeopathic Practice
 ೬೬ ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿ ಉಪಚಾರ ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ ಸೌ. ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ
 ೬೭ ಮಧುರ ಗೀತೆಗಳು ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ ಸೌ. ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ

ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಸಿಸಿಎ

- ೬೮ ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಸೂಚಿ
 ೬೯ ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
 ೭೦ ಗಾದೆ ಕಥೆಗಳು
 ೭೧ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಕಥೆಗಳು
 ೭೨ ಮಾತಿನರಗಿಣಿಯೇ ನುಡಿದಾವೋ
 ೭೩ ನಾಡ ಮದ್ದು
 ೭೪ ಜಾನಪದ ಕ್ರೀಡೆ
 ೭೫ ಆರೋಗ್ಯ ದರ್ಶನ
 ೭೬ ಸಣ್ಣ ಕೂಸ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು
 ೭೭ ಪಡುವಣದ ಬೆಡಗು (ವಿದ್ವಾಂಸರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು)
 ೭೮ ನಾಮಧಾರಿ ಕತೆಗಳು (ಡಾ.ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಕುಮಟಾ)

ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಕೈಸ್ತ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

- ೭೯ ಅವರಿವರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು

ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೨

- ೮೦ ಲೋಕಗೀತೆ ಮಂಜರಿ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
 ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೨
 ೮೧ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಗಳು ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ ಸೌ.ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

- ೮೨ ಡಾ|| ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
 ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಪ್ತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್

೮೩ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೮೪ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಔಷಧಿ ಗುಣಧರ್ಮ
ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾಸಾರ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಉಚಿತ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ

೮೫. ಪುಸ್ತಕ ೧ ನಾಮಧಾರಿಗಳ ಆಡುಭಾಷೆಗಳ ಕಥೆಗಳು
೮೬. ಪುಸ್ತಕ ೨ ಆಯ್ದು ನಾಮಧಾರಿ ಕಥನಗೀತೆಗಳು
೮೭. ಪುಸ್ತಕ ೩ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕಥೆಗಳು
೮೮. ಪುಸ್ತಕ ೪ ಶುದ್ಧ ಭಾಷೆಯ ಕಥೆಗಳು
೮೯. ಪುಸ್ತಕ ೫ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು
೯೦. ಪುಸ್ತಕ ೬ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿದ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು
೯೧. ಪುಸ್ತಕ ೭ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರ ಭಾಷಣಗಳು
೯೨. ಪುಸ್ತಕ ೮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು
೯೩. ಪುಸ್ತಕ ೯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಕಥನಗೀತೆಗಳು
೯೪. ಪುಸ್ತಕ ೧೦ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಲೇಖನಗಳು
೯೫. ಪುಸ್ತಕ ೧೧ ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು
೯೬. ಪುಸ್ತಕ ೧೨ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ರಚಿಸಿದ ಪದಗಳು,ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನಗಳು,ಕಥೆ,ನಾಟಕ

-
- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ೧೯೮೮ನೇ ಸಾಲಿನ 'ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಕಲನ' ಎಂದು ಮತ್ತು 'ಜನಪದ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೦ನೇ ಸಾಲಿನ 'ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವೆಂದೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆತಿವೆ.
  - ೧೯೮೬ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ- ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯ್ಕರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ.
  - ೨೦೦೧ ನವಂಬರ್ ೧, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ತ್ರಿ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ.

ಪರಿವಿಡಿ

ಕವನಗಳು

೧. ಪೊರಕೆ	೧೯
೨. ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರ	೨೦
೩. ಗ್ರಹ ರಕ್ಷಕ	೨೧
೪. ಗಾಡಿಕಾರ	೨೩
೫. ಜಗನ್ನಾತೆ	೨೪
೬. ನೀಲಕೋಡು	೨೫
೭. ಕಡಿಮೆಯದೆ?	೨೬
೮. ಪರದೇಶಿಗಳ ದೇಶ	೨೭
೯. ಗೋಲದ ಸಂಗೀತಾ	೨೮
೧೦. ಆಹ್ವಾನ	೩೦

ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ

೧೧. ಅಪ್-ಟು-ಡೇಟ್ ಗಣೇಶ	೩೩
----------------------	----

ಕತೆಗಳು

೧೨. ಕತೆ - ೧ : ದೀಪದ ಮರಿಗಳು (ಜಯಂತಿ' ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ, ನವೆಂಬರ್ ೧೯೬೧ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ)	೪೧
೧೩. ಕತೆ - ೨ : ಅಹಿಂಸೆ	೪೩
೧೪. ಕತೆ - ೩ : ಪ್ರೀತಿಯ ನೆಲೆ (ಅಪ್ರಕಟಿತ)	೪೪
೧೫. ಕತೆ - ೪ : ರಣಹದ್ದು (ಅಪ್ರಕಟಿತ)	೪೬
೧೬. ಕತೆ - ೫ : ಗುಂಗಾಡು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಾಡು (ಜನತಾ)	೪೭

೧೭. ಕತೆ - ೬ : ಹೆದರಿಕೆ (ಜನತಾ)	೪೯
೧೮. ಕತೆ - ೭ : ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಆನೆ (ಅಂಕೋಲಾ 'ಜನಸೇವಕ' ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ)	೫೦
೧೯. ಕತೆ - ೮ : ಸ್ವತಂತ್ರ (ಜನತಾ)	೫೨
೨೦. ಕತೆ - ೯ : ಗರ್ವಗ್ರಹ (ಜನತಾ)	೫೪
೨೧. ಕತೆ - ೧೦ : ಕೂಲಿಕಾರ (ಜನತಾ)	೫೬
೨೨. ಕತೆ - ೧೧ : ಬಹುಮತ (ಜನತಾ)	೫೮
೨೩. ಕತೆ - ೧೨ : ಬಲವಂತರ ಸ್ವಾರ್ಥ (ಜನತಾ)	೫೯
೨೪. ಕತೆ - ೧೩ : ಶುನಿಚೈವ ಶ್ವಪಾಕೇಚ (ಜನತಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಕಾಲಂ)	೬೦
೨೫. ಕತೆ - ೧೪ : ಸೌಂದರ್ಯ (ಜನತಾ, ೦೯-೧೦-೫೮)	೬೨
೨೬. ಕತೆ - ೧೫ : ಘನವಂತ	೬೪
೨೭. ಕತೆ - ೧೬ : ಬಲಿಷ್ಠರ ಹಕ್ಕು (ಜನತಾ)	೬೫
೨೮. ಕತೆ - ೧೭ : ತೊಂಡು ಹಸು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿತು (ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ, ಆದರ್ಶ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮ್ಯಾಗಝೀನ್, ೧೯೯೯)	೬೬
೨೯. ಕತೆ - ೧೮ : ಪ್ರೇಮದ ಕಣ್ಣು (ಇಟಲಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿ ಆಲ್ಬೆರ್ಟೊ ಮೊರವಿಯಾ ಅವರ ಕಥೆಯ ಅನುವಾದ. ಹೊನ್ನಾವರದ ಜನತಾ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು, ೧೫-೮-೧೯೬೩)	೭೨
೩೦. ಕತೆ - ೧೯ : ನೂರು ಹೋದರೇನು, ನೂರು ಬಂದರೇನು? ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರು ೩೧/೦೩/೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಥೆ.	೮೦

ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳು

೩೧. ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ - ೧ ಮದುವೆಯ ಮಬ್ಬು	೮೭
೩೨. ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ - ೨ ಜೇಡನ ಬಲೆ	೧೧೦
ಪರಿಶಿಷ್ಟ: ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ-ನುಡಿಚಿತ್ರ ರಚನೆ: ಶಶಾಂಕ	೧೧೯

ಕವನಗಳು

ಪೊರಕೆ

ಮಾನ್ಯ ನೀನಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ?
ಯಾವ ವೀರನ ಮಡದಿ ಕೈಲಿ ಶೋಭಿಸಿದೆ?
ಪೊರಕೆ ಕೈಲಿರುವ ಹೆಣ್ ಜಗವ ನಡುಗಿಪಳು
ಪೊರಕೆಯಿಂದರೆ ಮಾನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಗೆಯ್ಯುವಳು
ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಗಂಡನನು ಹೆದರಿಪಳು
ಗಂಡುಬೀರಿಯು ನಿನ್ನ ಆಸರೆಯ ಪಡೆದಿಹಳು
ಅರಮನೆಯ, ಗುರುಮನೆಯ, ಗುಡಿಸಿಲಿನ ವಾಸ,
ಯೂರಪಿನಲು ನೀನಿರುವೆ, ನೀ ಜನರ ದಾಸ?
ಕಸಬರಿಗೆ ಬಲ್ಲಿದನು ಹರಿಜನರ ಸೇವಕನು
ಮಾರ್ಗವನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಜನಕ್ಕೆ ನೀ ರಕ್ಷಕನು
ಉದಯ ರಾಗವನು ನಿನ್ನಿಂದೆ ಶುರು ಮಾಡುವರು
ಆದರೂ ನೀ ಅಶುಭೆ, ಅಪಶಕುನ ಎನ್ನುವರು?
ನಿನ್ನ ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೇ ಇಹುದು ಹಿರಿಯತನ
ಬಡವರಾಧಾರಿ ನೀ ಜನತಾ ಜನಾರ್ದನ ||

ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರ

ಯಂತ್ರವಲ್ಲ ಬರಿ ತಂತ್ರವಲ್ಲವಿದು
ಮಂತ್ರದೃಷ್ಟಿ ಕಾಣಾ
ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂರ್ತರೂಪದಲಿ
ಮೂಲಮಂತ್ರ, ಜಾಣಾ
ಪ್ರಯೋಗ ಮಾರ್ಗದ ನಿಯೋಜಕತ್ವವು
ಪ್ರಯೋಗಿಯದೇ ಧ್ಯಾನಾ
ಟೈಪ್ ರೈಟರಿನ ಸಾರ್ಥಕ ಲೇಖನ
ಟೈಪಿಸ್ತನಧೀನಾ
ನಾವೀನ್ಯದ ಕವಿ ಬರೆಯುವ ಸ್ವರದಲು
ಭಾವನೆಯಾ ವೀಣಾ
ವಿಕಾಸವದು ಬರಿ ಯಂತ್ರ ಕಾರ್ಯವೇ?
ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪ
ಆಕಾಶದ ಗ್ರಹಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣವು
ಏಕನಿಯಮ ರೂಪ
ರಶಿಯಾದವರು ತೇಲಿಸಿದ ಗೋಲದಲಿ
ಋಷಿಯ ಸತ್ಯ ಮೂಲಾ
ಗೋಲ ರೂಪವದು ಜಗದ ರೂಪವು
ರಾಕೆಟ್ ಚೇತನ ಲೀಲಾ
ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಂತ್ರವುಂಟು
ಮಂತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಬರೀ ಯಂತ್ರವಿಲ್ಲ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ

ಗ್ರಹ ರಕ್ಷಕ

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಹ ಗೋಲಜಾಲದಲಿ
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಪ್ರಾರ್ಥ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಲಕ್ಷಮಾಲೆಗಳ
ತೀವ್ರ ಶಕ್ತಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ
ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಶಕ್ತಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲಿ
ಚಿಕ್ಕ ರಾಷ್ಟ್ರ ಕಷ್ಟ

ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಬಲುಹು ಸುಳುವಿನಲಿ
ಚಿಕ್ಕ ಉಲೈ ನಷ್ಟ
ನಕ್ಷತ್ರ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಉರಿತದಲಿ
ಸುತ್ತು ಕಿಡಿಗಳುದುರಿ

ಉರಿಯು ನಂದಿ ಕರಿಳಾಗಿ ಬೀಳುವದು
ಸುತ್ತು ಬೂದಿ ಕೆದರಿ
ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಕೂತು ನೋಡಿದರೆ
ನೂರು ಉಲೈ ಬಿತ್ತು
ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸದು, ಚಣವೆ ಕಾಣುವುದು,
ಉರಿಯ ಗೆರೆಯೆ ಸುತ್ತು

ನಕ್ಷತ್ರ ಯಾತ್ರೆಗಳ ಪಯಣಿಗೇಸು (ಯಾತ್ರಿಕ)
ಸೂರ್ಯ ಮಾಲೆ ತಾನ
ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳಿಗು ಮುಖ್ಯನಾಗಿರುವ
ಸೂರ್ಯ ಯಜಮಾನ

ಒಂದೇ ಪ್ರೀತಿ ಸಂಬಂಧ ಹೆಣೆದಿಹುದು
ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ
ಅದನೆ ಅನುಕರಿಸಿ ತಾವು ನಡೆದಿಹುದು
ಉಪಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ

ಚಂದ್ರ ಉಪಗ್ರಹ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸುತ್ತಲು,
ಗುರುಗೆ ಮೂರು ಚಂದ್ರ
ಶನಿಯ ಸುತ್ತು ಉಪಗ್ರಹದ ವಲಯವು
ಅಹಹಾ! ಏನು ಚಂದ !

ಅಪ್ಪ ಯಜಮಾನ, ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳು
ಏನೋ ಎಂಥ ಸ್ನೇಹಬಂಧ ಗ್ರಹಬಂಧ
ಮನೆಯು ವೈಭವದಿ ನಡೆಯುತಿರುವುದು
ಎಂಥ ಸ್ನೇಹಬಂಧ

ಒಂದೇ ವಲಯ ಸಮೆದ ದೀಪಗಳು
ಎಂಥ ದೀಪಮಾಲೆ
ಒಂದೇ ಕೊರಳಿನಲಿ ಇಟ್ಟ ರತ್ನಗಳು (ಮಣಿ);
ರತ್ನ ಜ್ಯೋತಿ ಮಾಲೆ

ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಸೂರ್ಯನು
ತಾನೇ ಗೃಹರಕ್ಷಕ
ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿಸುವ
ಗ್ರಹ ತಾನೇ ಶಿಕ್ಷಕ

ಸೂರ್ಯ ದೇವನೇ ಗ್ರಹವ ರಕ್ಷಿಸಲು
ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರ ಚಾಲಕಾ ;
ಇಲ್ಲದಿರಲು ಗ್ರಹ ಸೂತ್ರ ಹರಿಯುವದು ;
ಸೂತ್ರ ಮುರಿದ ಪುತ್ರಿಕಾ.

ಗಾಡಿಕಾರ

ಹೈ ಹೈ ನಡಿಯೋ ಶಿವನ ಸರದಾರ
ರಿಂ, ರಿಣಿಣಿಣಿ ಗಂಟೆ ರಣತ್ಕಾರ
ಗಡಗಡಗಡ ಗಾಡಿ ಫೇರಲಿ
ಕಟಕಟಕಟ ಹೆಜ್ಜೆ ನುಡಿಯಲಿ
ಹಳ್ಳಿ ನಗರಕೆ ವಾಹನಚಾರ
ಹಳ್ಳಿಯ ನರಕೆ ರಕ್ತ ಸಂಚಾರ

ಹಳ್ಳಿಯ ರಸ್ತೆ ದೇಸದ ನರನಾಳ
ಅದು ವೆವೆಸೆ ಆದ್ರೆ ನಮಗೆ ಸಸಾರ ಬಾಳ
ಅವ್ವೆವೆವೆಲಿದ್ರೆ ಆಯ್ತು ಬೇನೆ ನರನಾಳ
ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಹಳ್ಳಿ ಜನರ ಗೋಳು

ರೈತನ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಬಸವ ನೀನೇ ಮುಂದೆ
ನೇಗಿಲ ಜೊತೆಲೂ ಬಸವ ನೀನೇ ಮುಂದೆ
ತೋಟದ ನೀರಿಗೆ ರಾಟಿ ಮಿಣಿಸಲು ಬಂದೆ
ಜನರನು ಕಾಯುವೆ ಬಸವ ನೀನೇ ತಂದೆ

ರೈತನ ಹಳೆ ರಿಣವ ತಿರಿಸಾಕ ಬಸವಾದಿ,
ಜಲ್ಮ ಜಲ್ಮದ ಬಂಧು ನಮ ಗುರು ನೀನಾದಿ
ಕಸ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಮೆದ್ದು ರಸ ಬೆಳಗೆ ತಾಯಾದಿ
ಹಸಿವಾದ ಬಾಯಿಗೆ ಅರವಟಿಗೆ ಗೆಳೆಯಾದಿ

ಮದುವೆ ನಿಬ್ಬಣ ಗಾಡಿ ಎಳೆವ ಧುರಂಧರ
ಮಸಣ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಂಚಿ ಹೊರಟ ಸುಂಕದಕಾರ

ಚೊಚ್ಚಲತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ತವರಿನ ಸ್ವಾರ
ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಗಡಿಕಾರ

ಆಕಾಸದಲಿ ಮೇಲೆ ಮರಿಚಂದ್ರ ತಿರುಗಲಿ
ದೇಸ ದೇಸದಲಿರುವ ರಾಜರುಳಲಿ
ಸೂರಿಚಂದ್ರ ಇರುತನಕ ಹಳ್ಳಿಯ ರಸ್ತೆಲಿ
ಬಸವ ನೀನೇ ಯೆಳವ ಗಾಡಿಯು ಹೆರಿಯಾಲಿ.

ಜಗನ್ನಾತೆ

ಆದಿಶಕ್ತಿ ನಮೋ ತಾಯೇ
ಜಗನ್ನಾತೆ ಮಹಾಮಾಯೇ
ಮಹಿಷಾಸುರ ರಕ್ತ ಬೀಜ
ಚಂಡಮುಂಡ ದಲಿತ ತೇಜ
ದುಷ್ಟಜನ ಭಯಂಕರೇ
ಶಿಷ್ಟಜನಕೆ ಸುಖಕರೇ
ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿ ಶಬ್ದಧಾರೆ
ನಷ್ಟಶಕ್ತಿ ಪ್ರಳಯಕಾರೆ
ಈ ವಿಶ್ವದ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ
ಜೀವಿಗಳನ್ನು ತೂಗುತ್ತಿಲ್ಲಿ
ಜಗವನಾಡಿ ಸುತ್ತಲಿ
ಬಗೆಗೆ ಬಂದ ತೆರದಿಲಿ
ಹಗಲಿರುಳನು ಮೀಟಿದೆ
ಯುಗಯುಗಗಳ ದಾಟಿದೆ
ನಕ್ಷತ್ರದ ಮಾಲೆಗಳ

ವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದರಿಸಿದಾಳೆ
ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಸುಮಗಳನ್ನು
ನಿನ್ನ ಚರಣಕಿಡುವೆನು
ಭಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿದಾಯಿ
ನಮ್ಮನೆಲ್ಲ ನೀನು ಕಾಯಿ

ನೀಲಕೋಡು

ನೀಲ ಕೋಡಿದು ಸೌಂದರ್ಯದ ತೋಟ
ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯ ನಂದನದ ಮಾಟ;
ಹಚ್ಚನೆ ರೇಸಿಮೆ ಪಟ್ಟೆಯನುಟ್ಟು
ಹೆಣ್ಣನು ಹೋಲುವ ಚೆಲುವಿನ ಬೆಟ್ಟ

ಸಂಜೆಯ ನೇಸರ ನಂಗಾರ
ಅಡಿಕೆಯ ಬನಗಳ ಸಿಂಗಾರ
ತೆಂಗಿನ ಗರಿಗಳ ಬಂಗಾರ
ಬಾನಿನ ಬಣ್ಣದ ಕಲೆಗಾರ
(ನೀಲಿಯ ಮುಗಿಲಿನ ಲೀನ)

ಪಡುವಣ ಕಡಲಿನ ಗಾನ
ಹಕ್ಕಿಗಳ ಶ್ರುತಿ ತಾನ
ಕವಿ ಪರವಶತೆಯ ತಾಣ
ಪರಮೇಶ್ವರಿ ವರದಾನ
ಕರಿ ನೀಲಿಯ ಬಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ
ಕರಿಕಾನ ಕೋಣವ ಮೆಟ್ಟಿ
ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ

ಬಾನಿನ ತಾಣವ ಮುಟ್ಟಿ
ಪಾಲಿಸುತಿರುವಳು ಸೃಷ್ಟಿ
ಸುರಿಸುತ ಕರುಣೆಯ ವೃಷ್ಟಿ;
ಬೀರುತನಂತದ ದೃಷ್ಟಿ;

ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ದಾಸಿಯರಿದ್ದರು, ಶಿಶುವನು ಹಡೆಯುವ
ಬಸುರಿಯ ವೇದನೆ ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ಈ ಜಗವನು ಸೃಜಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ
ರಾಗದ ವೇದನೆ ಭಾವನೆ ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ಕಾವ್ಯದ ಕಾವಿನ ಅಗ್ನಿಷ್ಟಿಗೈಯಲಿ
ಬೇ(ಯು)ವುದು ಕವಿಯಗೆ ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ಲೇಖದ ಶಾಖದ ತಲೆಯುರಿ ಬಿಸಿಲಿನ
ಪಾಕದ ಲೇಖನ ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಡು ಯಜ್ಞದ ಶಾಲೆಯ
ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಕರ್ಮವು ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ದುಡಿಮೆಯ ಬಡಜನರೆಲ್ಲರ ಕಷ್ಟದ
ಕಡುಮೆಯದೇನದು ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ಕೆಲಸವ ಮಾಡುತ ಫಲವನು ಪಡೆಯುತ
ನಲುಮೆಯ ಜೀವನ ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ಮರ್ತ್ಯದ ವಿಧವಿಧ ವಸ್ತುಗಳ ತೆರೆಯಲಿ

ಸತ್ಯದ ಚೇತನ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ?

ಹೊಸ ಹೊಸ ಫಸಲನು ಬೆಳೆಯುವ ರೈತನ

ಬಿಸಿ ಬೆವರೇನದು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ?

ಕಾಮದ ವೇದನೆಯಲಿ ಬಲು ನೆನೆಯುವ

ಪ್ರೇಮಿಯ ವಿರಹವು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ?

ಪರದೇಶಿಗಳ ದೇಶ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮತೆಗಳ ಹಿರಿಯ ನಾಡು

ನಮ್ಮ ನಾಡಿದು ಒಂದು ಜೇನುಗೂಡು

ಅಡವಿ ಸಂಪತ್ತಿನಲಿ ನಾವೇ ಮೇಲು

(ಜೇಡಹುಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಾಲು)

ತರಬೇಕು ಎನ್ನುವೆವು ಹುಲಿಯ ಹಾಲು

ಬರಗಾಲ ಸಪ್ಪೆ ಚಹ ನೀರು ಹಾಲು

ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ದುಡಿವ ಗೋಳು

ಆಲಸಿಗಳ ಗಂಡಾಗಿ ತಿಂಬ ಪಾಲು

ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕನಸ ಕಾಣುವವರು

ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಚ್ಚಿದೆಯೆ ನಿದ್ರಿಸುವರು

ಲಂಬಕರ್ಣನ ಸ್ವರದೆ ಗೊರೆಯುವರು

ಕುಂಭಕರ್ಣನ ನಿದ್ರೆ ಮೀರುವವರು

ನಮ್ಮ ನಾಡಾಗಿಹುದು ಪಂಚಾಮೃತ

ಮಥನದಲಿ ಹೊರಡುವುದು ಲಂಚಾಮೃತ

ಜಾತಿಗಳ ಗೋರಿಯನು ಮಾಡಿರುವೆವು

ಜಾತಿಸೂತಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವೆವು
ಸಮತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ಓಟಿನಲ್ಲಿ
ಮಮತೆಯಿರುವದು ಮಾತ್ರ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮೂರುಗಳಿರುವ ಪಂಚಾಯತ
ಸ್ವಾರ್ಥ ಕಲಹದಲಿ ಹರಿ ಪಂಚಾಯಿತ
ಅಸಹಕಾರದ ಸತ್ಯದಾಗ್ರಹದಲಿ
ಸಹಕಾರ ಹೋಯ್ತು ಕಾರಾಗೃಹದಲಿ
ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿರುವವನೆ ತಾ ಮುಖಂಡ
ಅಡ್ಡ ಕಸುಬಿಲೆ ಆದ ತಾ ಪ್ರಚಂಡ
ನಾಡ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯ ಬಣ್ಣನೆಯಲಿ
ಬೇಡಬಹುದೇ ಪರರ ದೇಶಗಳಲಿ?

ಗೋಲದ ಸಂಗೀತಾ

ಖಗೋಲ ಸಂಗೀತಾ, ಗೀತಾ,
ಗೋಲ ಸಂಗೀತಾ
ವ್ಯೋಮ ತರಂಗಿತಾ ಗೀತಾ,
ಬಾಳಿನ ರಸಗೀತಾ

ಗರಗರ ತಿರುಗುವ
ಉರಿಯುವ ಗೋಲವ
ಹರುಷದಿ ನುಡಿಸುವ
ಖಗೋಲ ಸಂಗೀತಾ

ತಟಿತ್ತರಂಗಾ
ಚುಂಬಕರಂಗಾ

ಪ್ರೀತಿಯ ಅಭಂಗಾ
ಗೋಲದ ಸಂಗೀತಾ

ಸಾಗರದಲೆಗಳ
ತೂಗುವ ಜೋಗುಳ
ಮಾಯೆಯ ಕೈತಾಳ
ಗೋಲದ ಸಂಗೀತಾ

ಮರಳುಗಾಡಿನ
ಮರಳಿನ ಗಾನ
ಗಾಳಿಯ ನಯನ
ಗೋಲದ ಸಂಗೀತಾ

ಗಾಳಿಯ ಕೊರಳಲಿ
ಕಣಕಣ ಬೆರಳಲಿ
ಧ್ವನಿಸುವ ಮುರಲಿ
ಖಗೋಲ ಸಂಗೀತಾ

ಪ್ರೀತಿಯ ಬಸಿರು
ಗಾಳಿಯ ಉಸಿರು
ವಿಶ್ವದ ಹೆಸರು
ಖಗೋಲ ಸಂಗೀತಾ

(ಸಾಯನ್ಸ್ ನ್ಯೂಸ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ 'ಸಿಂಗಿಂಗ್ ಸೌಂಡ್ಸ್' ಎಂಬ ಲೇಖನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದದ್ದು.)

ಆಹ್ವಾನ

ಸುತ್ತಲೂ ಮೌನವಾವರಿಸಿತ್ತುದಪರಾತ್ರಿ
ಕತ್ತಲೂ ನಿಧ್ಧೆಯಲಿ ಮುಳುಗಿತ್ತು ತಂಗಾಳಿ
ತನ್ನ ನಡಿಗಗೆ ತಾನೇ ಬೆದರಿದೊಲು ಕದಲದೆಯೆ
ಉನ್ನತದ ವೃಕ್ಷವಾವರಿಸಿತ್ತು, ಶಾಂತತೆಯೆ
ತನ್ಮಯತೆಯನು ಬಡಿದು ಸಿಡಿದಿರಿವ ಚೇತ್ಕಾರ
ವುಣ್ಣಿದುದು ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಿಕಟಹಾಸ್ಯದ ತೆರದಿ
ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಗಿ ಪ್ರೇತಗಳ ರಾಜ್ಯದಲಿ
ಮನ್ನಣೆಯ ಪಡೆವ ನಿರ್ಗತಿಕರಾರ್ತಸ್ವರವು

ಕೋಗಿಲೆಗಳೊಡನಾಡಿ, ಮಧುಮಧುರ ಗೀತಗಳ
ರಾಗವನು ಬದಿಗಿರಿಸು, ದೀನರಲಿ ಜಾಗೃತಿಯ
ಕ್ರಾಂತಿಕಹಳೆಯನೂದು, ಅನ್ಯಾಯದಾಳಿಕೆಗೆ
ಚರಮಗೀತದ ಹಾಡು, ಬಿದ್ದವನು ಎದ್ದೆದ್ದು
ಅರಿವೊಂದಿ ಹೊಸ ಜಗವ ಕಟ್ಟಬರಹುದೇಳು,
ಶಾಂತಿ ಬರಬಹುದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಿಂದೆ ಕವಿಯೇ

ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ

ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಗಣೇಶ

ಈಗ ಜಗತ್ತು ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಶೋಧಗಳ, ಹೊಸ-ಹೊಸ ಸಾಹಸಗಳ ರಾಕೆಟ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಷನ್‌ಗಳೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವಂತೆ- ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಮಾನವನು ಪ್ರಗತಿಯ ಹೊಸ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ನಾಳೆಯೆಂಬೆಯೇ? “ನಾಳೆ ಸೇರುವೆನು ನೂಕೋಟಿ ನಿನ್ನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ” ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಉಮರ್ ಖಯ್ಯಾಮ್ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ?

ಹೊಸ-ಹೊಸ ಸಿನೆಮಾಗಳ ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಶೋಗಳನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಿನೆಮಾಗಳಂತೆ ನೋಡಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಲ ತಮ್ಮ ಫ್ಯಾಷನ್ ಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಅಮ್ಮಯ್ಯಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಆಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪುರಾಣ ಕಾಲದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ, ಅವನ ಕುರಿತು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಅಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಮಂದಿಯೇ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಪ್-ಓ-ಡೇಟ್ ಅಲ್ಲದೆ ರುಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜುಟ್ಟಿನ ಭಟ್ಟ ಎಂಬ ಈ ಲೇಖಕನ ಕವನದಲ್ಲಿ:

ಜುಟ್ಟನು ಕಿತ್ತರೆ, ಕ್ರಾಪನು ಬಿಟ್ಟರೆ
ಸುಂದರವಾಗಿರೇನೆ? ಎಂದೆನಲು
ಜುಟ್ಟನು ಕಿತ್ತರೆ ಮೆಚ್ಚಳು ಅಪ್ಪರೆ
ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಹೆಣ್ಣವಳು.

-ಎಂದು ಜುಟ್ಟಿನ ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಜುಟ್ಟಿನ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಇರಲಿ.

ಅಂತೂ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಫ್ಯಾಷನ್ನಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ನಮ್ಮ ರಸಿಕರು, ಗುಡಿಗಾರರು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಡ್ಡಿ-ಬೂಟು-ಹ್ಯಾಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟು, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ವಿಚ್ ಹಿಡಿದ ಗಣಪತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಬೊಕ್ಕತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಹ್ಯಾಟನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕುವುದು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಫೆಜ್ ಕೇಪು, ಶರ್ವಾನಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಣಪತಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಕೈಲಿ ಬಂದೂಕನ್ನು ಕೆಲ ಗಣಪತಿಗಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಇಲಿಯೊಂದನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟರೂ ಸೈಕಲ್ ವಾಹನವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಗಣಪತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾರ್ ಮೋಟರ್‌ನಡೆಸುವ ಗಣಪತಿಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ ನೆನಪು. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಗಣಪತಿಗಳಿದ್ದರೂ ಆ ಫ್ಯಾಷನ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ಪರಶು- ಇವುಗಳ ಬದಲು ಪಿಟೀಲು ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸುವ, ಕೊಳಲನ್ನು ಉದುವ ಗಣಪತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೋ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವ ಗಣಪತಿಯ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿ ಇದೆಯಂತೆ.

ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಂಡಿಲುಗಳಿಲ್ಲದ ಗಣಪತಿಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ ಗಣಪತಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಫ್ಯಾಷನ್ನುಗಳು ಬದಲಾದರೂ ಸೊಂಡಿಲು ಇಲ್ಲದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಾರೆವು.

'God made man in his own image'- ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ರೂಪದಂತೆಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಎಂದು ಬೈಬಲ್ ನಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಗಣಪತಿಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾಸ್ತಿಕರೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವಂತೆ- 'Man made God in his own image' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ದೇವರಮೂರ್ತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಗಣಪತಿಯು ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆ ಬಲು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಣಪತಿಯ ಮೂಗೇ ಉದ್ದವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯವರೆಗೆ ಬಂದರೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯೂ ಮೂಗಿನವರೆಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ರೇಷನ್ ಕಾಲದ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ

ಕಾಲದ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಗಣಪತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರ ಫ್ಯಾಷನ್ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೂ, ಸೌಂದರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಆಹಾರಾಭಾವದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೂ ಗಣಪತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೂ(ಗೂ) ತೆಳ್ಳಗಾಗುವ ಯೋಗ ಬಂದಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕೈಕಾಲುಗಳೂ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಬೊಜ್ಜು ಬೆಳೆದು ಗಡುತರವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಗಣಪತಿಯು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಿಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟಿದೆ. ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಗಣಪತಿಯು ಹೊಟ್ಟೆಯೂ ಈಗ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೈಕಾಲುಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮೋರೆಯೂ ಸಹ ಮೊದಲಿನ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸೊರಗಿದಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಬಂಗಾಲದ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಜನರು ಕೂಳಿಲ್ಲದೇ ದುರ್ಬಲರಾಗಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಗಿನ ಭಾರತದ ಮಂತ್ರಿ ಕರ್ನಲ್‌ಎಸ್.ಎಸ್. ಅಮೆರಿ ಹೇಳಿದರಂತೆ- “ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅತಿಯಾಗಿ ತಿಂದುದರಿಂದ ಭಾರತೀಯರು ಆಹಾರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕಂಡರು” ಎಂದು. ಇದೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಜೀರ್ಣವಾಗುವಷ್ಟು, ತಿಂದುದನ್ನು ಕರಗಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯಾದರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಇದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದ ಕುತರ್ಕವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ.

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವರೂ ಸಹ ಚೌತಿಯ ದಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರೂ, ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವರೂ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಬೇಡಿ-ಕಾಡಿಯಾದರೂ ಉಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೌತಿಯ ದಿನ ಉಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ. ಚೌತಿಯ ದಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಟ ಮಾಡದವರಿಗೆ ಇಡೀ ವರ್ಷವೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ, ಕೂಳು ಸಿಕ್ಕದ ಹಾಗೆ ಆಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನರಲ್ಲಿದೆ.

ಅಂತೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗಣಪನ ಮೋದಕ ಪುರಾಣದ ವಿಷಯ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಸದ್ಯದ ಅಪ್-ಟು-ಡೇಟ್ ಗಣಪನ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಗಣಪತಿಯ ಫ್ಯಾಷನ್ ಪ್ರಕಾರ- ವೇಷಭೂಷಣ ಬದಲಾದರೂ ಸೊಂಡಿಲು ಹಾಗೂ ಅದರ ಸಂಗಡ ಬಂದ ಗಣಪತಿಯ ಹಲ್ಲುಗಳು ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ಉರ್ಜಿತ ಉಂಟು. ಆನೆಯ ದಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಲ್ಲು ಆತನು ತಾನು ಉಟ ಮಾಡಿ ಓಡಿ ಬರುವಾಗ ಎಡವಿ ಬಿದ್ದಾಗ- ನಕ್ಕ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೊಡೆಯಲು ಮುರಿದು ಬೀಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹಲ್ಲು ಅರ್ಧ

ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ಆ ಹಲ್ಲು ಚಂದ್ರನೆಡೆಗೆ ಎಸೆದ ಮೊದಲ ರಾಕೆಟ್ ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ "ಪಯೋನೀರ್" ಎಂದು ಗಣನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅದು ಬಡಿದೇ ಅಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿತಿಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ಚಂದ್ರನ ಮೈ ಏರುಪೇರಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಚಂದ್ರಗ್ರಹವನ್ನು ತಲುಪಿದ ಮೊದಲನೆಯ ರಾಕೆಟ್ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಗಣಪತಿಗೆ ಇಲಿಯು ವಾಹನವಾದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕಥೆಯಿದೆ. ಗಣೇಶನು ಒಮ್ಮೆ ಗಜಮುಖ ರಾಕ್ಷಸನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ರಾಕ್ಷಸನು ಅವನ ಬಲದಂತವನ್ನು ಮುರಿದನಂತೆ. ಮುರಿದ ಕೋರೆಯಿಂದಲೇ ಗಣಪನು ದೈತ್ಯನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನಂತೆ. ರಾಕ್ಷಸನು ಇಲಿಯ ರೂಪವಾಗಿ ಓಡಿದನಂತೆ. ಅದೇ ಇಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು- ತನ್ನೊಡನೆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಸಿ, ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲೆಳಸಿದ ದಾನವನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇರಿ, ಅವನನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಪರಶುರಾಮನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಪರಶುರಾಮನು ಇವನ ದಂತವನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಡಿದನೆಂದೂ ಕಥೆಯಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಭುಗಳಂತೂ ಚೀನಾ ಗಜಮುಖ ರಾಕ್ಷಸನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ಹಲ್ಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ನಿಜ. ಇನ್ನು ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಂದಕ ಅಗೆಯುತ್ತಿರುವ ಚೀನಾ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆಯು ಇಲಿಯಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಗಣೇಶ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವನೋ ಏನೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಡೇಟು ಗಣೇಶನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಗಣಸೈನ್ಯ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ- ನಾಯಕನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಏರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ, ಮಿಲಿಟರಿ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿದ ಗಣನಾಯಕ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಬೇಕೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಭಾವೀ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹೊಣೆ ಇಂದಿನ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಯುವಕರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿನಾಯಕರು ಎನ್ನಿಸಿ ಸೇರಿ ಕವಾಯತು ಮಾಡಿ ದೇಶದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಯುವ ಭಾವೀ ನಾಯಕರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂದು ನಾವು ಪೂಜಿಸುವ ಗಣಪತಿ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೇ ಇಂದು ನಾವು ಮಾಡುವ

ಸರ್ವೋತ್ತಮ ದೇಶಪೂಜೆಯಾಗಿದೆ - ಈಶಪೂಜೆಯಾಗಿದೆ. "ದೇಶಸೇವೆಯೇ ಈಶಸೇವೆ" ಎಂಬ ಮಾತು ಇಂದಿನ ಮಹಾಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

"ರಾಜಾ ಕಾಲಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಂದು- "ಜನತಾ ದೇಶಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್" ಎಂದಲು ಬದಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಸಕಲ ತರದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪರದೇಶಗಳವರು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸತ್ಯವನ್ನು-ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ಆಧುನಿಕ ಹಾಗೂ ಪರ್ವತ ಯುದ್ಧದ ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದು ಹಿಂದೆ ಸರಿದುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಜನತೆಯ ಚೈತನ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಶಿಸ್ತಿನ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಶಕ್ತ ಜನಾಂಗದ ಸಮಗ್ರ ಮೂರ್ತಿಭವನ ಆದಾಗ ಚೀನಾದವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಬರುವ ಧೈರ್ಯ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಉಪಕರಣಗಳ ಮಹತ್ವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉಂಟು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಲ್ಲವರ ದಾರ್ಡ್ಯವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರುವುದೇ ಫಲವಾದೀತು. "ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧಿಃ ಸತ್ವೇ ಭವತಿ ಮಹತಾಂ ನೋಪಕರಣೇ"- ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಜನಾಂಗದ ಸತ್ಯವು ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ಮಹತ್ತಾದ ಉಪಕರಣಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಂಹವು ತನಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡದಾದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆರಗಿ ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಅದರ ಉಪಕರಣ ಹಾಗೂ ಅದರ ಚಲನೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಧೈರ್ಯ-ಶೌರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಉಪಕರಣವೊಂದೇ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲ. "ನ ಹಿ ಸುಪ್ರಸ್ಯ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಮುಖೇ ಮೃಗಾಃ."

ಗಣಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೆಂದು ಕೆಲವು ಕತೆಗಳು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯು ಸಿದ್ಧಿ-ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಗಣೇಶ-ಸ್ತಂದ ಸಮಾನವಯಸ್ಕರು. ಯಾರಿಗೆ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುವುದಂತೆ. ಯಾರು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಏಳು ಸಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಶಿವನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ತಂದನು ನವಿಲಿನ ವಾಹನವನ್ನೇರಿ ಏಳು ಸಾರಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಆದರೆ, ಗಣಪತಿಯು "ತಂದೆ-

ತಾಯಿಗಳು ಜಗತ್ತನ್ನು ಹಡೆದವರು. ಅವರ ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿದರೆ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತಿರುಗಿದಂತೆ” ಎಂದು ಏಳು ಸಾರಿ ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರ ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿದನು. ಕುಮಾರನು ಬಂದು ತಾನು ಪಣದಲ್ಲಿ ಸೋತೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಗಣಪತಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆ ಸಿದ್ಧಿ ನಮ್ಮ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು. ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕವಿವರ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರು ಹೇಳಿದಂತೆ- ‘ಯೋಜನೆ ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತವಾಗಿರಬೇಕು.’

ಡಾ. ಸಂಪೂರ್ಣಾನಂದರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಯ್ ಎಂಬ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಗಣಪತಿಯ ಅರ್ಥ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು ಹೀಗಿದೆ. ‘ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಕ, ವಿಭಾಜಕ, ಭೇದಕಾರಕ, ವಿಸ್ತಾರಕ, ವಿಶ್ಲೇಷಕ ಬುದ್ಧಿ ಅದನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದಡಿಯಿಡಬೇಕು. ಗಣೇಶನ ಮೊದಲ ಶಿರಸ್ಸು ಹೋದದ್ದು ಅಹಂಕಾರ ನಾಶದ ಕುರುಹು. ಆನೆ ಶಿರ ಸಮನ್ವಯ ಬುದ್ಧಿ; ಲಂಬೋದರತ್ವ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಆಡಗಿರುವುದರಿಂದ; ಏಕದಂತ ಅದ್ವೈತ ರೂಪ; ಮೋದಕ ಆನಂದ ಉಂಟುಮಾಡುವವ.

‘ಇನ್ನು ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಇಲಿ ಪಶು; ಸಂಚಾರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ. ಮೋಹವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನ ರಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲಿಗೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯ. ಅಜ್ಞಾನ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಬೇಕು.’

ಇನ್ನು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ- ನಮ್ಮ ಪಂಚ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು (ಪಂಚಮುಖ ಗಣಪತಿಯೂ ಉಂಟು) ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಯೋಜನೆಗಳ ಹಣವನ್ನು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಫಳಾರ ಮಾಡುವ (ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆ, ಭಾಕ್ರಾ ನಾಂಗಲ್ ಬಿರುಕು ಮುಂತಾದವು) ಕಂತ್ರಾಟದಾರರು, ಇಂಜಿನಿಯರರು, ಧೂರ್ತರು, ಕುತಂತ್ರಿಗಳು, ಕುಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಆದಿಯಾದ ಇಲಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಗಣಪತಿ (ಸರಕಾರ) ಜನತಾ ಜನಾರ್ದನನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಜವಾಬ್ದಾರೀ ಸರಕಾರವು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳು ಇತೋಪ್ಯತಿಯವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದಾವು. ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಕಲ್ಪವಕ್ಷವಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳು ಕವಿ ಜಿ.ಕೆ. ಹೆಗಡೆ ಹೇಳಿದಂತೆ- ‘ತೊಂಡಿಕೊಂಬುವ ಹುಳಗಳೊಳ ತಂತ್ರದಲಿ’ ನಿಷ್ಕಲ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲವಾಗುವಂತೆ ‘ತೊಂಡಿಕೊಂಬುವ ಇಲಿಗಳೊಳತಂತ್ರ ನಿಲ್ಲಬೇಕು’- ಅಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಗಣಪತಿಯು ಕಾಲಕಾರಣವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸಬಲ್ಲನು.

ಕತೆಗಳು

ಕತೆ - ೧

ದೀಪದ ಮರಿಗಳು

(ಜಯಂತಿ' ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ, ನವೆಂಬರ್ ೧೯೬೧ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ)

ಬೇಸಿಗೆಯ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲಿನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಮಳೆಗಳ ಎಳೆಗಳು ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷವಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಿರ್ಗಿಟೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಬಾಲಕರಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ಕಪ್ಪೆಗಳು ಗಾ-ಗುರ್ ನಾದದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳು ಗುಡುಗಿನ ಭೇರಿಯನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮೋಡಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದ ಸೂರ್ಯನು ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ರೋಗಿಯಂತೆ ನಿಸ್ತೇಜನಾಗಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಎಂದಿನಂತೆಯೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಾನುಲಿಯ ಸಂಧ್ಯಾಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯ ಮರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಮತೆಯ ಮಾತೆಯರನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಬಾಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತೀಕ್ಷಾಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮರಿಗಳ ಸ್ವರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಅವುಗಳ ಒಡಲಿನ ಹಾರೈಕೆ, ಬೆಳೆಯುವ ಬಯಕೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಇಂದಿನ ಕೆಲಸದ ಸಾಧನೆಯ ವಿಜಯದ ನಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಸ್ವರದಲ್ಲಿತ್ತು. 'ಕೆಲಸವು ಪ್ರೀತಿಯೇ ಮೈತಳೆದ ರೂಪ' ಎಂಬ ದಾರ್ಶನಿಕ ಕವಿ ಖಲೀಲ ಗಿಬ್ರಾನನ ಉಕ್ತಿ ನೆನಪಾಗುವಂತಿತ್ತು.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮರವೆಯ ಕತ್ತಲು ತುಂಬಿತು. ಕಗ್ಗತ್ತಲಿನ ದಟ್ಟಾದ ಅಡವಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ಹಬ್ಬಿತು. ಮೋಡಗಳ ಸಂದಿನಿಂದ ತಾರೆಗಳು ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಮಿಣುಕಿ ಇಣುಕಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆದರೆ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿನ ಈ ಕಟ್ಟಕಟ್ಟಿದ ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಟೊಂಗೆಟೊಂಗೆಗಳ

ಮೇಲೆ ಎಲೆಗಳ ಪಸರದಲ್ಲಿ ಬಳಕುತ್ತ ಚಿನ್ನದ ಬೆಳಕಿನ ನೂಲುಗಳಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಈ ದೀಪದ ಮರಿಗಳು ಯಾರು? ಆಕಾಶದ ತಾರೆಗಳೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾದುತ್ತ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಕಣ್ಣು ಪಿಳುಕಿಸುತ್ತ ಬಾಲಲೀಲೆಯನ್ನಾಡುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಲಿರುವವೆ? ಆಕಾಶದ ವೃಕ್ಷದ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲು ಹರಿದು ಉದುರಿಬೀಳುವಾಗ ಜೀವತಳೆದು ಚಲ್ಲವರಿಯುತ್ತಿರಬಹುದೇ? ಕತ್ತಲಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿ ಬರುವ ಗಾಳಿ ತೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಉಯ್ಯಾಲಾಡುವ ನೀರ ಬೆಳಕಿನ ರಂಜಕ ಕಣಗಳೆ ಇವು? ಈ ಸಣ್ಣ ದೀಪಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬಂತು? ಅವು ತಮ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮಹೃದಯದ ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೇ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡುವವೇ? ಸೌಂದರ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ನವಿರು ಮುಡಿಗಾಗಿ ನೇಯುವಂಥ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕುಗಳ ಚಿನ್ನದ ದಾರಗಳೇ ಇವು? ಇದು ಯಾವ ಮಾಯಗಾರನ, ಜಾದೂಗಾರನ ಮಾಯದ ಜಾಲ? ಯಾವ ಕನಸಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳಕಿನ ಕುಡಿಗಳೇ? ಯಾವ ಪ್ರೇಮದ ಸಂಕೇತದ ಭಾಷೆಯ ಚಲಿಪಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ? ಜೀವನದ ಸಂಸಾರದ ಕ್ಷಣಿಕತೆಯನ್ನು ಸತ್ಯದ ಕಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಅರಿವೇ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಜೈನ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಸಿದ್ಧಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಇಳಿದು ಏರಿತರುವ ಮುಕ್ತಾತ್ಮಗಳೆ ಇವು. ಅವು ಬೆಳಗುವುದರಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯೇನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ? ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಪಥಿಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಅವುಗಳಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗಬಲ್ಲದೇ? ಕತ್ತಲೆಯ ಅವಗುಂಠನವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತುವ ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಹೊರಟ ಪ್ರಣಯಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬಹುದೇ?

ಆದರೇನು? ಎಂಥ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರುವ ಮಿಂಚಿನ ಮರಿಗಳ ಲೀಲೆಯೇ ಈ ದೀಪದ ಮರಿಗಳು. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಲೀಲೆಯನ್ನು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಿತ್ತ ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಅರ್ಧ ನಿಮಿಲಿತ ನಯನಗಳಿಂದ ಕಾಣಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಅಂಧತಮಸ್ಸು ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತಲ್ಲವೇ?

ಹೊಳೆದ ಬೆಳಕು ಅಡ್ಡವಾದರೂ ಹೊಳೆಸಿದ ಸತ್ಯಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪವಾದುದಲ್ಲ. ಹೃದಯದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಬೆಳಕು. 'ಲೀಲೆಯಲಿ ಯಾವುದೂ ವಿಫಲಮಲ್ಲ' ಅವು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮವರನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು. ತಮ್ಮ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಲ್ಲವು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಬೆಳಗಿಕೊಂಡರೆ ಅದೇನು ಅಲ್ಪವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ರಸಮುಷಿ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರಿಗೆ ಹೊಳೆದಂತೆ.

ತಮ್ಮ ಕಿರಣ ತಮಗೆ ಹಗಲು,

ಅಹಿಂಸೆ

‘ಎಲಲೆಲ, ನಿನ್ನ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ತಗಣೆಗಳು ಎಷ್ಟು ತತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿವೆಯಪ್ಪಾ. ರಾತ್ರಿ ನಿನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಮಂಚವನ್ನು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಹಾಕು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಡಿ.ಡಿ.ಟಿ. ಪೌಡರನ್ನಾದರೂ ಹಾಕಿ ತಗಣೆಗಳನ್ನು ಸಮೂಲ ನಾಶಮಾಡು.’

‘ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನವರ ಅನುಯಾಯಿ.’

‘ಹಾಗಾದರೆ ತಗಣೆಗಳು ನಿನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿಯೇ (ವಸಹಾತು ಮಾಡಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅವನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ರಕ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೀರಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂದರೆ?’

‘ಒಮ್ಮೆ ಕಚ್ಚಿದ ತಗಣೆಯನ್ನು ನಾನೆಂದೂ ಜೀವಂತ ಇರುಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹಿಂಸೆ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಮಹಾತ್ಮರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಗಣೆಗಳು ಕಚ್ಚುವವರೆಗೂ ಅವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಮಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.’

‘ಒಳ್ಳೇ ಅಹಿಂಸೆಯಪ್ಪಾ ನಿನ್ನದು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ತನ್ನ ಸತ್ಯ-ಅಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಜನ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೂರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ನಿನ್ನಂಥ ಘೋಟಾ ಮಹಾತ್ಮನಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.’

‘ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಸಿಟ್ಟು, ವೈರ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ

ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕನಿಕರವಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ.'

'ಈಗ ನೀನು ಹಂಡರೆಡ್ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ವಾ!!'

ಕತೆ - ೨

ಪ್ರೀತಿಯ ನಲೆ

(ಅಪ್ರಕಟಿತ)

ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿದ್ದನು. ಅವನು ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವನ ತಾಯಿ ತೀರಿಹೋದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನ ಅಕ್ಕನೇ ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರಿಯ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಬೆರೆಸಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಆ ಕುರಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಹಳ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕುರಿಯ ಮರಿಯ ಸಂಗಡವೇ 'ಬ್ಯಾ ಬ್ಯಾ' ಎನ್ನಲು ಆ ಹುಡುಗ ಕಲಿತಿದ್ದನು. ಇಡೀ ದಿನ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಆಡಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದೇ ಅವನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿತ್ತು.

ಅವನ ತಂದೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನು ದಿನಾಲು ಯಾರ ಮೇಲೆಯಾದರೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳುವನು. ಕುರಿಯೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಡಿಯುವುದು ನಿತ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಅತ್ತರೆ ಅಳುತ್ತಾನೆಂದು ಬಡಿಯುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆಕಳು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೆದರುವಂತೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹುಡುಗ ಬಹಳ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಊರು ಕಾಡಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದ್ದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಹುಲಿಯ ಉಪಟಳವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಇವನ ತಂದೆ ಹುಲಿಯ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ

ಸಲ ಹುಲಿಗೆ ಆಮಿಷ ತೋರಿಸಲು ಆ ಕುರಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಗ ಬಹಳ ಅತ್ತನು. ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಕುರಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಚೀರಾಡಿ ಬಹಳ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ, ತಂದೆ ಎಂದಿನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಡಿದು ಕುರಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಕುರಿಯನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೋವಿಯನ್ನು ಸಜ್ಜಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುರಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆಯ ಹತ್ತಿದನು. ಕುರಿ 'ಬ್ಯಾ... ಬ್ಯಾ...' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲಿಯು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಕೋವಿ ಹಿಡಿದು ತಯಾರಾಗಿದ್ದನವ. ಕುರಿ ಕೂಗುವ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹುಲಿ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಬಂತು. ಬಂದದ್ದು ಕುರಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ, ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಕಡೆಯೇ ಧಾವಿಸಿತು. ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದು ಗುಂಡು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವನ ರಕ್ತ ಹೀರಿ ಹುಲಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಕುರಿ 'ಬ್ಯಾ...ಬ್ಯಾ...' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದರೂ ತಂದೆಯೇಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೋವಿ ಸಮೇತ ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಬಂದನು, ಬಂದವನು ಕುರಿ ಬದುಕಿ, ತಂದೆ ಸತ್ತ ಪರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲರೂ ತಂದೆ ತೀರಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಳುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಕುರಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಉಟವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದು ಮಲಗಿದ ಹುಡುಗ ಎದ್ದು ಬಂದು ತನ್ನ ಕುರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹದಾನಂದವಾಗಿ ಬಂದು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು 'ಬ್ಯಾ... ಬ್ಯಾ...' ಎನ್ನಹತ್ತಿದ. ತಂದೆಯನ್ನು ಹುಲಿ ಕೊಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ಹುಡುಗ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೇ ಕುರಿಗೆ ಮುದ್ದು ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

ಕತೆ ೪

ರಣಹದ್ದು

(ಅಪ್ರಕಟಿತ)

ಬ೦ಗಾಲದ ಬರಗಾಲದ ಸಮಯ. ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಅಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸ ನರಳಿ ಸಾಯುವ ಸಮಯ. ಆಗ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದ ವರ್ತಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಮೃಷ್ಣಾನ್ನದ ಭೋಜನ ನಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತಾನು ತಿಂದು, ತನ್ನ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರನ್ನು ಕರೆದು ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನವ. ಯುದ್ಧ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಯವ. ಆದರೆ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯ ದರ ಏರಲು ಅಕ್ಕಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕತ್ತಲೆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಹಣಗಳಿಸಿ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದನವ. ನೋಟುಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳೇ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಹಣವೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸಕ್ಕರೆ, ಹಾಲು ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ದಿನಾಲೂ ಪಕ್ಕಾನ್ನದ ಊಟ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿರಿಸಿದ್ದ.

‘ಈ ಯದ್ಧವೊಂದು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಕಳೆಯೇರಿದೆ. ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇದು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗಲಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಯಜಮಾನ ಕೇಸರಿಬಾತ್ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ.

‘ಯುದ್ಧಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನವೂ ಇಂತಹ ಉಟವನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ’ ಎಂದು ಅವನ ಮಿತ್ರ ತೇಗುತ್ತಲೇ ಒಂದು ಲಾಡನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಸಿದ.

ಊರಿನ ಹೊರಬದಿ ನೂರಾರು ಜನರ ಹೆಣಗಲು ಹಾಗೆಯೇ ಒಣಗುತ್ತ, ಕೊಳೆಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಉಟಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಬಡಕಲಾಗಿ ಸತ್ತವರ ಶವಗಳವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಗಿಡುಗಗಳು ಬಂದು ಮುತ್ತಿ ಹರಿದು ಚೂರು ಮಾಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವು. ದಿನಾ ಬಂದು ತಿಂದರೂ ದಿನಾಲೂ ಮತ್ತುಷ್ಟು ಹೆಣಗಲು ರಾಶಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೆಣದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತ ರಾಜ ಗಿಡುಗ ತನ್ನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿತು, ‘ಅಣ್ಣಾ ಮನುಷ್ಯರ ಮಾಂಸವೆಷ್ಟು ರುಚಿ...! ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಮೇಲಂತೂ ಒಂದು ತರದ ಅಪೂರ್ವ ರುಚಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಯುದ್ಧವು ಹೀಗೆಯೇ ನಡಿಯಲಿ. ಅಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪವಾಸ ಸತ್ತ ಜನರ ಶವಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾಕೋ ಈ ಜನರಿಗೆ ರಕ್ತವೇ ಇಲ್ಲ. ಬರೇ ಮಾಂಸ ಎಲುಬು. ರಕ್ತವೂ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು’ ಎಂದಿತದು.

‘ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇವರ ರಕ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೀರಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅವರು ಇಷ್ಟನ್ನೂ ನಮಗೆ ಇಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ’ ಎಂದಿತು ಮತ್ತೊಂದು ಗಿಡುಗ.

ಕತೆ ೫

ಗುಂಗಾಡು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಾಡು

(ಜನತಾ)

ಎರಡೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಗೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು, ಬಯ್ಯಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಗುಂಗಾಡು; ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಕ್ಕಾಡು.

ಎರಡೂ ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜನ್ಮತಾಳಿದ್ದವು. ಎರಡೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಅವನ

ರಕ್ತದಿಂದ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡುವವೇ ಆಗಿದ್ದವು.

ಗುಂಗಾಡು, 'ಅಯ್ಯೋ, ಎಂಥ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಾಣಿಯಪ್ಪಾ, ಮನುಷ್ಯನ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದೂ ಫ್ಲೇಗಿನಂಥ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕವಾದ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಲ್ಲುವಂಥ ರೋಗವನ್ನು ತರುವೆ. ಛೀ...! ದೂರ ತೊಲಗು.'

"ಸೂಜಿಮೊನೆಯ ಪ್ರಾಣಿಯೇ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಫ್ಲೇಗಾಗುವುದು ಇಲಿಯ ತಪ್ಪು-ನನ್ನದಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನೀನೆಂಥ ದ್ರೋಹಿ; ನೀನು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನವಲ್ಲ. ದಿನಾ ದಿನಾ ನವೆದು ಆ ಬಡವ ಸಾಯಬೇಕು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ! ಮಲೇರಿಯಾದಿಂದ ಸಾಯುವಷ್ಟು ಜನ ಬೇರೆ ಯಾವ ರೋಗದಿಂದಲೂ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವದು. ಥೂ. ಆಷಾಢಭೂತಿ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿತು ಚಿಕ್ಕಾಡು.

"ಮೊದಲೇ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಲೇರಿಯಾ ಬರುವುದು ನನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ದೋಷ ಅದು. ಮೇಲಾಗಿ ಫ್ಲೇಗಿನಂತಲ್ಲ." ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೊಣ ಬಂದಿತು- "ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಅವನ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರುವುದಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಕೃತಷ್ಣರೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಭಾರ, ಕಡು ವೈರಿಗಳು."

"ಹೇಸಿ ನೊಣ... ಹತಕಾ, ಕಾಲರಾ, ಕ್ಷಯವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಯಂಕರ ರೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ನಿರುಪದ್ರವಿಯೆಂದು ನಟಿಸುತ್ತೀಯಾ?" ಎಂದು ಎರಡೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಒಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ಜಗಳವನ್ನು ಮರೆತು ನೊಣದ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದವು.

ಕತೆ ೬

ಹೆದರಿಕೆ

(ಜನತಾ)

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಾರು ಅಂತರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂಧಿತವಾದಂತೆ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಲೇ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕನಸೊಂದನ್ನು ನೇಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೇರೆ ವಿಷಯದ ಪರಿವೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ.

ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆಕೆಯ ಗೆಳತಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದು ಆಕೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಹಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆವರು ತುಂಬಿತು. ಗೆಳತಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತುಂಟ ನಗುವಿತ್ತು.

‘ನರೂ, ನೀನು ಬಂದದ್ದು ಒಳಿತಾಯಿತು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡುಗುವ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಂದಳು.

‘ಹೌದೇ, ಚಿಗುರೆಗಣ್ಣಿನ ಚದುರೆ... ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಎಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ? ಎಷ್ಟು ಹೆದರಿದೆಯಮ್ಮ, ಮಗು; ಅಲ್ಲೇ ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿದೆ. ಅವನನ್ನೋ ನನ್ನನ್ನೋ?’ ಎಂದು ಗೆಳತಿ ನಕ್ಕು

ಆಕೆಯ ಜಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದಳು.

ಕತೆ ೭

ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಆನೆ

(ಅಂಕೋಲಾ 'ಜನಸೇವಕ' ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ)

ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾಟುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ್ದರು. ನಾಟುಗಳ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಆ ಆಡವಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರು. ಅರಣ್ಯದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲು ಸುತ್ತಿ ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಗುಡ್ಡವನ್ನಿಳಿದು ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಬಂದರದ ಕಡೆ ಸಾಗಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆನೆಯು ಮಾಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸರಪಳಿ ಬಿಗಿದು ದೊಡ್ಡ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆನೆಯು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತು, ಎಳೆದು ತರುವದನ್ನು ಒಂದು ಹುಲಿ ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೇ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಹುಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವರದಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಅಂಜಿಸಲಾರದೇ ಹೋಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನವಾದಂತೆನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯ ಹುಲಿಯಿಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಅದು ಮನದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿತು- 'ಈ ಆನೆ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದಾಗ

ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಲವೂ ಸಾಕಷ್ಟಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಸಿ ತೊಪ್ಪಲವನ್ನು ಮೆದ್ದು ಮೆಲಕುಹಾಕುವ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮಾಂಸಹಾರಿಯೂ, ಕ್ರೂರನೂ ಆದ ನಾನೇಕೆ ಅಂಜಬೇಕು? ಶಾಖಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಋದಾನು ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆನೆ ಅಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಸರಪಳಿಯಿಂದ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಟಳ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಸಾವಕಾಶ ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕು.'

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಹುಲಿಯು ಆನೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಅರ್ಧ ಎಚ್ಚರ, ಅರ್ಧ ನಿದ್ರೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಆನೆ ಮಲಗಿತ್ತು. ಹುಲಿಗೆ ಆಗಲೂ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಎರಗುವ ಧೈರ್ಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆನೆಯ ಕಾಲನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ಉಗುರಿನಿಂದ ಕೆರೆದು ಉಪಟಳ ಕೊಡಹತ್ತಿತ್ತು. ಆನೆಯು ಕಾಲು ಕೊಡವಿ ತುಳಿಯಲು ನೋಡಿದಾಗ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಮತ್ತೆ ಯಥಾವಿಧವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ನಡೆಸಿ, ತನ್ನ ಯುಕ್ತಿ-ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಮೆಚ್ಚಿತು ಹುಲಿ. ಹೀಗೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಆನೆಯು ನಾಟವನ್ನು ಎಳೆಯುವಾಗ ಕಾಲನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಉರಲಾಗದೆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿತು.

ಹುಲಿಯು ದೂರದಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಜಿಗಿದು ಕುಣಿದಾಡಿತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದಿತು ಹುಲಿ. ಆನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ಕೊರೆದು ಅದನ್ನು ಅರೆಜೀವ ಮಾಡಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಕೊಂದರೆ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ತನ್ನ ಆಹಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅದು ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಇಮ್ಮಡಿಯಾದ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆನೆಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿತು.

ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಆನೆ ತಾನು ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಭಾರವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹುಲಿಗೆ ಬೀಸಿ ಹೊಡೆಯಿತು. ಹುಲಿಗೆ ಹೊಡೆಯಲೆಂದೇ ನದೀತೀರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ತನ್ನ ಹಕ್ಕಿಗೆ ತಂದಿತ್ತು ಆನೆ. ತಲೆಯೊಡೆದು ಹುಲಿ ರಕ್ತಕಾರಿ ಕೂಗಿ ಪ್ರಾಣಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಕತೆ ಲ

ಸ್ವತಂತ್ರ

(ಜನತಾ)

ಆಗ ಮಳೆಗಾಲ. ಹೊಲದ ಮೇಲೆ, ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಮಳೆಯು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನದಿ ಪ್ರಶಾಂತ, ಗಂಭೀರ ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳಗಳಾಗಿ ಕೆಲ ಮೈಲು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿದು ದೊಡ್ಡ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಆದರೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳ ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರದೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಗುರಿ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿತು.

“ತಮ್ಮಾ... ನಿನ್ನ ಗುರಿ, ನನ್ನ ಗುರಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇಕೆ? ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸೇರು” ಎಂದು ನದಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯಿತು.

ಹಳ್ಳವು ಯೋಚಿಸಿತು. ‘ನಾನು ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಪುಟಿಯುತ್ತ ಸರಸರನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಂದವಾಹಿನಿಯೊಡನೆ ಏಕೆ ಸೇರಬೇಕು?’

“ನಾನು ನಿನಗಿಂತ ಚಪಲ. ವೇಗವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸಂಗ ನನಗೆ ಬೇಡ” ಎಂದಿತದು.

“ನಿನಗಿನ್ನೂ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹು ದಿನ ನಡೆಯಲಾರದು. ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸು” ಎಂದಿತು ನದಿ.

“ಛೇ ಛೇ ಅದಾಗದು. ಈಗ ಆ ಹಳ್ಳಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ? ನನಗೆ ಈ ಮರಣ ಬೇಡ. ನಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನನ್ನ ಗುರಿ ಸೇರುವೆ” ಎಂದು ಹಟದಿಂದ ಪುಟಿಯಿತು ಹಳ್ಳ.

“ಹಾಗಲ್ಲ ಕಂದಾ, ಆ ಹಳ್ಳಗಳ ನೀರಿಗೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಬಂದಿದೆ. ಆ ಹಳ್ಳಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ಸಂಗಮವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಅವು ತಾವೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗಿ, ಲೋಕಕ್ಕೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತವಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ನೀರಿನೊಡನೆ ಅವೂ ಒಂದಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಜೀವನದಿಯಾಗಿದೆ! ನಾನು ನೀನಾಗಿ, ನೀನು ನಾನಾಗುವಾ! ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಲಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಸ್ನೇಹ ಹಸ್ತವನ್ನು ಚಾಚಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವೆ.” ವಿಶಾಲ ಹೃದಯದಿಂದ ಕರೆಯಿತು ನದಿ.

ನದಿಯ ಕರೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ತನ್ನ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ನದಿಯೂ ಹರಿಯಿತು. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಎತ್ತರವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎರಡು ಟಿಸಿಲಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹರಿಯಿತು. ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿ ಹಚ್ಚಕಸಿರಾದ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸುಂದರ ದ್ವೀಪವಾಗಿ ಜನಮನ ನಂದನವಾಯಿತು.

ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು ಸುತ್ತಲಿನ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ತಂಪು ಹನಿಸಿ ಬಂದು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿತು. ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳ ಕೆಲ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಗ್ಗು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಸರೋವರವೂ ಸಹ ಆಗದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಯಿತು.

ಕತೆ ೯

ಗರ್ವಗ್ರಹ

(ಜನತಾ)

ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಳೆಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಮಳೆಗಾಲ ಹಿಡಿಯುವದರ ಸೂಚನೆಗಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಕಾದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಓತೀಕಾಟದ ತಲೆ ಕೆಂಪಗಾದರೆ ಮಳೆಗಾಲ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದು ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ. ಒಬ್ಬ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಓತೀಕಾಟದ ತಲೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, “ಓಹೋ, ಓತೀಕಾಟದ ತಲೆ ಕೆಂಪಾಯಿತು... ಇನ್ನು ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹಾಗೆಯೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಓತೀಕಾಟ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿತು. ತನ್ನ ತಲೆ ಕೆಂಪಾಗುವದೇ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅದು ನಂಬಿ ಗರ್ವದಿಂದ ಉಬ್ಬಿತು. ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಅದರ ತಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ಅದೇ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಮೆರೆಸಿ- ‘ತಾನು ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿಯೂ ಮಳೆ ಹಿಡಿಯಲು ತನ್ನ ತಲೆ ಕೆಂಪಾಗುವದೇ

ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ' ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಕುಣಿದಾಡಿತು. ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಓತೀಕಾಟದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದವು. ಮಳೆಗಾಲ ತಡೆಯದೆ ಜೋರಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ತರಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಓತೀಕಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಹು ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದವು. ಮನುಷ್ಯನು ಓತೀಕಾಟದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿ ಓತೀಕಾಟದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಬಹುಕಾಲ ಓತೀಕಾಟದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಾಗಿತು.

ಆದರೆ ಒಂದು ವರುಷ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಆಷಾಢಮಾಸ ಕಳೆದರೂ ಮಳೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಬೀಳುವ ಲಕ್ಷಣವೂ ಸಹ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಓತೀಕಾಟದ ತಲೆಯೂ ಕೆಂಪಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸೆಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಚಡಪಡಿಸಿದವು. ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಕಂಗಾಲಾದರು. ಪೂಜಾರಿಗಳು ಓತೀಕಾಟದ ದೇವತೆಗೆ ಅನೇಕ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಜನರ ಪರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸವ ಪೂಜೆಗಳು ನಡೆದವು. ಆದರೂ ಮಳೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಗೂಳಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಓತೀಕಾಟದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡವು. ಓತೀಕಾಟವು ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಮೂಲಕ ಮಳೆ ಬರಲು ತಡವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದೂ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ತಲೆ ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ತರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದವು.

ಓತೀಕಾಟಕ್ಕೆ ಪೇಚಾಟ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ಅದು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗಿತು. ಆದರೆ, ಕೈ ಸಾಗದೇ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೂ ಮಳೆಗಾಲ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಗೂಳಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ 'ಅಪಶಕುನದ ಕೇಡಿ ಓತಿ' ಎಂದು ಬಯ್ಯು ಅದನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಕತೆ ೧೦

ಕೂಲಿಕಾರ

(ಜನತಾ)

ಆ ಕೂಲಿಕಾರನು ಬಹಳ ಬಡವನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇತರ ಕೂಲಿಕಾರರೂ ಬಡತನದ ಬವಣೆಯನ್ನನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ನೊಂದಿದ್ದನು. ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟದ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೊಬ್ಬಿ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಒಳಗೊಳಗೇ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕೂಲಿಕಾರರು ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಂದೋಲನ ಹೂಡಬೇಕೆಂದೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರವಾಹ ಪತಿತರಾಗಬಾರದೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಕೂಲಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು

ಹೊರಡಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಕಾರಖಾನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೂ ತನ್ನ ಈ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ವಂತಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಕೂಲಿಕಾರ'.

ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂಡವಾಳಗಾರರು ಮಾಡುವ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರ ನೀಚತನವನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಆಗುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನೂ ಕರುಳು ಕೊರೆಯುವಂತೆ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದನು.

ಕೂಲಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತೆಯ ಕಹಳೆಯನ್ನೂದಿದನು. ಬಂಡವಾಳಗಾರರನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಎದುರಿಸಿರೆಂದು ಭೇರಿಯನ್ನು ಬಡಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟಾದರೆ ಬಂಡವಾಳಗಾರರನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿದು, ಕೂಲಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಯುಗವನ್ನೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದೆಂದು ಆಶೆಯ ಕಿರಣವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದನು.

ಇವನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂದೇಶಗಳಿಂದ ಕಾರಖಾನೆಯ ನಿರ್ಜೀವ ಯಂತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಬಂದಿತು; ಅರಿವು ಮೂಡಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಇವನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಅಲ್ಪ ಕೂಲಿ ಹಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಇವನ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವನ ಪತ್ರಿಕೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಲಿಕಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು.

ಇವನ ಅರ್ಥಪ್ರಾಯ ಸಂದಿತು. ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗ ಹತ್ತಿದರು. ಅವರ ಕುತ್ತಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ಸರಗಳು ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ಇವನು ಗರ್ವದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತನು.

ಆಗ ಅನೇಕ ಕೂಲಿಕಾರರು ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ದುಡಿತದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಈತನು ತನ್ನ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಲಿಕಾರರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನಿತ್ತರು. ಮರುದಿನದಿಂದ 'ಕೂಲಿಕಾರ' ಪತ್ರಿಕೆಯು 'ಬಂಡವಾಳದಾರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೊರಡಹತ್ತಿತು.

ಕತೆ ೧೧

ಬಹುಮತ

(ಜನತಾ)

ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಒಂದು ಗುಡ್ಡವು 'ಕಾಗೆಯ ಕಾನು' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಗಳ ಬಳಗ ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಎತ್ತರವಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಭಾಗದ ರಮಣೀಯತೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾದ ಒಂದು ಕೋಗಿಲೆ, ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಊರಿಗೆ ಹಾರಿಹೋದಾಗ ಒಂದು ಕಾಗೆಯ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಗಡ ತನ್ನದನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

ಪ್ರತಿದಿನ ಕಾಗೆಯು ತನ್ನ ತತ್ತಿಯಿಂದೇ ತಿಳಿದು ಕೋಗಿಲೆಯ ತತ್ತಿಗೂ ಕಾವು

ಕೊಟ್ಟಿತು. ಮರಿಗಳು ಬಲಿದು ತತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಯೂ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಕಾಗೆಯ ಮರಿಗಳು 'ಕರ್ಕರ್' ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಗ ಕಾಗೆಗಳ ಬಳಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕರ್ಣಾನಂದವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಂದು ಕೂಗಲಾರದ, ಕೂಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಕೋಗಿಲೆ ಮರಿ 'ಕುವೂಕುವೂ' ಎಂದು ದನಿಗೈದಿತು.

ತಮ್ಮಂತೆ ಕೂಗಲಾರದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಯ ಧ್ವನಿ ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಯಿತು.

ಕಾಗೆ ತನ್ನ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಗಾನ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿತು. ಮರಿಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ 'ಕರ್ಕರ್ಕರ್ಕರ್' ಎಂದವು.

"ಆಹಾ... ಸುಂದರ! ನೀನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳು" ಎಂದು ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಗೆ ಆದೇಶವಿತ್ತಿತು.

'ಕೂವೂ ಕೂವೂ...' ಮತ್ತೆ ಮಧುರವಾದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸ್ವರ.

"ಮುಚ್ಚುಬಾಯಿ... ಇಂಥ ಅಪಸ್ವರ ತೆಗೆಯಲು ಹೇಗೆ ಕಲಿತೆ? ಸರಿಯಾಗಿ ಒದರು" ಎಂದು ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯನ್ನು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿತು. ಕಾಗೆಯ ಮರಿಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಗಿದವು.

ಈ ಸಲ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿ ದುಃಖದಿಂದ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೂಗಿತು.

ಕಾಗೆಯು, "ಮಧುರವಾದ ಸ್ವರವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಎಂತು ಹುಟ್ಟಿದೆ? ತೊಲಗಾಚೆ" ಎಂದು ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ದೂರ ಓಡಿಸಿತು.

ಕತೆ ೧೨

ಬಲವಂತರ ಸ್ವಾರ್ಥ

(ಜನತಾ)

ಒಂದು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಬೆಕ್ಕು ಒಮ್ಮೆ ಮೊಲವನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿತು. ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಮೊಲ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು. “ಅಯ್ಯಾ... ನಾನಿನ್ನೂ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನು. ಇನ್ನೂ ಜೀವನದ ಸುಖವನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗದೆ ಕಾಪಾಡು.”

“ನೀನು ನನ್ನ ಆಹಾರ. ನನ್ನ ಸುಖದ ಸಲುವಾಗಿ, ನನ್ನ ಹಸಿವಿನ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಲಿಯಾಗಲೇ ಬೇಕು.” ಹೀಗೆಂದು ಮೊಲವನ್ನು ನುಂಗಿತು ಕಾಡಬೆಕ್ಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು ಅದೇ ಕಾಡುಬೆಕ್ಕು. ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಆತ ಬಡಿಗೆಯೆತ್ತಿದ. “ಅಯ್ಯಾ... ಬೇಡ. ನಾನಿನ್ನೂ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನು. ನನಗೆ ಜೀವನದ ಸುಖವನ್ನು ಸವಿಯುವ ಆಶೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡು.”

“ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುದರಿಂದ ನೀನು ನನ್ನ ಆಹಾರ. ನನ್ನ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಇಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾಂಸದ ಅಡಿಗೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕು” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಬಡಿದು ಕೊಂದು ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದ ಬೇಡ.

ಆ ಬೇಡನನ್ನು ಕೊಂದು ಬರಲು ದೇವರು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಂಡು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದ ಮನುಷ್ಯ, ‘ಅಯ್ಯಾ... ಮೃತ್ಯುವೇ! ನಾನಿನ್ನೂ ತರುಣನಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಾಳೆ. ನನಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡು” ಎಂದು ಕಾಲಿಗರಗಿದನು.

“ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಆಹಾರ. ದೇವತೆಗಳ ಹಸಿವಿನ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೀರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಬಿಲ್ಲು- ಬಾಣಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲಾರವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೃತ್ಯುವು ಬೇಡನ ಜೀವವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ.

ಬೇಡನ ಕಳೇಬರ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಬಲವಂತರ ಸ್ವಾರ್ಥ ಗೆದ್ದಿತು.

ಕತೆ ೧೩

ಶುನಿಚ್ಯವ ಶ್ವಪಾಕೇಚ

(ಜನತಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಕಾಲಂ)

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಕೆರೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ 'ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ಓಂ ತತ್ಸವಿ...' ಭಟ್ಟರ ಗಾಯತ್ರಿಯು ನಡೆದಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಹರಿಜನ ಮುದುಕಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿರುಬಿಸಿಲಿನ ಮೂಲಕ ಉಳಿದ ಕಡೆಯ ನೀರು ಆರಿಹೋಗಿತ್ತು.

ಹರಿಜನ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರು ಭಟ್ಟರು. ಶುಚೀರ್ಭೂತರಾದ ಅವರು ಈ ಅಶುಚಿ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡರು- "ಏ... ಮುದುಕೀ! ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ತಟಾಕದ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅಪವಿತ್ರ ಮಾಡಬಂದೆಯಾ? ತೊಲಗಾಚೆ..." ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು.

"ಒಡೆಯಾ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿಲ್ಲ. ನೀವೇ ಆದರೂ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಕೊಡದಿಂದ ನೀರು ತುಂಬಿ ನನ್ನ ಕೊಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ. ನಿಮಗೆ ಪುಣ್ಯ ಬರಲಿ."

"ಮಿಂದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೊಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಅಪವಿತ್ರನಾಗಲೇ? ಥೂ... ನಿನ್ನ ಮುಸುಡನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು." ಭಟ್ಟರು ಮೋರೆ ತಿರುವಿ, ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿ- 'ಧಿಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಎಂದು ಅಸ್ವಶ್ಯಳಿಗೆ ಕೇಳಬಾರದೆಂದು ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಗುಣಗುಟ್ಟಿದರು. ಬಡಮುದುಕಿಯು ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಬರುವರೇನೋ ಎಂದು ಕಾದು ನೋಡಿ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ತಿರುಗಿದಳು.

ಭಟ್ಟರು ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಪೋಶನ ತಕ್ಕೊಂಡರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶೌನಕ ಮಹರ್ಷಿ(ನಾಯಿ ಮರಿ)ಯೊಬ್ಬನು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಳಿದು ನೀರನ್ನು ಆಪೋಶನ ಮಾಡಿ (ಗುಟುಕರಿಸಿ) ಅದೇ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೂತ್ರಾಘ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದವರಂತೆಯೇ ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿಯೇ ಏನೋ ಭಟ್ಟರು ಮೂಗನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರು.

ಕತೆ 4

ಸೌಂದರ್ಯ

(ಜನತಾ, ೦೯-೧೦-೨೦೧೮)

ಶಿಲ್ಪಗಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಮಾನವಜೀವನದ ಸುಖ ದುಃಖ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಶಾಲೆಯಾಗಿತ್ತು ಅದು. ತನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಶಿಲ್ಪಿಯು ವಿಧವಿಧವಾದ ರೀತಿಯ ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ಜೀವನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಜೀವನದ ಸಕಲ ಆನಂದವನ್ನು ಆತನು ತನ್ನ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಲೆಯ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆತನು

ಅಮರನಾದನು.

ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ದೂರ ದೂರ ದೇಶಗಳಿಂದ ಜನರು ಶಿಲ್ಪದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂದು ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕಲೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಸವಿದು ಆ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ಆ ಪ್ರತಿಮೆ ಮದಮದಿರಾಮತ್ತವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ತನ್ನಂತಹ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೊಡನೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಅಗೌರವವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಇತರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನೈಪುಣ್ಯದ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು, ಅದು ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆಯಿತು. ಆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವನೆ ಅದರ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ರಸಿಕನೊಬ್ಬನು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದನು. ಈ ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ಅವನು ಅದನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಅದರ ಮನದಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡನು.

“ಈ ವಿಗ್ರಹದ ಮೈಕಟ್ಟು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಇದನ್ನೇನು ಗೈದಿರುವನು? ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇದೇನು ವಿಕಾರವಾದ ಮುದ್ರೆ? ಪ್ರಪುಲ್ಲವಾಗಿರಬೇಕಾದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇದೇನು ಸುಕ್ಕುಗಳು? ಇವು ವಯಸ್ಸಿನ ಸುಕ್ಕುಗಳಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯ ಸೆಲೆ ಬತ್ತಿ ಜೀವಕಳೆಯೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ.”

ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಕರುಣೆ ಮೈದೋರಿತು. ಮಾನವೀಯ ಕರುಣೆಯ ಅಮೃತಕಿರಣಗಳು ಅವುಗಳ ಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗಿದವು.

ರಸಿಕನ ದೃಷ್ಟಿ ಇತರ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಿತು. “ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಅಷ್ಟು ಮಾರಾಟವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇವು ಎಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಭಾವನೆಯ ಜೀವಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ; ಶಿಲ್ಪಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಜೀವವಾದ ಆತ್ಮಗಳೇ ಸರಿ” ಎಂದು ಆನಂದ ತುಂಬಿ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಹೋದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಖ ಕಿವುಚಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಸಹ್ಯವಾಯಿತು.

ಕತೆ ೧೫

ಘನವಂತ

ವ್ಯಾಘ್ರ ಮಾಸದ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಾರುವ ಬಿಸಿಲು. ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಹುಲ್ಲೆ ಹರಿದು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದವು. ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಕಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣಗಳೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಬಾಯ್ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಳೆಯನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ತೇಲು ಬಿಳಿಮೋಡವನ್ನು ಕಂಡು ನೆಲವು ವಿನಂತಿಸಿತು.

“ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಿನ್ನ ನೀರನ್ನು ಚೆಮುಕಿಸಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗಿತ್ತು ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹರವು...”

ಇಲ್ಲೆನ್ನದಿರು.”

“ಹೇ! ನಿನ್ನಂತಹ ಕುರೂಪಿಯನ್ನು ನಾನು ಏಕೆ ಸೇರಲಿ? ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಚಿಕ್ಕಿಗಳ ಸಂಗಡ ಹಾಯಾಗಿ ತೇಲಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನೇಕೆ ನನ್ನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ?”

ಆಗ ಜೋರಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ಬೀಸಿ ಬಿಳಿಮೋಡವನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ಹಾರಿಸಿತು. ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಕರಿಯ ಮೋಡ ಬೀಸಾಗಿ ಬಂದು ಬಾನನ್ನು ತುಂಬಿತು. ನೆಲ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯಿತು.

“ನೀ ಬೇಗನೆ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸು. ನಾನು ಅಸಹಾಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

ಅಪಾರವಾದ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಮುಗಿಲು ಗೋಳುಗರೆಯಿತು. ಅದೇ ನೀರಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೀಯಿಸಿತು. ನೆಲವೆಲ್ಲ ನಂದದಿಂದ ಜಿಗಿದು ನಂದನವನವಾಯಿತು.

ಕತೆ ೧೬

ಬಲಿಷ್ಠರ ಹಕ್ಕು

(ಜನತಾ)

ಒಂದು ದ್ವೀಪಕಲ್ಪದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಚಿಗರೆ, ಮಂಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ತರದ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಿನ್ನುವ ಹುಲಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದವು.

ಒಂದು ಹುಲಿ ಯೋಚಿಸಿತು— “ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಜನಾಂಗ. ಈ ನಾಡಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಒಡತನ ನಮ್ಮದು; ಇಂಥಲ್ಲಿ ಈ ದುರ್ಬಲವಾದ, ಹೀನವಾದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿರಲು ಹಕ್ಕೆಲ್ಲಿದೆ?” ಮತ್ತು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತು— “ಖುದಾ... ಈ ಸುಂದರವಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲು ನಮಗೇ ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರ. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಹುಲಿಗಳ ಜನಾಂಗವನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸು. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿ-ಹೋರಾಟಗಳು ನಿಲ್ಲುವವು. ದೇಶವು ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಸುಖವಾಗಿರುವುದು.”

ದೇವರು ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ನುಡಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಹುಲಿಗಳೇ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳೇ ತುಂಬಿದವು. ಆದರೆ, ಹಸಿವಾಗಿ ತಿನ್ನಲು ಬೇರೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಚಡಪಡಿಸಿದವು. ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು ನೋಡಿ, ಆಗದೆ ಹತಾಶವಾದವು. ಹಸಿವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಕಚ್ಚಾಡಿ ಒಂದನ್ನೊಂದು ತಿಂದು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋದವು.

ಕತೆ ೧೭

ತೊಂಡು ಹಸು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿತು

(ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ, ಆದರ್ಶ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮ್ಯಾಗಝೀನ್, 1999)

“ವದಿದೀರೆ, ನಂಗ್ ಚಾ ಕುಡೂಕೆ ಯೆಂಟಾಣಿ ಕೊಡಿ” ಅಂತ ಹೇಳಿದಳು ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಪೈಕಿಯ ಮಾದೇವಿ, ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ. ಇದೇನು ಅವಳು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮೊದಲನೇ ಸಲವೇ ಹಣ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೂ ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುಂಟು. ಎಂಟಾಣಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡ ಅವಳು ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲು ಹೋದಳೋ, ಕಳ್ಳು ಹಿಡಿಯಲು

ಹೋದಳೋ ಎಂದು ಆಗ ನಾನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವಳಿಗೆ ಕಳ್ಳು ಕುದಿವ ತಲಬು (ಚಟ) ಬಹಳ ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇತ್ತು. ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಬೆಳೆದು, ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಹೆಂಗಸರೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಧನದ ಮೇಲೆ ಗಂಡಸರ ಅಧಿಕಾರ ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡ ಕುದಿಯಬಾರದೆಂಬ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆ ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಆ ಕಟ್ಟಳೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಹೆಂಡ ಕುದಿಯಲು ಕಾಸಿಲ್ಲದ ಗಂಡಸು ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹಣವನ್ನು ಕಡ ಕೇಳಿ ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಹೆಂಡ ಕುದಿಯಲು ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಹಣವನ್ನು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಟ್ಟ. ಈಗ 'ಕಡ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡ' ಎಂಬ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಆಗುವುದುಂಟು.

ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದ. ತಾಯಿ ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು. ಹೆಣ್ಣುಕೃಷ್ಣ ಮನೆಗೆ ಗಂಡಿನವರೇ ಬಂದು ತಿರದ ಹಣವನ್ನು ಅಲ್ಲದೆ, ಮದುವೆಯ ಊಟದ ಖರ್ಚಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಬೆಲ್ಲ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೇ ತಂದು ಪೂರೈಸಿ ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪದ್ಧತಿ.

ಆದರೆ, ಆ ಮಾದೇವಿ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ಕುರೂಪಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ವಭಾವ, ವಿಲಕ್ಷಣ ವರ್ತನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮದುವೆ ಗಂಡು ಉಳ್ಳ ಯಜಮಾನರು ಈ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೇಳಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷ ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾದೇವಿ ತಾಯಿಯ ಅಂಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸುವವಳು, ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನ-ಕರುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವಳು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಗುಡ್ಡ-ಬೆಟ್ಟ ಅಲೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದೆಂದು ಆಚೀಚೆಯ ಮನೆಯ ದನಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಮೇಯಿಸಲು ಹೋಗುವ ಗಂಡು ಹುಡುಗರ ಸಂಗಡ ಹೋಗಿ ಗುಡ್ಡ-ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಸಂಗಡ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಲ್ಲಿ ಬೆದೆ ಬಂದ, ಬೆದೆ ಬಾರದ ಆಕಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಎತ್ತುಗಳು ಏರಿ ಓಡುವುದನ್ನು ನೋಡುವದೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಖುಷಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಇಂಥ ದೃಶ್ಯ, ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಹರೆಯ, ಜತೆಗೆ ಗಂಡು ಹುಡುಗರ ಸಹವಾಸ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವಳ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವರ್ತನೆ ತಾಯಿಯ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳವಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಗೆರು ಹಣ್ಣಾಗುವ ಶ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮರಹತ್ತಿ ಗೇರು ಹಣ್ಣು ಕೊಯ್ಯುವುದೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಖುಷಿ. ಮರದ ಹತ್ತಿರ ಗಂಡು ಹುಡುಗರಿದ್ದರೂ ತಾನೇ ಮರ ಹತ್ತಿ ಅವರಿಗೂ ಗೇರುಹಣ್ಣು ಕೊಯ್ಯು, ಇಲ್ಲವೆ ಹಣ್ಣು ಬೀಳಿಸಲು ಟೊಂಗೆ ಏರಿ ಟೊಂಗೆ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಟೊಂಗೆ ಅಗಲಾಡಿಸಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಮರಕೋತಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೆಳಗಿದ್ದ ಹುಡುಗರು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಆಸೆಯನ್ನು ಕೆಣಕಲು ಇದೂ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಎಂದು ಅವಳು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವಳ ಮದುವೆಯಾಗಲು ತೊಡಕಾಗಿತ್ತು

ಈ ತಿರುಗಾಟದ ಜತೆಗೆ ಅವಳು ತಾಯಿ ಬೇರೆಯವರ ಹಕ್ಕಲಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಗೆ ಬೀಜ ನೆಟ್ಟು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಲು, ಮೊಗೆ ವೋಳಿಗೆ ನೀರೆಯಲು, ಕೆರೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನೊಯ್ದು ವೋಳಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಲು ತಾಯಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಳು.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಂಜೆ, ಹೀರೆ ಮುಂತಾದ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಬೆಳೆಯಲು; ತಾಯಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ, ಬಂದ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಸೀರೆ ಪಲುಕು ಇವನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವಳು. ಮನೆಯ ಖರ್ಚಿಗೂ ಹಣ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕಳ್ಳು ಕುಡಿಯಬೇಕಾದ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಲದೆ, ಅವರಿವರ ಹತ್ತಿರ ಹಣ ಬೇಡುವಳು. ಹೆಂಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು, ಚಹಾ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಖರ್ಚಿನ ಉದ್ದೇಶ ಹೇಳಿ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇವಳೇ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಗಂಡು ಹುಡುಗರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಎಳಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಣ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಆಚೀಚೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಆಗಾಗ ಇವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಇವಳ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಆಗ ಇವಳು ಸಿಡಿಮಿಡಿಯಿತು, “ನಾಗಮ್ಮಕ್ಕ... ನಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ತಲಬು ತೀರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೇ ಆಗ ನನಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನ ನಿನ್ನ ಬಂದೋಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೋ. ಅವನಿಗೆ ಕಂಡ ಕಂಡ ಹೆಂಗಸರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಡ ಅಂತಾ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳು. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗದವಳು. ನೀನು ಮದುವೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಂಥವರ ಸಹವಾಸ ನನಗೆ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ. ಏನಿದ್ದರೂ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹುಡುಗರ ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಗೆಳೆತನ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಬಂತೇ?” ಎಂತ ಜೋರು ಮಾಡಿ ಅವರ ಬಾಯಿ

ಮುಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಚ ಎಂಬುವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಮದುವೆಯಾದವರಿರಲಿ, ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದವರಿರಲಿ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕೂಚ ಕೂಡಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಂಡ ಮಾಡಿದರೂ ದಂಡದ ರಕಂ (ಕರ) ತೆತ್ತು ಅವನು ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಗರ್ಭವತಿಯರಾದರೆ ಯಾವೊಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ದಂಡವನ್ನು ತೆತ್ತು ತನ್ನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜದ ಹೋರಿಯಂತೆ ಅವನ ಜೀವನ ಸಾಗಿತು. ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ಮಾದೇವಿಯ ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ತಾನು ಕಣ್ಮುಚ್ಚುವ ಮೊದಲು ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ತರದ ಹಟ ಬಂತು.

ಮಗಳಿಗೆ ದಿನದಿನವೂ, “ಈ ರೀತಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಸಹವಾಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನಿನಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಗಂಡನನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡುವೆ. ಹಟ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೋ” ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಾದೇವಿಯ ಓರಿಗೆಯ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಅವರ ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯ ಉಟ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸಿನಷ್ಟೇ ಅಧಿಕಾರ ಹೆಂಸಿಗೂ ಇದೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಗಂಡನು ಎದುರು ಹಾಕಿ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದ ಹಾಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಅವನನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಲೈಂಗಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಂಡನಿಗೆ, ಆಮೇಲೆ ಬಂಧನ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಅವಳ ಮಾತು ಮೀರಿ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಂಡತಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಎದುರಿಗೆ ಗಂಡನರು-ಹೆಂಗಸರು ಇರುವಾಗ ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಸೀರೆಯ ಒಳಗಿನ ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಡಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗರು ‘ಬಚ್ಚಲು ಉಡಗೇರಿ’

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ-- ಗಂಡಸರು ಮಿಂದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಒದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಒಣಕಚ್ಚೆ ಉಟ್ಟು, ಒದ್ದೆಯಾದದ್ದನ್ನು ತೊಳೆದು ಬಚ್ಚಲಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಸಕೆ ತಾಕುವಲ್ಲಿ ಒಣಗಲು ಹಾಕುವುದು.

ಈ ಬಚ್ಚಲು ಉಡಗೇರಿಗೆ ಈ ಗಂಡಸರು ಬಹಳ ಅವಮಾನಕರವೆಂದು ಬಹಳ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಹೆದರಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಗೆಳೆಯರ ಸಹವಾಸ ಮಾದೇವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ, ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವಳು ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಕೊಟ್ಟು, “ಮದುವೆಯಾಗುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಇದೀಗ ಅವಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಜಾತಿಯ ಒಬ್ಬಹುಡುಗನನ್ನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ತಾಯಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು. ಆದರೆ, ತೀರ ಬಡವನಾದ ಅವನ ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ತಿರದ ಹಣ ಮತ್ತು ಮದುವೆಯ ಉಣದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಪೂರೈಸಲು ಅನುಕೂಲತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾದೇವಿಯ ತಾಯಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಉಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದುಡಿದಿದ್ದ ಹಣ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಸಂಬಂಧ ಕುದುರಲಿಲ್ಲ. ಕೇರಳದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿಯೋ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಂಗಡಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಸತಿ ಮಾಡುವ ಜನರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೇಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬುವನು ಬಂದು ಮನೆಯ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಲು ಕಲ್ಲು ಕಡಿದು ಗೋಡೆಗೆ ಕೂಡಿಸುವುದು, ಗಿಲಾಯಿ (ಸುಣ್ಣ-ಮಣ್ಣು ಇಲ್ಲವೆ ಸಿಮೆಂಟಿನ ಗಿಲಾಯಿ) ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದವನು ಈ ಜಾತಿಯ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿಯವರೇ ಆಗಿ, ತಂದೆಯ ಹೋರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ ಉಳಿದರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನು ನಿಂಗಣ್ಣ. ಅವನು ದುಡಿತದಿಂದ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವನು ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬಾವಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಿ ತರಲು ಹೋದವಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕಾಲುಜಾರಿ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಮಕ್ಕಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವರ್ಷ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಇರುವ ಮಾಸೂರು ತಿಮ್ಮಿಯ ಹೆಗಡೆ ಉರಿನ ಸಮೀಪದ ಊರು; ಎರಡು ಮೈಲು ಅಂತರ.

ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ತೀರ ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲು

ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಣ್ಣುಕುಳು ಹೆಗೆಡೆ ಊರಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ತಿಮ್ಮಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ತಿರದ ಹಣ ಹಾಗೂ ಮದುವೆಯ ಊಟದ ಸಾಮಗ್ರಿಗೆ ಏನೂ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ತಾನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ತಿಮ್ಮಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. “ಮಗಳು ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಮಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ನಿಂಗಣ್ಣನನ್ನು ತೋರಿಸಿ, “ಈ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ನೀನು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿರುವೆ. ಮುಖ್ಯ ನಿನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾದೇವಿ ನಿಂಗಣ್ಣ ಬರುವುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದಳು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಗಂಡು ಎಂಬಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಕಪ್ಪು ಶಿಲೆಯ ಬಣ್ಣ, ಹದಾ ಎತ್ತರದ ಅಳು, ವಯಸ್ಸು ಐವತ್ತು ಮೀರಿದ್ದಿರಬೇಕು - ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದಳು. ಮಾಸೂರು ಊರಿನವ ಎಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಮುದಿತಾಯಿ, ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರು ಇರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಮಾಸೂರು ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಹೊಳೆ, ಮೂರು ಬದಿ ಸುತ್ತುವರಿದ ನಡುಗಡ್ಡೆ, ಸುಂದರವಾದ ಗುಡ್ಡ, ತೆಂಗಿನ ತೋಟಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಊರು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಬಬ್ಬುದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಲಶ ಇಟ್ಟು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬರುವ, ದೋಣಿಯ ಮತ್ತು ಹೊಳೆಯ ಚಿತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಿತು.

“ಮದುವೆಗೆ ತಾನು ಒಪ್ಪಿದೆ ಎಂದು” ಅವನ ಮುಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಳು. ಮದುವೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಹಿರಿಯರು ಕೂಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಮದುವೆ ಪುರೋಹಿತರ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ, ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳಿಂದಲೇ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತು

ತನಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿದ್ದಳು. ತೊಂಡು ಹಸುವಿನ ಹಾಗೆ ಹಕ್ಕಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕಂಡ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇದವಳಾದರೂ ಮಗಳು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಮಾಧಾನವಿದ್ದರೂ ಅವಳ ದುಃಖವು ಮೇರೆ ಮೀರಿ ಕಣ್ಣೀರ ಕೋಡಿ ಹರಿಯಿತು .

ಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿಯರು ಹೇಳಿದ, “ನಮ್ಮನೆಯ ಕಡಬೀ

ಕೈಯೊಪ್ಪಿ ಕೊಡತ್ತೇವೆ” ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅಳುವಾಗ ಹಾಡು ಹೇಳುವ ಇಬ್ಬರು ಮುದುಕಿಯರಿಗೂ ದುಃಖವು ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂತು

ಇಲ್ಲಿನ ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿ ಎನ್ನಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ 'ಕಡಬಿ' ಎಂಬ ಸಾಲಿನ ಅಶ್ಲೀಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗಿಯರು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮುಸಿ ಮುಸಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಕ್ಕರು. ಗಂಡು ಹುಡುಗರಂತೂ ಬಹಳ ಖುಷಿಯಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದು ನಕ್ಕರು. ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿ ಮಾದೇವಿಯು ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದಾವುದರ ಪರಿವೆಯೂ ಹಾಡು ಹೇಳಿದ ಮುದುಕಿಯರಿಗೂ, ತಿಮ್ಮಿಗೂ ಇರದೆ ಅವರು ದುಃಖದಿಂದ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಉಟ ಉಪಚಾರ , ಉಡುಗೊರೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

(ಗಿರಿಜನರ ಜೀವನದ ಒಂದು ಕಿರು ಚಿತ್ರಣ ಈ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆ. ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಿದ್ದ ಕನಸಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಈ ಕಥೆ ಬರೆದುದ್ದಾಗಿ ಶ್ರೀಯುತರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ೭೪ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಥೆ ಇದು.)

ಕತೆ ೧೮

ಪ್ರೇಮದ ಕಣ್ಣು

(ಇಟಲಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಹಿತಿ ಅಲ್ಬರ್ಟೊ ಮೊರೆವಿಯಾ ಅವರ ಕಥೆಯ ಅನುವಾದ.
ಹೊನ್ನಾವರದ ಜನತಾ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು, 1963-8 -15)

ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು-ಬಸಿ ತೊಳೆಯುವ ಚಾಕರಿ ನನ್ನದು. ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿಯಾರೆಂದು ಜನರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಆದಷ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಟೆಲಿನ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗಿಡ್ಡ

ದೇಹ, ಬಡಕಲು ಶರೀರ, ಕೈಕಾಲುಗಳು ಕೋಲುಗಳಂತೆ ಸೀರ. ಜೇಡರಹುಳದ ಹಾಗೆ ಆಕಾರ ನನ್ನದು. ಮೋರೆ ಉದ್ದವಾಗಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ್ದು. ನೀವೇ ನೋಡುತ್ತೀರಲ್ಲ; ಮೂಗೋ ಉದ್ದವಾಗಿ ಗಡುತರ ಆಕಾರದ್ದಾಗಿ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಓತೀಕಾಟದ ತಲೆಯಂತೆ ಉಬ್ಬಿದೆ. ಇಂಥವನನ್ನು ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೆಂಗಸರಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಹೋಟೆಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸಗಾತಿಯೊಬ್ಬಳ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ “ಬಡಕೋತಿ” ಎಂದು ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡ ಅನುಭವ ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿತ್ತು.

ಆ ಕೆಲಸಗಾತಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ರಜೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಅವಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಈಡಾ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಕೋತಿಯು ದೇವರಿಂದ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಮದೇವನನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಕಂಡವು. ಕಣ್ಣುಗಳ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಾಪವಲ್ಲರಿಯಾಗಿ ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರರ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದಿತು. ಸಿನಿಮಾ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಈಡಾಳ ಹಸ್ತದ ಐದು ಬೆರಳುಗಳೂ ನನ್ನ ಹಸ್ತದೊಡನೆ ಗಾಢ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾನು ಮೊದಮೊದಲು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕೈಕೊಸರಿಕೊಂಡನಾದರೂ ನಂತರ ಅವಳ ಪ್ರೇಮದ ಮೃದುನುಡಿಗಳನ್ನಾಲಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದೆನು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಈಡಾ ಸಹ ರೂಪವತಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುವ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವವಳೆಂಬುದನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಒಮ್ಮೆ, “ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಶೇಷ ಕಂಡೆ?” ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದೆ. “ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳಿವೆ. ನೀನೊಬ್ಬ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪುರುಷ. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದು.”

“ಹೀಗೋ? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿರುವುದೆಂದು ನಾನು ಅರಿತಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೌದು ಪ್ರಿಯಾ, ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನೀನು ಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರತಿರೂಪ” ಎಂದಳು.

ನನಗೋ ನಗು ಬಂತು. “ನನ್ನ ಮೂಗಿನ ಕುರಿತು ಏನು ಹೇಳುವೆ?”

“ಈ ನಿನ್ನ ಮೂಗೇ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಗಿಗಾಗಿ ನಾನು ಏನು

ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಳು.”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಂಗಾಗಿ ಮೂಕನಂತಾದೆ. ಅವಳೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು-- “ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗದ ಏನೋ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ ಇದೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಆಕರ್ಷಣೆ ಏನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.”

ಈಗ ಮಾತ್ರ ನಾನು ವಿಚಾರ ಮಗ್ನನಾದೆ.

ಏನೋ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಮೂಲವಾಗಿಯೇ ಹೆಂಗಸು ಅಷ್ಟಾವಕ್ರರನ್ನು, ಮುದುಕರನ್ನು, ರಾಕ್ಷಸರಂಥವರನ್ನು ಸಹ ಪ್ರೀತಿಸುವರೆಂಬ ರಹಸ್ಯದ ಅರಿವಾಯಿತು. ನಾನೇನು ಗೂನು ಬೆನ್ನಿನವನಾಗಲಿ, ರಾಕ್ಷಸನಾಗಲಿ, ಕುಬ್ಜನಾಗಲಿ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ; ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನೆಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡೆನು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಸ್ ಕಂಪನಿಯೊಂದು ಬಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹೊಡೆದಿತ್ತು. ಈಡಾಳೊಡನೆ ನಾನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಸರ್ಕಸ್ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಡೇರೆಯೊಳಗೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಮೈ-ಕೈತಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಕುಳಿತಿಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಹು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ತರುಣನು ಕುಳಿತಿಿದ್ದನು. ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಕಣದಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಉಸುಕು ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ದೂರದ ತುದಿಗೆ ಕೆಂಪು ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಿತ್ತಾಳಿಯ ವಾದನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು, ಕೊಳಲುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬೇಂದಿನವರು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ಯುದ್ಧದ ಕೂಚಿನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಜನ ವಿದೂಷಕರು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಇಬ್ಬರು ಕುಳ್ಳಿಗಿದ್ದರು, ಇಬ್ಬರು ಎತ್ತರದವರು. ಮೋರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರವರು. ಅಗಲವಾದ ದೊಡ್ಡ ಪಾಯಿಜಾಮಾಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಪಾಳಮೋಕ್ಷ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಸುಂದರ ಹೆಂಗಸು ನಕ್ಕುನಕ್ಕು ಸಾಕಾಗಿ ಕೆಮ್ಮಿ ಹತ್ತಿದಳು. ಬೇಂದಿನವರು ಬಹು ಹುರುಪನ್ನು ತುಂಬುವ ಗತಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಆರು ಕುದುರೆಗಳು ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ವರ್ತುಲ ಕಣದ ಸುತ್ತಲು ತಿರುಗಹತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ರಿಂಗ್ ಮಾಸ್ತರನು (ತರಬೇತಿದಾರನು) ಕೆಂಪು ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಣ ವರ್ಣದ ಪೋಷಾಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಣದ ಮಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಉದ್ದವಾದ ಜಾಬುಕನ್ನು ‘ಫಟ್’ ಎಂದು ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ಎತ್ತಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಿಳಿ ಚಡ್ಡಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಪರ್ಷಗಳನ್ನು

ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಯು ಬಂದಳು. ಆ ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಜೀನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಇಳಿಯುತ್ತ, ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಲೇ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಳಿಯುತ್ತ; ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಲೇ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತ ಇಳಿಯುತ್ತ ಹೀಗೆ ಆಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುದುರೆಗಳು ಸುತ್ತಲು ಮೊದಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ನಂತರ ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಓಡುತ್ತ ಕಣದ ಸುತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುದುರೆಗಳು ತಿರುಗಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಆ ವಿದೂಷಕರು ಮರಳಿ ಬಂದು ಲಗಾಟಿ ಹೊಡೆಯ ಹತ್ತಿದರು. ಲಗಾಟಿ ಹೊಡೆದೇಳುತ್ತ ಬೇರೆ ವಿದೂಷಕರ ವೃಷ್ಟಭಾಗಗಳಿಗೆ ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ಜೋಕಾಲಿ ಆಟದ ತಂದೆ-ತಾಯಿ-ಮಗ ಈ ಮೂವರ ಕುಟುಂಬ ಬಂದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಬಿಗಿಯಾದ ಚಲ್ಲಣ ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ದೇಹಗಳು ಹುರಿ ಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಟು ಹಾಕಿದ ಹಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಏರುತ್ತ ಡೇರೆಯ ಚಪ್ಪರದವರೆಗೂ ಏರಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಜೋಕಾಲಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತೂಗಹತ್ತಿದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೋತಾಡಿದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಜೋಕಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಜೋತಾಡುತ್ತಾ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಅಟವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಈಡಾಳಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ- “ನಾನೂ ಜೋಕಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಜೋತಾಡುತ್ತ ಹವೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಬೇಕೆಂದು, ಜೋಕಾಲಿಯ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಜೋಲಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ; ನಾನೂ ಜೋಕಾಲಿಯಾಟದವನಾಗಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಆಶೆ ನನಗೆ, ನೋಡು, ನೋಡು” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಲು, ಈಡಾ ಮತ್ತೂ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದು ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು, “ಅದೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ನೀನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ನೀನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಬಹುದು” ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಆ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಡನೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜೋಕಾಲಿಯಾಟದವರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸಿಂಹಗಳ ಸರದಿ ಬಂದಿತು ಅನೇಕ ತರುಣರು ಜೋಕಾಲಿಯವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದ ಜಮಖಾನೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದರು.

ಅವರು ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ವಿದೂಷಕನನ್ನೂ ಜಮಖಾನೆಯೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಮಖಾನೆಯ ಸುರುಳಿಯೊಳಗಿಂದ ತನ್ನ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣ ಎಳೆದುಕೊಂಡ ಮೋರೆಯನ್ನು ಹಣಕಿ ಹಾಕಿದ ವಿದೂಷಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಈಡಾ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಹತ್ತಿದಳು. ಆ ತರುಣರು ಬಲು ಚಾಲಾಕಿನಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಆ ಕಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳ ಪಂಜರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಭೇರಿಗಳ ಬಡಿತದ ಸಂಗಡಲೇ

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ತಲೆಯುಳ್ಳ ಸಿಂಹವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಐದು ಸಿಂಹಗಳು ಆ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದವು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹವು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗರ್ಜಿಸ ಹತ್ತಿತು. ಕಡೆಗೆ ಸಿಂಹ ಆಡಿಸುವವನು ಚಿನ್ನದ ಕಿನಕಾಪುಳ, ಹಸಿರು ಕೋಟನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದವನೇ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬಾಗಿ ಮುಜುರೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಸವಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಜಾಬುಕುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕೈಲಿ ಹಾರಾಡಿಸುತ್ತ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿಯುಳ್ಳ ಕೋಲನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಕಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಆ ಸಿಂಹಗಳು ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಚಕ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ತಿರುಗಹತ್ತಿದವು. ಅವನು ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರುತ್ತ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುಜುರೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ನಂತರ ಸಿಂಹಗಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಂಡಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಹಿಂಭಾಗಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಾ ಅವು ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕ ಸ್ತೂಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಪಂಜರದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತೂಲುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಈ ಚಿಕ್ಕಸ್ತೂಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹೆಣಗುವ ಬಡ ಸಿಂಹಗಳು ಗರ್ಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಿಂಹ ಆಡಿಸುವವನು ಅವುಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅವು ನಖ, ಪಂಜ ಎತ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ತಾಗಿಸಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನು ತನ್ನ ಸಲಾಕೆಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಹಿಡಿತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. “ಅವು ಅವನನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟರೆ?” ಎಂದು ಈಡಾಳು ಕಿವಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ತೋಳನ್ನು ನನ್ನ ಸುತ್ತ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭೇರಿಯ ಬಡಿತದ ತರಂಗದೊಡನೆ ಆತನು ಮುದಿ ಸಿಂಹವೊಂದರ ಬಳಿ ಹೋದನು. ಅದು ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ನಿದ್ರಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಅದರ ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಅದರ ಬಾಯಿಯೊಳಕ್ಕೆ ತುರುಕಿ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದನು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಭೇಷ ಎನ್ನುತ್ತ ಕರತಾಡನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನಾನು ಈಡಾಳ ಹತ್ತಿರ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ, “ನೀನು ನಂಬುವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಾನು ಆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಸಿಂಹದ ತೆರೆದ ಬಾಯಿಯೊಳಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತುರುಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಪಡುತ್ತೇನೆ” ಬಹು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಗೆ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಅಂಟಿಸುತ್ತ, “ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ” ಎಂದು ಈಡಾ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನುಡಿದಳು. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆ ಸುಂದರ ತರುಣಿ ಹಾಗೂ ಜಟ್ಟಿಯಂಥ ಆ ತರುಣಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗಹತ್ತಿದರು. ಈಗ ಅವರ ನಗುವನ್ನು ನಾವು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಡಾ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಗೊಣಗಿದಳು,

“ಅವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನೆಗೆ ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ?”

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಗಂಟೆಯ ನಾದವಾಯಿತು. ಸಿಂಹಗಳು ತಲೆಯನ್ನು ಹಣಕಿ ಹಾಕಿ ಆ ಬಾಗಿಲಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದರು. ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗ ಮುಗಿಯಿತು.

ನಾವು ಸರ್ಕಸ್ ಡೇರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದೆವು. ಆ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಈಡಾಳು ಹಟದಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು, “ನೀನು ಅವರ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿಕೊಡಲೇ ಬೇಕು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಹೇಡಿ.”

ನಾನು ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಚುಚ್ಚಿದಂತಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಆ ದೊಡ್ಡ ಡೇರೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ, ಅದರ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ಕಸ್ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಚಪ್ಪರವಿತ್ತು. ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳುಳ್ಳ ಪಂಜರಗಳಿದ್ದವು. ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಸಾಧುವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕದೆಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಝೀಬ್ರಾ, ಅನೆ, ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ನಾಯಿಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಳಗೆ ಕತ್ತಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ನಾವು ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಆ ಮಸಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರು ಅಲ್ಲಿ ಕರಡಿಯೊಂದರ ಪಂಜರದ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಆ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯು ಕರಡಿಯನ್ನು ನೋಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಬಗ್ಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆ ಕರಡಿಯು ಪಂಜರದ ದತ್ತಣಿಂದ ಜಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು. ನಾನು ಆತನ ಬಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ದೃಢವಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ, “ನೀವು ನಮ್ಮ ಕುರಿತೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದೀರಾ ಹೇಳಿ?”

ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿ ಆತನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು, “ಇಲ್ಲ, ತಾನು ಎತ್ತು ಎಂದು ಸೋಗು ಹಾಕಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ನಕ್ಕೆವು. ಆ ಕಪ್ಪೆ ನೀನೇ ಎಂದು ತರ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ತಲೆಗೆ ಸರಿಯಾದರೆ ಧರಿಸಬಹುದು.”

ನನ್ನ ತೋಳಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಈಡಾ ನನ್ನನ್ನು ಮುಂದೆ ನೂಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ದನಿಯನ್ನೆತ್ತರಿಸಿ, ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. “ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾ? ನೀನು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಕತ್ತೆ.”

ಆತನು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನಿರ್ದಯೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದ. “ಕಷ್ಟೆಯು ಒಟಗುಟ್ಟ ಹತ್ತಿದೆಯೆಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲವೇ?”

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ನಗ ಹತ್ತಿದಳು. ಈಡಾಳು ಸರ್ಪದಂತೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ, “ನಗುವಂತಹದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ನಗುವ ಬದಲು ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮೈಗೆ ನಿನ್ನ ಮೈತಿಕ್ಕುವದನ್ನು ನೀನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೊಳ್ಳೆಯದು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ? ನಿನ್ನ ತೋಳನ್ನು ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮೈಗೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆಯಲ್ಲವೇ?”

ನಾನು ಇದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ತರುಣ ಕುಳಿತುದರಿಂದ ಅವಳ ಮೊಳಕೆ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ತಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ.

ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು, “ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗಿ... ಇಲ್ಲ, ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಮೈತಿಕ್ಕುವಂತೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ.”

“ನಿನ್ನ ಗಂಡನಂಥ ಬಡ, ಕ್ಷುದ್ರ ಜಂತುವಿನ ಕುರಿತು ನಾನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ನೀನೇಕೆ ತಿಳಿಯುವಿ?” ಅತ್ಯಂತ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಾನು ಮೈ ತಿಕ್ಕಬೇಕಾದರೆ ನಿಜವಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಆರಿಸುವೆನು. ನೋಡು, ನಿನಗೂ ಬೇಕಾದರೆ ನಿಜವಾದ ಪುರುಷ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ತರುಣ ಮಿತ್ರನ ತೋಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ಈ ತೋಳಿಗೆ ನಾನು ತೋಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಯೇನು... ಎಂಥ ಸ್ನಾಯುಗಳು.. ಆತ ಎಷ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠ ಎಂದು ನೋಡು.”

ಆ ಮನುಷ್ಯನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಹೆದರಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ, “ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು... ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ... ಹೋದರೆ ನಿಮಗೇ ಒಳ್ಳೆಯದು.”

“ಹಾಗೆ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೆ? ” ಎಂದು ನಾನು ಆತನ ಸಮ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹವಣಿಸುತ್ತ, ಉಂಗುಟದ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಹತಾಶನಂತೆ ಒದರಿದೆ.

ನಂತರದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಜೀವವಿರುವವರೆಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ.

ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ, ಆತನು ತನ್ನ ತೋಳುಗಳ ನಡುವೆ ಹಿಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ಹಕ್ಕಿಯ ಗರಿಯಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿದನು. ಪಂಜರಗಳ ಆಚೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ನೆಲವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ ಎಂದಿದ್ದೆನಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪಿತ್ತು. ಗಂಡಾನೆ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ

ಮರಿ. ಆ ಮರಿಯು ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಎತ್ತರದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು.

ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಕಿವಿ ಮಡುಚಿಕೊಂಡು, ಗೋಣು ಬಗ್ಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮೈಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಗಿ ಆನಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದವು. ಆ ಪುಂಡನು ನನ್ನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕಿತ್ತಿದನು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆ ಆನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಮರಿಯಾನೆಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕುಕ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ತರುಣಿಯು ಸರ್ಕಸ್ ಕಣದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯ ಬಂತೆಂದು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಅವಳು ಪಂಜರಗಳಗುಂಟ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಹೋಗಹತ್ತಿದಳು. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಜನರು ನುಗ್ಗೆ ಹತ್ತಿದರು. ಈಡಾಳು ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಕಿರುಚುತ್ತ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಾನು ಅದರ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ವೃಥಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆನು.

ಬೀಳುವಾಗ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗ ನೆಲಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಾಕಿತು. ನಾನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದೆ. ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಪ್ರಥಮೋಪಚಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಈಡಾ ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಅನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾವು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ನೋಡದೆ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದೆವು.

ಮರುದಿವಸ ನಾನು ಈಡಾಳಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. “ನಿನ್ನದೆ ತಪ್ಪಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ... ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಾರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆ ಹೆಂಗಸು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಸರಿ. ನಾನೊಬ್ಬ ಕ್ಷುದ್ರಜೀವಿ.”

ಈಡಾ ನನ್ನ ತೋಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮೋರೆ ನೋಡುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು-

“ನೀನು ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿ! ಆ ಮನುಷ್ಯ ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದನು... ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹು ಭವ್ಯಪುರುಷನಾಗಿ ಕಂಡೆ. ಬಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿ.”

ಆಕೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಹೇಳುವದೇನು? ಅವಳಿಗೆ ನಾನು ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೆಂಗಸರು ಪ್ರೇಮದ ಹುಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೆಲ್ಲ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಹೇಳಬಲ್ಲೀರಾ?

ಕತೆ ೧೬

ನೂರು ಹೋದರೇನು, ನೂರು ಬಂದರೇನು?

ಇದು ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರು 1969/03/31ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಥೆ.

ಮದರಂಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಪೇಟೆಯ ರಸ್ತೆಯ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಆ ಊರಿನ ಜನರು ಆ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಓಣಿಗರ ಹೆಂಗಸರೂ ಆ ಬಾವಿಗೆ

ನೀರು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಲಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೇಕಾರರ ಮಗ್ಗವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತರಲು ಹೋಗುವಾಗಲೂ, ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗಲೂ ಕಾಣುವ ಹೆಂಗಸರ ಸಾಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತ ಒಬ್ಬ ಮಗ್ಗದವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಊರಿನ ಒಬ್ಬ ಸಾವುಕಾರನಿಗೆ ಚೆಲುವೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳೂ ಸಹ ಆ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ತರಲು ದಿನಾಲು ಕೊಡವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಮಗ್ಗದವನು, “ನೂರು ಹೋದರೇನು ನೂರು ಬಂದರೇನು?” ಎಂದು, ಅವಳು ದೂರ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಹೇಳುತ್ತ ಮಗ್ಗ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಾವುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿ, ‘ಇದೇನು... ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಹೋಗುವಾಗಲೂ, ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದೇ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಡಬೇಕು’ ಎಂದುಕೊಂಡು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, “ನೇಗಾರ ಯಜಮಾನ, ಊರ ಹೆಂಗಸರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಜನರು ಹೋಗುವಾಗಲೂ, ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗಲೂ ಸಹ ನೀನು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಏನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ‘ನೂರು ಹೋದರೇನು ನೂರು ಬಂದರೇನು?’ ಎನ್ನುವುದೇಕೆ? ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅವನು, “ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಹತ್ತರ ಹೇಳುವಂಥದಲ್ಲ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾರಿಸಿ, ಸಿಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಪದವನ್ನು ಗುಣುಗುಣಿಸಿದನು. ಅವಳು, “ಓಹೋ... ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬರೇ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತೀಯಲ್ಲ...! ನಾನು ಅಷ್ಟು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಹೋದೆನೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅವನು ಹುಬ್ಬುಹಾರಿಸುತ್ತ ಅವಳನ್ನು ನಗೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ, “ನೂರಲ್ಲ, ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ, ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅವಳು ಆಚೇಜೆ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, “ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಬಾ... ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ದೂರ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬರುವಾಗ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ, “ವೇಟೆಯ ಮಗ್ಗದವನಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೋಹವಾದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಾನು ಅವನ ಹತ್ತರ ಮಾತನಾಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, “ಅವನು ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನೀವು ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ

ಬಂದು ಅಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಮಜಾ ಮಾಡಿ ಅವನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮರುಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಕರೆದ ಕೂಡಲೇ, ನೀವು ಇಳಿದು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅವನು, “ಸರಿ, ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಾಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮರುದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಪಂಚೆ, ಪೈರಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮಗ್ಗದವನು ರುಮಾಲನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕೂತು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡನು. ರುಮಾಲಿನ ಚುಂಗನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೀಸೆ-ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ-ತೀಡಿಕೊಂಡನು. ಸಾವುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಗೆಯಾಡುವಾಗ ಹೇಗೆ ನಕ್ಕರೆ ತಾನು ಚಂದ ಕಾಣುವೆಂದು ನಾಲ್ಕಾರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಕು ನೋಡಿಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ರುಮಾಲು, ಧೋತರ-ಅಂಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ತರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಚೆಮುಕಿಸಿಕೊಂಡನು, ಸಾವುಕಾರನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಮಗ್ಗದವನು ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾವುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮೋಜಿನಿಸಿತು. ಅವಳು ಬಹಳ ಆನಂದವಾದವರ ಹಾಗೆ ನಗೆಯಾಡಿದಳು. ಮಗ್ಗದವನು, ‘ಇವಳು ನಗೆಮಲ್ಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಾಗತದ ಕಂಪನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಸೊಗಸಾಗಿ ಬೈತಲೆ ತೆಗೆದು, ಬಿಳಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ಹಸಿರು ರೇಷಿಮೆ ರವಿಕೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಶೃಂಗಾರ ನನಗಾಗಿಯೇ” ಎಂದು ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ನಗುತ್ತ ಬಂದನು. “ಬನ್ನಿ... ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿಲ್ಲ. ನಾನು-ನೀವು; ನೀವು-ನಾನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ನಾವಿಬ್ಬರೇ” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದರು.

ಅವನು, “ನಾನು, ನೀನು ಕೂಡಿದರೂ ನಾವಿಬ್ಬರೇ!” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದನು. ಅವಳು, “ಹೌದು. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದಾಳೂ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ನೀವು ಬರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರುವುದೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವಳು ಎರಡು ಪಾಯ್ಲಿ ಜೋಳವನ್ನು ಹಸನ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಈಗಲೇ ತಿಳಿಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಯಜಮಾನರು ಬರುವದರೊಳಗೆ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು. ನೀವೇ ಜೋಳವನ್ನು ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಈಗ ನಾನು ಆಳನ್ನರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜೋಳವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಳು. ಅವನು ಬೀಸುಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜೋಳ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ತಿರುಪಿ, ಅರ್ಧತಾಸಿನೊಳಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅವಳು, “ನಾನು ಈ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯಾದರೆ ಅನ್ನ ಪಸಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಬತ್ತ ಎರಡು ಪಾಯ್ಲಿ ಈ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಕೊಡಿದಿರಿ” ಎಂದು ಭತ್ತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅವನು, “ಸಾವುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿ ನನಗೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಮುಂದೆ ಈ ಕೆಲಸ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಾ....? ಅವಳ ಯಜಮಾನನಂತೂ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಎಡಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಜಗುಲಿಯ ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಹತ್ತಿದನು. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಸನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾವುಕಾರತಿಯು ಗೆರೆಸಿಯನಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮಗ್ಗದವನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೆಲ್ಲನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಹಸನ ಮಾಡಿದನು.

ಸಾವುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿಯು, “ಕೈಕಾಲು, ಮೋರೆ ತೊಳೆದುಕೋ” ಎಂದು ನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವನು ಕೈಕಾಲು, ಮೋರೆ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೇಲೆ “ಮುಂದಲ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಾ” ಎಂದಳು. ಅವನು ಮುಂದಲ ಬಾಗಿಲ ಮೀಡ (ಅಗುಳಿ) ಹಾಕಿ ಬಂದನು. “ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕು” ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬೇಗ ಹಾಕಿ, ಒಳ್ಳೇ ಆಶೆಯಿಂದ ಬಂದನು. ಆಗ ಅವಳು, “ಮೇಲಿದ್ದುಕೊಂಡವರು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಕಸರತ್ತು ಚಾಲೂ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ನೂರು ರುಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ಪೈರಣದ ಕಿಸೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಮಗ್ಗದವನು ನಗುತ್ತ ಅದನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಡಲು ಕೈಚಾಚಿದನು. ಅವಳು ಮಂಚದ ಕಡೆಗೆ ನಗುತ್ತ ಕೈಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಮಂಚದ ಮೇಲಿಟ್ಟನು. ಅದೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವುಕಾರನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯುವಾಗ ಶಬ್ದಮಾಡದೆ ಅಟ್ಟದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದನು. ತನಗನುಕೂಲವಾಗಿ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಗ್ಗದವನು ಪೈರಣನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತೆಗೆದನು. ಸಾವುಕಾರನು ಆಗ ಮಗ್ಗದವನ ಮೈಮೇಲೆ, ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಏಟು ಬಿಗಿಯ ಹತ್ತಿದನು. ಸಾವುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿಯು, “ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು...” ಹೀಗೆ ಹೊಡೆತಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. “ಬೇಡ ಬಿಡಿ... ದಮ್ಮಯ್ಯ...” ಎಂದು ಮಗ್ಗದವನು ಕೈಮುಗಿದನು ಆಳ ಹತ್ತಿದನು. “ನೂರು ಹೋದರೇನು? ನೂರು ಬಂದರೇನು?” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ನೂರು ರುಪಾಯಿ ಹೋದರೆ ನಿನಗೇನು, ನೂರು ಹೊಡೆತ ನಿನಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ನಿನಗೇನು.... ನಿನಗೆ ಅದಾವುದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲ; ಇರಬಾರದು. ನಿನ್ನ ಅಸೆಯ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಫಲವನ್ನು ತಿನ್ನು... ಮೈಮುರಿ ತಿನ್ನು” ಎಂದು ಸಾವುಕಾರನು ಮತ್ತೂ ಹೊಡೆದನು. “ಬೇಡ ಬಿಡಿ ರಾಯರೇ... ತಪ್ಪಾಯಿತು” ಎಂದು ಮಗ್ಗದವನು ಸಾವುಕಾರನ ಕಾಲಿಗೆರೆಗಿದನು. ಆದರೂ

ಸಾವುಕಾರನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ “ಎಷ್ಟೆತ್ತು...” ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವಾಗ, ಮಗ್ಗದವನು ಪೆಟ್ಟಿನ ವಿರಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಪಂಚಿಯಲ್ಲೇ ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವಳು, “ಸಾಯಲಿ ಬಿಡಿ” ಎಂದಳು. ಸಾವುಕಾರನು, “ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಹೆಂಗಸಿನ ತಂಟೆಗೂ ಹೋಗಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಮಗ್ಗದವನು, “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾರ ತಂಟೆ ನಮಗ್ಯಾಕೆ ಬೇಕು?” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. “ಹಾಗೇ ಹೇಳುತ್ತ ಮಗ್ಗ ಹೊಡೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾಕಿ ಇದ್ದ ಬೆತ್ತದ ಭೆಡಿಲತ್ತೆಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಬಾಕಿ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಡಿ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು ಸಾವುಕಾರ.

ಆಮೇಲೆ ಮಗ್ಗದವನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮೈತುಂಬ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಬಿಸಿನೀರು ಕಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಉಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ಮಗ್ಗದ ಕೊಣೆಗೆ ಹೋಗಿ, “ಯಾರ ಗೊಡವೆ ನಮಗ್ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಯಾರ ತಂಟೆ ನಮಗ್ಯಾತಕೆ ಬೇಕು? ಇನ್ಯಾತಕೆ ಬೇಕು?” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಮಗ್ಗ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳು

ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ

ಮದುವೆಯ ಮಬ್ಬು

ಪ್ರವೇಶ -1

[ಕುಮಟೆಯ ರಸ್ತೆಯ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ. ಕರೇ ಕೋಟು, ಮಾಸಿದ ರುಮಾಲು, ಧೋತರ ಉಟ್ಟ ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಬಂದವನು ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, 'ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದವರಂತೆ ನಿಂತಿರುವನು'. ಆಗ ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟನ ಪ್ರವೇಶ.]

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಏನು ರಾಯರೇ, ಏನು ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಏನು ನೋಡುತ್ತೀರಿ, ಏನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತೀರಿ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಾನು ರಾಯರಲ್ಲ, ನನಗೆ ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಎಂದು ಕರೆಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಭಟ್ಟರ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೀವು ಶೆಟ್ಟರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಟ್ಟರೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹೆಗಡೆರೇ, ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಅದೆ. ನಾನು ಭಟ್ಟರ ಜಾತಿಯವನೇ ಸರಿ. ಆದರೆ, ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದುಸ್ತನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶರ್ಪು, ಪ್ಯಾಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹ್ಯಾಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪೈರಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ನಮ್ಮ ಜುಟ್ಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಲೇಬೇಕಾದದ್ದು, ಶ್ರಾದ್ಧದ ಉಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದುಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ವಾಜ್ಮಿ ಮಾತು... ಆಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬೈರೂಪ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಅಲ್ಲಾ ಹೆಗ್ಗೇರೆ, ನಿಮಗೆ ಈ ಅಪರೂಪದ ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಅಂತ ಹೆಸರು ಬರಲು ಏನು ಕಾರಣ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಾನು ಸಣ್ಣವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೋಡನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನಂತೆ. ಆಗ ಒಂದು ಮರ ಹತ್ತಿ ಕೋಡ ಹಾರಿದ ಹಾಗೇ ಹಾರುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ಟೊಂಗೆ ಮುರಿದು ಬಹಳ ಪೆಟ್ಟಾಯಿತಂತೆ. ನನ್ನ ಬರೇ ಹೆಸರು ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಅಂತ . ಆದರೆ, ಕಡೆಗೆ ಹನುಮಪ್ಪ, ಹಾರುಗುಪ್ಪ ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತಿದರು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹೆಸರು, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರಣ. ನಿಮ್ಮ ಊರು-ಕೇರಿ ಯಾವುದು? ಹೊರಟಂಥಾ ಕಾರ್ಯ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಊರು ಹಳೇಕಾಡು ಗ್ರಾಮ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಅದಕ್ಕೇನು? ಅಗತ್ಯ ಆಗಲಿ. ಊರಿನ ಹೆಸರು ಕರೀಕುರಿ - ಆಚೇಕೇರಿ ಅಮ್ಮಣ್ಣಭಟ್ಟ ಎಂದರೆ ನಾನೇ ಸೈ. ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಅಗತ್ಯದ ಕೆಲಸವೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟರೇ, ತಮ್ಮಂಥವರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನಂತೂ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಸೊತು ಹೋದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯ, ದೈವಾನುಕೂಲ ಎರಡೂ ಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಮ್ಮ ಸಹಾಯವೇನೋ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ದೈವಾನುಕೂಲದ ಸಂಗತಿ ಬೇರೆ. ದೈವವೇ ದೆವ್ವವಾಗಿ ಕಾಡಬಾರದು, ಅಷ್ಟೇ. ನಿಮ್ಮ ಆಗಲೇ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಯಾವುದು? ಬನ್ನಿ ಈ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಮಾತಾಡೋಣ.

[ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವರು.]

ಹನುಮಪ್ಪ : ಒಂದು ಮದುವೆಯ ಬಗ್ಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಅದಕ್ಕೇನು? ಎಷ್ಟು ಮದುವೆಗಳನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ, ಪೂರೈಸಬಲ್ಲೆ. ದಕ್ಷಿಣೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಯಾರ ಮದುವೆ? ಹೆಣ್ಣಿನದೋ, ಗಂಡಿನದೋ?

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಸ್ವಲ್ಪ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ) ಒಂದೇ ಮದುವೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಎರಡೂ ಬೇಕಲ್ಲ?

ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ? ರೊಟ್ಟಿ-ಚಕ್ಕುಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ತಟ್ಟಬಹುದು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಆಂ, ನಿಮಗೆ? ಎರಡನೇ ಮದುವೆ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಸದ್ಯ ಮೊದಲನೇ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಿಲ್ಲ, ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹಾಗಾದರೆ, ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸು ಎಷ್ಟು?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತೆರಡರೊಳಗೇ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಐವತ್ತು ಮಿಕ್ಕಿ, ಐವತ್ತಾದರೂ ಆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಏನು ಹೇಳಲಿ ಭಟ್ಟರೇ... ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೇ ಸತ್ತ ಕೆಸುವಿನ ಗಿಡದ ದಂಟಿನ ಹಾಗೆ ಬಾಡಿ ಬತ್ತಿಹೋದೆ. 'ಚಿಂತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸಂತೋಷವೇ ಯೌವನ' ಅಂತ ಗಾದೆಯೇ ಇದೆಯಲ್ಲಾ? ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅದೇ ಹನುಮಪ್ಪ ಉಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ 25 ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದವನ ಹಾಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬಲ್ಲೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಿಮಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಏನಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ, ಮುತ್ತಜ್ಜಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅರೆಹುಚ್ಚರಂತೆ ಇದ್ದರೆಂತ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸಿ, ನಮಗೆ ದ್ವೇಷಿಕರು ಮಾಡಿದ ಕುತಂತ್ರ ಕಾರಣ, ಹಣದ ಅನುಕೂಲವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮಲಯಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ತಿರದ ಹಣ ಕೊಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : 'ಕಾಂಚನೇನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ' ಅಂತ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. 'ರೊಕ್ಕಪ್ಪ ಇದ್ದರೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ' ಅಂತ ಗಾದೆ. ಈಗ ನಿಮಗೆ ಹಣ ಕೈಗೂಡಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಡಿಕೆಗೂ ದರ ಬಂದಿದೆ. ನನ್ನ ಖರ್ಚು ಕಮ್ಮಿ , ಹೀಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಿಲಕಾಗಿದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಇದು ಅನುಕೂಲವೇ, ನಿಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಊರಿನ ಹತ್ತಿರ ಹಂಡಬೆರ್ಕೆ ಊರಿದೆಯಲ್ಲ... ಅಲ್ಲೆ ಬಹಳ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮದುವೆಗೆ ಇದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ನನ್ನ ಕೈಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಹೆಣ್ಣುಕೃಳಿಗೆ ನೌಕರಸ್ಥ ಜನರೇ ಬೇಕು; ನೌಕರಸ್ಥ ಉಗ್ರಾಣಿ ಕೆಲಸದವನಾದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಯಿತು ಎಂದು ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಕೃಳ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಕೊಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹೆಗಡೇರೆ, ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ಕಾಮಿನಿಯೂ ಒಲಿಯುತ್ತಾಳೆ ಎಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆಗೆ ಹಣದ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಮದುವೆ ದಲ್ಲಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಏನು? ಒಬ್ಬ ಭಟ್ಟನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೆಣ್ಣು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆಗೆ ತಿರದ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವುದು ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಬಚಾವಾದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಏನಾಯಿತು ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅವನಿಗೆ ದೈವವಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ, ಅವ ನನಗೆ ಬರೇ ಮಕ್ಕಳುಹುಡುಗಿಯನ್ನು ತಂದು ಗಂಟುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದ ಅಂತ ತಿಳಿಸಿದ. ಈ ಮದುವೆ ತಪ್ಪಿ ದುಡ್ಡು ಉಳಿಯಿತು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ತೆಂಕಲಾಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲವೋ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ತೆಂಕಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಎಂಥದೋ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಾಪತ್ರಯ ಅನುಭವಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೆಣ್ಣುಕೃಳು ಹಾಕಿದ ದಾಗಿ ನೆ ಸಮೇತ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದು ಉಂಟು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಅಂಥ ಫಜೀತಿ- ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡ. ನೀವು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರು, ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಕೈಲಾದ ಕಟಪಟೆ ಮಾಡಿ, ಗಂಡಾಗುಂಡಿ ಮಾಡಿ, ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಜೋಡಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಆದಂತೆ. ನನ್ನ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ.

[ಹೊಲನಗದ್ದೆ ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ ಬರುವನು, ಅಮ್ಮಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ...]

ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ : ಏನೋ ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟ? ಇಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಅರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದೆಯಾ? ಕೂತಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕುಚೋದ್ಯ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ ನೀನು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ, ಈ ಹಳೇಕಾಡಿನ ಹೆಗಡೇರ ಹತ್ತಿರ ಬೆಟ್ಟ ಅಡಿಕೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದ್ದೆ.

ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ : ಬೆಟ್ಟ ಅಡಿಕೆಯೋ? ಬಿಟ್ಟೆ ಅಡಕೆಯೋ? ನೀನು ಮಾಡದಿರುವ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ ನೋಡು. ಒಂದು ಕವಳ ಕೊಡಿ ಹೆಗಡೇರೆ. (ಅವನ ಸಂಚಿಯಿಂದ ವೀಳ್ಯ ಮೆಲ್ಲುವನು.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ, ಬಿಟ್ಟೆ ಅಡಕೆ ಬೇಕಾದರೆ ಅಡಿಕೆ ಸಂಭಾವನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಹೆಗಡೇರು ನಿನಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಬಿಟ್ಟೆ ಕವಳ ಬೇಡಿದೆಯಲ್ಲ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅವರು ಬರಬೇಕಿಲ್ಲ, ನಾನೇ ಹೇಗೂ ನಿಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಬರುವುದಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಬರುವಾಗ ಎರಡು ಸೇರು ಬೆಟ್ಟ ಅಡಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ : ಗಂಡಾಗುಂಡಿ ಮಾಡಿ ಅಡಿಕೆ ಸಂಭಾವನೆ, ಮತ್ತೆ ರೊಕ್ಕದ ಸಂಪಾದನೆ ಎರಡನ್ನೂ ನೀನೇ ಪಡಿಯಬಹುದು. ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟ, ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮಸಲತ್ತಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತು ಹೋಗುವ

[ಹೋಗುವನು.]

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅವರು ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರು? 'ಗಂಡಾಗುಂಡಿ ಮಾಡಿ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕದಿರಿ' ಅಂತ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಭಟ್ಟರೇ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಅವನ ಹೆಸರೇ ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ, ಅಂದರೆ ಪೊಕ್ಕೆ ಪೊಕಳೆ ಅಜ್ಜ ಅಂತ. ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೊಂದು ಪೊಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಪೊಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜ ಅಲ್ಲ, ಅವ ಪೊಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಹೌದಾ? (ಅಂತ ಹೇಳಿ ನಗುತ್ತಾನೆ.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಂಡಾಗುಂಡಿ ಮಾಡಿ, ಗಂಡಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡಿ

ಜೈಂಟ್ ಮಾಡುವವ ಅಂತ ಈ ಬದಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯೇ. ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅಯ್ಯೋ ಅದಕ್ಕೇನು? ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡಿ ಬಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಬಹುಮಾನ ಮಾಡಿದರಾಯಿತಲ್ಲ? ನನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ನೀವೇ ಪುರೋಹಿತರು, ಬರೇ ದಲ್ಲಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವ ಕುಚೋದ್ಯಗಾರರು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಸಾಗಬೇಕು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅರೇ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ? ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಲಾಗಾಯ್ತು. ನಾನೇ ನೋಡಿ ವಿಘ್ನ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಡಯನ್ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಆದರೆ, ಈಗ ಊರ ಮೇಲೆ ಆಗಿಲ್ಲವಾ ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಊರ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಮದುವೆಯಾಗಲಿ, ಯಾರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದಾಗಬೇಕಾದರೆ ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕು. 'ಅವಳಾದರೆ ಅಷ್ಟಪುತ್ರ' ಅಂತ ಗಾದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹೌದು ಹೌದು... ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಡಿ. ನಿಮಗೆ ವಯಸ್ಸು ಬಹಳವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿಯಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣವಳೇ. ಈಗಲ್ಲಾ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸೂಳೆಯರ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳೂ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಜೀವನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗರತಿ ಬಾಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಹನುಮಪ್ಪ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು) ದೊಡ್ಡ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತಾಳೆ. ನೀವು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಅಂತ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ರೊಕ್ಕವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಛೇ...ಛೇ...ಛೇ...ಛೇ...ಛೇ...! ಥೋಥೋಥೋಥೋಥೋ! ಆ ವಿಷಯ ಬಿಲ್-ಕುಲ್ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಹೇಳಬೇಡಿ. ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲದ ಹನುಮಂತನ

ಹಾಗೇ ಆಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ, ಆದರೆ...

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹಾಗಾದರೆ, ಮೊದಲನೇ ಬಾರಿ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯೇ ಬೇಕಾದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ತಯಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಹಣ ಕೊಡುವ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಕ್ಕಾರೇ ಇಲ್ಲ, ಅರ್ಜಂಟಾಗಿ ಲಗ್ನ ನಿಕ್ಕಿ ಮಾಡಿ; ಮುಂಗಡ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನೀವು ಒಂದು ಸಾವಿರ ರುಪಾಯಿ ತರುವ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬನ್ನಿ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬರುವೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವ ಜನರು ಯಾರಿಗೆ ನಾಮ ಹಾಕಬೇಕು ಅಂತ ಹಗಲೂ-ರಾತ್ರಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಭಾರ ಅರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದರೆ ಏನು ಕೊಡುವೆ ಅಂತ ಹೇಳುವವರು ಜಾಸ್ತಿ ಜನ. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟಾ? ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸದ ನೆವದಿಂದ ಬನ್ನಿ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಸರಿ, ನಾನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ಯಾರಿಗೂ ಸೂಟು ಘಾಟು ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನ "ಹನುಮಾಂಜನೇಯ" ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಬಹಳ ಪಸಂದಾಯಿತು. ಆದರೆ, ನೀವು ಪಕ್ಕನೆ ಹುರುಪು ಬಂದು ಹಾರಲಿಕ್ಕೇ ಸುರುಮಾಡಿದರೆ ಕೇಳುವ ಜನರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವರ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಛೇ ಛೇ... ಹನುಮಂತನ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವ ದಿನ ನಾನು ಪೂರ್ತಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಹಾರಿ ಯಾರ ಮೇಲಾದರೂ ವಕ್ಕರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ; ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹಾಗಾದರೆ, ನಾಳೆಗೇ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾಳೆ ನೀವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗೇ ಬನ್ನಿ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಹೋ ಹೋ...! ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಜರ್ ಇರುವೆ.

[ತೆರೆ]

ಪ್ರವೇಶ -2

[ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟನು ತೆರೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾಗಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಒಂದು ಬೆಂಚು, ತಬಲಾ, ಪಿಯಾನು ಇಟ್ಟಿರುವರು. ಜನರ ಭರ್ತಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಜನರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ತಂದುಕೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಬನ್ನಿ ತಿಪ್ಪಾ ಭಟ್ಟರೇ... ಬನ್ನಿ. ಅಂದರೆ ಪರಸ್ಥಳದವರ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ, ನಾಮಾಂಕಿತ ಕೀರ್ತನಕಾರರ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ "ಹನುಮಾಂಜನೇಯ" ಪನಂದಾಗುತ್ತದೆ. ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಶೆಟ್ಟರೇ, ನೀವೂ ಬಂದು ಕುಕ್ಕುರಿಸಿ... ಬನ್ನಿ.

ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟ : ನಾನು - ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಶಾನಭಾಗರ ಚಹಾದಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಸಿಂಗಲ್ ಚಹಾ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಪೆಟ್ರೋಲ್ವಾಕದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಗಾಡಿ ನಡೆಯುವುದೆ ಇಲ್ಲ. (ಹೊರಟನು.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಾನು ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಚಹಾದಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿಂಗಲ್ ಚಹಾ ಕುಡಿಯದ ಹೊರತು ನಿಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಪ್ಪಾ 'ಕಲಿಯುಗ ಮಹಿಮೆ', ಪರಜಾತೀಯ ಚಹಾದಂಗಡಿ ತೀರ್ಥ ಕುಡಿದ ಪಾಪ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಕೇಳಿದರೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಬನ್ನಿ.

ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟ : ನೀವೇ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಕೇಳುವ ಜನರಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಚಹಾ ತೀರ್ಥಪಾನ ಮಾಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ಚಹಾ ಕುಡಿದ ಆಸೆಗಾದರೂ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಬನ್ನಿ ಜೋಯಿಸರೆ... (ಎಂದು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಎಳೆತರುವನು.)

ಜೋಯಿಸ : ಬಿಡಿ ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟರೇ, ನನಗೆ ಮದುವೆ ಜಾತಕ ಮೇಳಾಮೇಳಿ ನೋಡಬೇಕು. ಕವಳ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೂ ಪುರುಸೋತ್ತಿಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. (ಕೊಸರಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಜೋಯಿಸರೇ, ಇಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ ಮೇಳಾಮೇಳಿ ಜಾತಕ ನೋಡುವ ಸಂದರ್ಭ ವದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನ್ನದು. ಇಲ್ಲೇ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ. (ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಪೊಕ್ಕಜ್ಜನನ್ನು ಎಳೆದು ತರುವನು.)

ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ : ಏ ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಧಾಂಡಿಗ್ಯಾ, ಹಾಗೆ ಎಳೆಯಬೇಡ... ನಾನು ಮುದಿ ಮನುಷ್ಯ... ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೋ?

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನೀನು ಮುದುಕನಾದರೆ ಹರಿಕಥೆ ಕೇಳುವ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹರಕತ್ತಿಲ್ಲ ಪೊಕ್ಕಜ್ಜಾ.

ಪೊಕ್ಕಜ್ಜ : ಅಯ್ಯೋ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎಮ್ಮೆ ಬೆದೆಗೆ ಮರಗಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ... ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಮನೆಗೆ ತರಬೇಕು, ಪುರುಸೋತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಮನೆಗೆ ತಾನಾಗಿ ಮರಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ. (ಹನುಮಪ್ಪನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗುವನು. ಪೊಕ್ಕಜ್ಜನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆತರುವನು.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಬನ್ನಿ ಬುಳ್ಯಾಚಾರಿಗಳೇ... ಹರಿಕಥೆ ಉಂಟು.

ಬುಳ್ಯಾಚಾರಿ : ಯಾರ ಹರಿಕಥೆ ಇದ್ದರೂ ನನಗೆ ಹರ್ಕತ್ ಆದದ್ಯೇನು? ಇಂತಿಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಕರತಂದರೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಕಮಿಶನ್ನೊಡುವೆ ಎಂದಿದ್ದನೊ ನಿನ್ನ ಹರಿಕಥೆಗಾರ? ನನಗೆ ಹರಿಕಂತ ಜಿಜ್ಞೆಯ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಇದೆ. (ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವನು.)

[ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆಯನ್ನು ಕರೆತರುವನು.]

ತುಂಗಮ್ಮ : ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಈ ಗಂಡಸರ ಸಂತೇಲಿ ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ನಾನು ಯಾಕೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಿ?

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಬಾರೆ ತುಂಗಮ್ಮ, ಹರಿಕಥೆ ಕೇಳಿದ ಹೊರತು ಅಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕುವದೇ ಇಲ್ಲ.

ತುಂಗಮ್ಮ : ಅಯ್ಯೋ ಶಿವನೇ... ಇವತ್ತು ಏಕಾದಶಿ ರಾತ್ರಿ ಫಳಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ದೋಸೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಟ್ಟು ಉದ್ದು ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು... ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : (ಅಡ್ಡಕಟ್ಟಿ) ಇಂದೇ ಏಕಾದಶಿ, ತಿನ್ನುವುದು ಹನ್ನೊಂದು ದೋಸೆ, ಹರಿಕಥೆ ಕೇಳಿ ಹೋಗಿ ಉದ್ದು ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ದೋಸೆ ಫಳಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಉಪವಾಸ - ಜಾಗರಣೆ ಎಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಏಕಾದಶಿ ದಿವಸ ಮುದ್ದಾಂ ಹರಿಕಥೆ ಕೆಳಲೇಬೇಕು. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕಥೆಗೂ ಹರಿಕಥೆಗೂ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದರೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಘೋರ ಪಾಪ. ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಚಾನ್ಸ್ ಇದ್ದರೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : "ರಾಮನ ಬಂಟಾ ಹನುಮಂತಾ, ತಿರುಪತಿಯೆಂಬುದು ವೈಕುಂಠಾ..." ಅಂತ ದಾಸರ ಪದವೇ ಇದೆ. ಹನುಮಂತನದೇ ಹರಿಕಥೆ - ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆಯವರೇ ಹರಿದಾಸರು.

(ತುಂಗಮ್ಮ ಆಚೀಚೆ ತಿರುಗಿ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರವಳು.)

ಇವರೇ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹರಿ ಶರಣ ಹನುಮಪ್ಪ. ಹೆಗಡೆ ಇಂದಿನ ಹರಿಕಥೆ ದಾಸರು. ಹನುಮದಾಸ... (ಹನುಮಪ್ಪನಿಗೆ ಹಾರ ಹಾಕುವನು. ಹನುಮಪ್ಪ ಬಾಗಿ ಕೊರಳನ್ನು ನೀಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಎದ್ದು ನಿಂತು ಎಲ್ಲರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಪುನಃ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವನು.) (ಕಮ್ಮಿ) ಈಗ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ತಮ್ಮ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ದೂರದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೊಸಬರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮಹಾ ಹರಿದಾಸರು, ರಾಮದಾಸರು (ಹನುಮಪ್ಪ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೈಮುಗಿಯುವನು.) ಹಳೇ ಕಾಡು ಗ್ರಾಮದವರು. ಇವರ ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮ ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ (ಹನುಮಪ್ಪ ಕೌದೆಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವನು.) (ಕಮ್ಮಿ) ತಂದೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬೇರೆಯಾದರೂ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸಾಹಸದಿಂದ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಹನುಮಪ್ಪನ ಮೊರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗು.) ಇವತ್ತು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವತ್ತಿನ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿ ಏಕಾದಶಿ, ಇವರು ಬರೇ ನಿರಾಹಾರದಿಂದ, ನೀರಿನ ಆಹಾರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಅಣಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವರಲ್ಲವೇ ದಾಸರೇ?

(ಎಂದು ಹೆಗಡೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕೇಳಲು, ಹನುಮಪ್ಪ ಕುಳಿತಲ್ಲಿದ್ದ ಸಭಿಕರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು. 'ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ.' ಎಂದು ಕೂಡುವನು. ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿ.)

ಇಂಥ ಮಹಾ ಹರಿಶರಣರು "ಹನುಮಾಂಜನೇಯ" ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ. (ಎಂದು ತಾನೇ ಕರತಾಡನ ಮಾಡಿ ಕೆಮ್ಮಿ ಕೂಡುವರು. ಸಭಿಕರು ಕರತಾಡನ ಮಾಡುವರು).

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಕಾಲಗಜ್ಜೆ ದನಿ ಮಾಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಸರ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಮುಗಿದು) ಈಗ ನಾನು ಕೀರ್ತನೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನನಾಶಕನಾದ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಂದಿಪೆ ನಿನಗೇ ಗಣನಾಥಾ
ಮೊದಲ್ ವಂದಿಪೆ ನಿನಗೇ ಗಣನಾಥಾ
ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದ
ಪೂಜಿಸಿದ ಹನುಮರಾಯ
ವಂದಿಪೆ ನಿನಗೆ ಗಣನಾಥ ||

ಈಗ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ತೇಲಾಡಿಸಿದ ಗುರುಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗೋತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತೀ |
ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರವ ಓದಿರರಿಲ್ಲ;
ಈರಾರು ಪುರಾಣವ ಕೇಳಿದರಿಲ್ಲ ,
ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು 'ಓದಲಿಲ್ಲ'
ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವ ತನಕಾ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತೀ
ಸಾಲದಣ್ಣ ಭುಕುತೀ ||

ಈಗ ನನ್ನ ಕುಲ ಉದ್ಧಾರಕನಾದ ಕುಲದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾ ನಿನ್ನ ದಾಸನಯ್ಯಾ | ಸೀತಾರಾಮ...

(ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ 'ಓ... ಓ...' ಎಂದು ಕೂಗುವನು)

'ನಾ ನಿನ್ನ ದಾಸನಯ್ಯಾ...'

(ಎಂದು ಎಳೆದು ರಾಗ ಮಾಡಿ ಹೇಳಲು ಹುಡುಗನು "ಆಂ..." ಎಂದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು.)

ಸೀತಾರಾಮ.... (ಹುಡುಗ ಮತ್ತೆ 'ಓ...' ಎನ್ನುವನು)

(ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಅವನ ತಲೆಗೆ ಕೈಯಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ).

ಈಗ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಭಕ್ತನಾದ ಹನುಮಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಪಾಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರಿ.

ಋಷ್ಯಮೂಕವೆಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಆಂಜನಾದೇವಿ ಎಂಬ ವಾನರ ದೇವಿಯು ಶಂಕರನ ಅಂಶದಿಂದ ತನಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾಗಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದಳು. ಭೋಳೆ ಶಂಕರನು ಅವಳ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಮುಕ್ತಾಂಗನ ಅಂಶವು ಆಂಜನಾದೇವಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಹನುಮಂತನು ಹುಟ್ಟಿದನು. (ಹುಡುಗನು ಎದ್ದು "ಕಿವಿಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದನೋ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಇತರರು ಗದರಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು). ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ವಾಯುಪುತ್ರ- ಅಂದರೆ, 'ಗಾಳಿಯ ಮಗ' ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯವಾಯಿತು. ಆತನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಣ್ಣೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಿಡಿದು ತರಬೇಕೆಂದು ಅಶೆಯಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಆತನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು. ಅದು ಹ್ಯಾಗಂತೆಂದರೆ, (ಎಂದು ಕಾಲಗಜ್ಜೆ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ ಹಾರುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಸಭಿಕರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವರು.)

ಗುಪ್ತಾರಿ ಹೋದನಣ್ಣ | ಅಕಾಶಕೇ
 ಗುಪ್ತಾರಿ ಹೋದನಣ್ಣ | ಹನುಮಣ್ಣ
 ಗುಪ್ತಾರಿ ಹೋದನಣ್ಣ | ಹನುಮಣ್ಣ
 ಕೋಡನ ಹೊಡೆಯಲಿಕೇ ಹನುಮಪ್ಪೆಗೆ
 ತೋಟದಲಿ ಹಾರಿದಂತೇ |
 ಗುಪ್ತಾರಿ ಹೋದನಣ್ಣ ||

ಟೊಂಗೆಯಿಂದ ಜಾರಿಕೊಂಡು |
 ನನ್ನ ಹಲ್ಲು ಮುರಿದ ಹಾಗೇ... (ನಕ್ಕು ಬಿದ್ದ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದನು)
 ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದನಣ್ಣ | ಅಂಗಳಕೇ
 ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕು ಎಂದು
 ಹಾರಿಹೋದನೋ
 ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಮಚ ಬಿದ್ದು
 ಮಣ್ಣು ತಿಂದನೋ
 ಗುಪ್ತಾರಿ ಹೋದನಣ್ಣ | ಹನುಮಣ್ಣ
 ಗುಪ್ತಾರಿ ಹೋದನಣ್ಣ

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : (ನಡುವೆಯೇ ಎದ್ದು ಕೈಮುಗಿದು ಕೆಮ್ಮಿ) ಸಭ್ಯರಾದ ಸಭಿಕ ಮಹಾಶಯರೇ!
 ಇಂದು ಇಂಥ ಅದ್ಭುತವಾದ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕಿವಿಗಳನ್ನು
 ಉದ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ.

(ಸಭಿಕರು 'ಹೌದು ಹೌದು...' ಎನ್ನುವರು.)

ಆ ಸಂತೋಷದ ಭರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಹಾ ಹರಿಕಥಾದಾಸರನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟ
 ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸುವ ಅನುಕೂಲ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ,
 ನಿಮ್ಮ ಪರವಾನಿಗೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಬಿರುದನ್ನು
 ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

(ಸಭಿಕರು 'ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ, ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ... ಏನದು?' ಎಂದು ಕೇಳುವರು).

'ನರ್ತನ ಕೇಸರಿ', 'ಕೀರ್ತನ ಮಯೂರ' ಎಂಬ ಘನವಾದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು
 ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಇವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ

ಇವರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಹನುಮಪ್ಪ ತಲೆದೂಗುವನು. ಸಭಿಕರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವರು. ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ- 'ನರ್ತನ ಕೇಸರಿ', 'ಕೀರ್ತನ ಮಯೂರ' ಎಂಬ ಕೂಗು; ಒಬ್ಬನು 'ನರ್ತನ ಮರ್ಕಟ', 'ಕೀರ್ತನ ಗಾರ್ದಭ' ಎಂದು ಕೂಗುವನು. ಒಬ್ಬನು 'ಜೈ ಕೇಸರಿ', 'ಜೈ ಮಯೂರ ಜೈಜೈ' ಎಂದಾಗ ಚಪ್ಪಾಳೆ.)

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ ಉಬ್ಬಿನಿಂದ) ಬಿದ್ದವನೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು (ಒಬ್ಬನು 'ಮಹಾಪ್ರಾಣ' ಎಂದು ಕೂಗುವನು.) ನೋವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ರಾಮದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಮೋರೆ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಬಾಗಿ, ಕೈಮುಗಿದು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ...)

ರಘುಪತಿ ರಾಘವ ರಾಜಾರಾಂ
ಪತಿತ ಪಾವನ ಸೀತಾರಾಂ (ಹುಡುಗ 'ಓ...' ಎನ್ನುವನು)

ಜಾನಕಿ ಜೀವನ ರಾಜಾರಾಂ
ಮೇಘಶ್ಯಾಂ ಜೈ ಸೀತಾರಾಮ
(ಎಂದಾಗ ಓಗುಡುವನು)

[ಕುಣಿದು ಆಯಾಸವಾಗಿ ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವನು, ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಪೇಟೆಯವ ಇಬ್ಬರ ಹೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದು ಹೋಗಿರುವರು.]

ಹನುಮಪ್ಪ : (ದೊಡ್ಡದ್ದಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಾ) ಎಲಾ ಇವರ, ಎಲ್ಲರು ಓಡಿಹೋದರಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹೌದು ಹೆಗ್ಗೇರೆ, ಕಲಿಯುಗ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ, ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕು.

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಪೇಟದವನ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಆದರೆ, ಇವರು ಮಾತ್ರ ಖರೇ ಭಕ್ತರು.

ಪೇಟದವ : ಹೆಗ್ಗೇರೆ, ನನ್ನ ಪೇಟ ಅದೆಯಲ್ಲ, ಮೇಲಾಗಿ ನನ್ನ ಸಂಬಳ ವಸೂಲ್ಯಾಡಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : (ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು) ಪೇಟೆವಾಲರೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದು ನೀವು ಪೇಟ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು.

[ಪೇಟದವನು ಪೇಟ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು. ತೆರೆ ಮುಂದೆ ಬಂದರು
ಅಮ್ಮಣ್ಣ, ಹನುಮಪ್ಪ.]

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಹಂಚಿಕೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಇಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿದ್ದಾಳೆ. ಕೇಳಿ ನೋಡುವೆ

ಹನುಮಪ್ಪ : ಬೇಗ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ, ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಾನು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ 'ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ' ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಅಶುಭಸ್ಯ
ಕಾಲಹರಣಂ.'

ಹನುಮಪ್ಪ : ಛೇ ಛೇ... ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡಿ. ನನ್ನ ಜುಟ್ಟನ್ನೇ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವೆ,
ಗಂಟುಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ನಿಮ್ಮದು. ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ... ಈ
ವಿಷಯ ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಹಾಕಬೇಡಿ. ಗುಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರೆ 'ಪತಿತ ಪಾವನ
ಸೀತಾರಾಂ' ಹೋಗಿ, 'ಫಜೀತಿ ಪಾವನ ಅಯ್ಯೋ ರಾಮ' ಎಂದಾದೀತು

[ತೆರೆ]

ಪ್ರವೇಶ -3

[ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಮಂಜಪ್ಪಭಟ್ಟ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ನಾಗಪ್ಪ : ಹಾ ವಯ.... ನಿನ್ನೆಯ ಹರಿಕಥೆ ಸುದ್ದಿ ಗೊತ್ತಾ?

ಮಂಜ : ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಮೂರೂರಿಂದ ಈಗ ಬಂದೆ, ಏನು ಕಥೆ?

ನಾಗಪ್ಪ : (ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ) ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿ ಈ ಮಂಗಳನನ್ನು ಆಡಿಸತಾನೆ,
ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿ ಆಸಾಮಿಯಂತೆ.

ಮಂಜ : ಆ ಹೆಗಡೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದರೆ...

ನಾಗಪ್ಪ : ಮದುವೆ ಕೂಸು ಚಿಕ್ಕಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಇಂದು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು
ನೋಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಮಂಜ : ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ?
ನಾಗಪ್ಪ : ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.
ಮಂಜ : ನಾನು ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಬ್ಬಿಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ.
ನಾಗಪ್ಪ : ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ... ನಾನು ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಗುತ್ತೇನೆ. (ಹೋಗುವರು.)

[ತೆರೆ]

ಪ್ರವೇಶ-4

[ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಕನ್ನಡಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ರುಮಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೀನೆ ತಿರುವುತ್ತ ಕನ್ನಡಿ ನೋಡಿ ತಲೆ ಕೊಡಹುವನು. 50 ವರ್ಷದ ತುಂಗಮ್ಮ ವಿಧವೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ.]

(ಹನುಮಪ್ಪನ ವೇಷ ನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ-)

ತುಂಗಮ್ಮ : ಆಹಾ... ಹೆಗಡೇರೆ! ನಿಮ್ಮ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷಣ ಪಸಂದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕೂಸಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಬಹುದು. ಅಲಂಕಾರ ಸಾಕು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳು ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆ?

ತುಂಗಮ್ಮ : ಹೆಗಡೇರೆ, ನಾವೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಬೇರೆ ಜನ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ದೇಶನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಪಕ್ಕಾ ಹೆಂಗಸೇ ಬೇಕು ನನಗೆ... ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ?

ತುಂಗಮ್ಮ : ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕೂಸು ನಾಚಿಕೆಬೊಡ್ಡೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮದುವೆ ಪ್ರಾಯ. ಗೆಳತಿಯರ ಹತ್ತಿರ ಗಿಳಿಯ ಹಾಗೆ ಮಾತು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತು ಸುರಿಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ತುಂಗಕ್ಕಾ, ಅಲ್ಲ ತುಂಗತ್ತೇ.

ತುಂಗಮ್ಮ : ಹೆಗಡೇರೆ... ನೀವು ನನಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು. ಅತ್ತೆ -ಪತ್ತೆ ಹೇಳಬೇಡಿ. ನನಗೆ ಬರುವ ಭಾದ್ರಪದಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ಮೆಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಿಮಗಿಂತ ನಾನೇ ಕಿರಿಯ. ಬರೇ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ನನಗೆ.

ತುಂಗಮ್ಮ : ನಿಮಗೆ ಹಾಗಾದರೆ ಮೊದಲನೇ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸು. ಆಚೇಕೇರಿ ಕೆಪ್ಪಜ್ಜಿ 65ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಮುದುಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ.

[ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟನ ಪ್ರವೇಶ]

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹೆಗಡೇರೆ... ನೀವು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೀರಿ. (ಕೂಸಿನ ಮಾವ ತಾನೇ ಕೂಸನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅಂದ ಹಾಗೆ ಕೂಸಿನ ಹೆಸರೇನು?

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಸುಭದ್ರ ಅಂತ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು... ಸುಬ್ಬಿ ಅಂತ ಕರೆವುದು.

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ) ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸುಭದ್ರಾಣಿ ಅಂತ ಕರೆಯುವೆ.

[ಮಂಜ ಭಟ್ಟನ ಪ್ರವೇಶ]

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಅದೇ ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರೇ ಬಂದರು. ಲೈಕಾಯಿತು. ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರೆ ಜಾತಕ ನೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಾ.

ಮಂಜ : ಕಪ್ಪೆಕೆರೆ ಗೂಡ ಜೋಯ್ಸರೇ ನೋಡಿದರು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಮಸ್ಕಾರ ಗುಬ್ಬಿಮಾವ... ಜಾತಕ ಕೂಡುತ್ತದೆಯೋ?

ಮಂಜ : (ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ರೂಪಾಯಿಗೆ 17 ಆಣೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಆನಂದದಿಂದ) 17 ಆಣೆ ಬಂದರೆ 1 ಆಣೆ ಹೆಚ್ಚೇ ಆಯಿತು. ಪಸಂದಾಯಿತು. ನಕ್ಷತ್ರ-ಗಿಕ್ಷತ್ರ?

ಮಂಜ : ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಸಮ ಕೂಡುತ್ತವೆ.

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಗಣ-ಕೂಟ ಎಲ್ಲ ಸಮ ಆಗುತ್ತದೆಯಾ?

ಮಂಜ : ಎಲ್ಲ ಸಮ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಹೆಗಡೇರದು ವಾನರಗಣ, ಅವಳದು ದೇವಗಣ... ವಿರೋಧವೇ ಇಲ್ಲ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ಎಷ್ಟು? (ತುಂಗಕ್ಕೆ ನಗುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ಮಂಜ : ಮಕ್ಕಳು ಫಲ ಉಂಟು. ಗಂಡು ನಾಲ್ಕು, ಹೆಣ್ಣು ಎಂಟು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾಗುವವಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಲಾ.

[ನಾಗಪ್ಪ, ಸುಬ್ಬಿ ಪ್ರವೇಶ. ಹನುಮಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಬ್ಬಿ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಹನುಮಪ್ಪನಿಗೆ ಸಂತೋಷ.]

ಮಂಜ : ಮದುವೆ ಕೂಸಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಲಕ್ಷಣ ಒಳ್ಳೆಯದು.
(ಸುಬ್ಬಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮೋರೆ ತಿರುಹುವಳು.)

ಹನುಮಪ್ಪ : ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯೇ ಅಲಂಕಾರ. ತಪ್ಪಲ್ಲ.
(ಸುಬ್ಬಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಯತ್ನಿಸುವಳು.)

ಮಂಜ : ಸುಬ್ಬಿ, ಹೆಗಡೇರು ಹನುಮಂತನ ಪರಮಭಕ್ತರು. ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕು. (ಸುಬ್ಬಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ಬಾಗುವಳು.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

(ಸುಬ್ಬಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ನೋಡಿ, ಅಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.
ಹನುಮಪ್ಪ ಅಮ್ಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ಸುಬ್ಬಿ
ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಏಳುವಳು.)

ಮಂಜ : ತಂಗಿ, ಒಳಗೆ ಹೋಗು. ತುಂಗಕ್ಕನಿಗೆ ಚಹಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. (ಸುಬ್ಬಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಹೇಗೆ ಹೆಗಡೇರೆ?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಪಸಂದಿದ್ದಾಳೆ. ರೂಪ, ಗುಣ ಎರಡೂ ತುಂಬಾ ಇದೆ.

ಮಂಜ : ಇವನೇ ಕೂಸಿನ ಮಾವ ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಕೂಸಿನ ಮಾವನಿಗೆ ನಾನು ಭಾವ ಅನ್ನಲೋ?

ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಮಲಯಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲೇ ಕಿವಿ ಹರಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ.
ಮಾತಾಡುವ ವಿಷಯ ಉಂಟು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನಾ?

[ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುವರು ಹಿಂದೆ ತೆರೆ]

ಪ್ರವೇಶ -5

- ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕಲ್ಲ.
- ಮಂಜ : ಅದಕ್ಕೆ ಅವಸರ ಬೇಡ. ಹುಡುಗೀಗೆ ಬರೇ 16 ವರ್ಷ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ವಿಚಾರಿಸೋಣ.
- ಹನುಮಪ್ಪ : ಮುಂದೆ ಹಾಕಬೇಡಿ ಮಾವ... ಹಣ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.
- ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಮದುವೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ, ಕೂಸಿನ ರೂಪ ನೋಡಿ ಯಾರೂ 2000 ರೂಪಾಯಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೊಡಬಹುದು.
- ಹನುಮಪ್ಪ : ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಈಗ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾಕಿ ಹಣ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
- ನಾಗಪ್ಪ : ಇದೇನು ಎಮ್ಮೆ ಮಾರಾಟದ ಸಂಚಕಾರ ಆದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತಲ್ಲ. ಹೆಗಡೇರೆ, ನೀವು ಪರಸ್ಥಳದವರು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿ ಜವಳಿ, ಬಾಕಿ, ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕೈಯಿಂದ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಮೊದಲೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ?
- ಹನುಮಪ್ಪ : ಹಾಗಾದರೆ, ಮೊದಲೇ ಎಷ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು?
- ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ಮದುವೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಐನೂರು, ಕೂಸಿಗೆ ಚಿನ್ನ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ನಾಳೆಯೇ ಕೊಡಿ. 15 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.
- ಹನುಮಪ್ಪ : ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮೊದಲೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾಕಿ ಹಣ ಮದುವೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
- ಅಮ್ಮಣ್ಣ : ನಾಡದು ನಾಗಪ್ಪ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಹಣ ಮುಂಗಡ ಕೊಡಿ. ಲಗ್ನ ಮುಹೂರ್ತ ನೋಡಿ, ಲಗ್ನ ಇಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ.

[ತುಂಗಮ್ಮ 'ಚಹಾ ಆಯಿತು ಒಳಗೆ ಬನ್ನಿ' ಅಂತ ಕರೆದಳು.
ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತೆರೆ.]

ಪ್ರವೇಶ- 6

[ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟರ ಮನೆ. ತುಂಗಮ್ಮ ಕಸಬರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕಸ ಗುಡಿಸುತ್ತಿರುವಳು.]

ಹನುಮಪ್ಪ : ತುಂಗಕ್ಕ, ಅಲ್ಲ ತುಂಗತ್ತೆ... ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಗ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋದವ, ಜಾತಕವೇ ಆಗದು ಲಗ್ನ ಮುರಿದುಹೋಯಿತು ಎಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ರೂಪಾಯಿಗೆ 17 ಆಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ ರೂಪಾಯಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಲಗ್ನ ಇಟ್ಟು, ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೀಗೆ ವಸಲಾಯಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವೋ?

ತುಂಗಮ್ಮ : (ಕಸ ಗುಡಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ನಿಂತು) ಹೆಗೆಡೇರೆ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆಯಲ್ಲ... ತುಂಗತ್ತೆ ಅಂತ ಕರೆಯಬೇಡಿ. ದುಡ್ಡಿನ ಸಂಗತಿ ಮಾತು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಾಣಭಟ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಜಾತಕ ತೋರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜಾತಕ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದರಂತೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ರೂಪಾಯಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಾಣಭಟ್ಟರು, ಹೀರೆಕ್ಕೆ ಹಾಳುಭಟ್ಟರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು? ಜಾತಕ ದೋಷವೇನಂತೆ?

ತುಂಗಮ್ಮ : ನಿಮಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರ ಫಲ ಇದೆಯಂತೆ.

ಹನುಮಪ್ಪ : (ಹಣೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜೋರಾಗಿ) ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಗತಿ ಇಲ್ಲ... ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರ ಫಲವಂತೆ! ಪೂರಾ ರಕ್ಕು ವಿದ್ಯೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ನಾಗಪ್ಪ.

ತುಂಗಮ್ಮ : ಅವ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟರೋ?

ತುಂಗಮ್ಮ : ಅವನು ಮದುವೆ ಸಾಗಿಸಲು ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದ

ಹನುಮಪ್ಪ : ನನ್ನ ಮದುವೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿ, ದುಡ್ಡು ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದ ಫಟಿಂಗ.

ತುಂಗಮ್ಮ : ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆ ಮುರಿದುಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ನನ್ನ ರೂಪಾಯಿ ಆದರೂ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ತುಂಗಮ್ಮ : ನೀವು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೋ ಅವರನ್ನೇ ಕೇಳಿ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ತಡೆಯಿರಿ, ನಿಮಗಲ್ಲಾ ಕೋಳ ಹಾಕಿಸಿ ಬಂದೀಖಾನೆಗೆ ಹಾಕಿಸುತ್ತೇನೆ.
(ಹೋಗುವನು.)

ತುಂಗಮ್ಮ : ಬಂದೀಖಾನೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಅಥವಾ ಛಾಪಖಾನೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿ.

[ತೆರೆ]

ಪ್ರವೇಶ -7

[ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರ ಮನೆ. ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೀಳ್ಯದ ಬಟ್ಟಲು ಬಳಿ ಇದೆ. ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆಯ ಪ್ರವೇಶ.]

ಹನುಮಪ್ಪ : ಇದೇಯೋ ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರ ಮನೆ?
(ಅನುಮಾನಿಸಿ ಆಚೇಚೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

ಗುಬ್ಬಿ : ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟ ನಾನೇ, ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, ಅರೆ... ಆ ದಿನ ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರಲ್ಲ ನೀವು?

ಗುಬ್ಬಿ : ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟ ಅಂದರೆ ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ.

ಹನುಮಪ್ಪ : ಎಲಾ ರಕ್ಕರಾ! ಈ ಊರಿನ ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟ, ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟರು ಕೂಡಿ ನನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ, 'ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರ ಮಗಳು ಸುಬ್ಬಿ' ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ತೋರಿಸಿ, ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮದುವೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಮದುವೆ ನಿಕ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಈಗ ಫಟ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಾರಿಯಾದರು.

ಗುಬ್ಬಿ : ನನಗೆ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗಳು, ಸುಬ್ಬಿ ಅಂತ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ ಇರುವುದು ಹೌದು, ನೀವು ಯಾರು?

ಹನುಮಪ್ಪ : ಹಳೇಕಾಡು ಹನುಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಅಂತ ನನ್ನ ಹೆಸರು, ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ಗುಬ್ಬಿ : ಓಹೋ, ನೀವು ಕೀರ್ತನೆಕಾರರು ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಸುಬ್ಬಿ ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟನ ಮನೆಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಉಟಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ನೀವು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿರಿ ಅಂದಿದ್ದಳು.

ಹನುಮಪ್ಪ : ನಾಗಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಗುಬ್ಬಿ ಭಟ್ಟರು ಅಂತ ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸುಬ್ಬಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತೋರಿಸಿದ್ದರು.

ಗುಬ್ಬಿ : ತಡೆಯಿರಿ ಸುಬ್ಬಿಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಸುಬ್ಬೀ (ಒಳಗಿನಿಂದ 'ಓ..' ಎನ್ನುವಳು.) ಇಲ್ಲಿ ಬಾ.

(ಸುಬ್ಬಿ ಬಂದು ಹೆಗಡೆರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚುವಳು.)

ಹನುಮಪ್ಪ : ಇವಳನ್ನೇ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದು.

ಗುಬ್ಬಿ : ನೀ ಹೆಗಡೆರು ನಾಗಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ನೀನು ಯಾರ ಸಂಗಡ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ?

ಸುಬ್ಬಿ : ಮಂಜಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು. ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತೈದೆಯರೂಟಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಕರೆದದ್ದು.

ಗುಬ್ಬಿ : ಸುಬ್ಬಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಾರಿದ್ದರು?

ಸುಬ್ಬಿ : ನಾಗಪ್ಪಣ್ಣ, ಮಂಜಣ್ಣ, ಅಮ್ಮಣ್ಣ ಮೂವರಿದ್ದರು.

ಗುಬ್ಬಿ : ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ಮಂಜಭಟ್ಟನೇ ಗುಬ್ಬಿಭಟ್ಟ ಅಂತ ಫಸಾಯಿಸಿದ್ದು. ನೀವು ಪರಸ್ಥಳದವರು ಅವರನ್ನು ನಂಬಿ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಫಶಿ ಬಿದ್ದರಲ್ಲ.

ಹನುಮಪ್ಪ : 'ಎಲ್ಲಾ ಗುಟ್ಟಾಗಿಡಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಫಸಾಯಿಸಿದ್ದರು.

ಗುಬ್ಬಿ : ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ.

ಪ್ರವೇಶ -8

[ಹಣೆಗೆ ಕರೇನಾಮ ಹಚ್ಚಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆ, ತಂಬೂರಿ, ಹಿಡಿದು ಹನುಮಪ್ಪ ರಂಗದ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವನು.]

ಹನುಮಪ್ಪ : ನನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ತರ 'ಅಜ್ಜಾ... ಅಜ್ಜಾ...' ಅಂತ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು 'ರಾಮಾ, ಶಿವಾ...' ಅಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ತೆಗೆಯುವ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಮುದುಕಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ಹೆಂಡತಿಯಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕಾರು ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದು, ಕೂದಲ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿಯ ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಳೆಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಮೂರ್ಖತನವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 55 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪುವರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು.

ಇಡೀ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸುಟ್ಟ ಸುಣ್ಣದ ಹಾಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉರಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹದ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆದ ನನಗೆ ಅಭಾವ ವೈರಾಗ್ಯವಾದರೂ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು. ದಾಸರ ಭಕ್ತ ಜೀವನವೇ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ಆದರ್ಶವಾಗಲಿ.

(ತಂಬೂರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ, ಪದ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ.)

ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು
ಹೇಸಿಕೆಯಾದ ಸಂಸಾರದಾಶೆಯನು
ಲೇಶವಾದರೂ ಇಡದಾಂಗೇ
ಈಸಬೇಕು.

[ತೆರೆ]

ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ - ೧

ಜೇಡನ ಬಲೆ

ದೃಶ್ಯ - 1

[ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ರಂಗರಾಯನು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮೋಹನನು ಅವನನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ಮೋಹನ : ನಮಸ್ಕಾರ... ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರಂಗರಾಯರೇ! ನೀವು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನನಗೆ 'ಅರಸಿದ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಲಿಗೆ ತೊಡಕಿದಂತಾ'ಯಿತು.

ರಂಗರಾವ್ : ಏನು ಮೋಹನ ರಾವ್.... ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏನು ಕೆಲಸ?

ಮೋಹನ : (ನಕ್ಕು) ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಕೇವಲ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಹುಳುವಾಗಲಿಕ್ಕಲ್ಲ... ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಅದಿರಲಿ, ಮಿಸ್ ಲತಾ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಗೆ ದೂರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳಂತಲ್ಲ... ಇದಕ್ಕೆನು ಕಾರಣ?

ರಂಗರಾವ್ : ಏನಿಲ್ಲ, ಒಮ್ಮೆ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಾಗ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವಳು ಹೇಳಿ, ಆಧಾರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ "ಮೆಮೊರಿ ಸೈಸ್ ಸೋ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ನಾನು "ಡೊಂಟ್ ಚೂಸ್ ಮೆಮೊರಿ, ಬಟ್ ಚೂಸ್ ಮಿ" ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ಇಡೀ ಕ್ಲಾಸಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಕ್ಕರು. ಅದೇ ಕಾರಣ. ನಾನು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರ ಹತ್ತಿರ 'ಹಗುರವಾದ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದೆ. ಆ ಪ್ರಕರಣ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಿತು.

ಮೋಹನ : ಆಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದುಳ್ಳವೇ?

ರಂಗರಾವ್ : (ನಕ್ಕು) ಹೌದು.

ಮೋಹನ : ಆದರೆ, ಅವಳು ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿ ಚಂದ್ರಾವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಹೋಟೆಲಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂತ ಸುದ್ದಿ ಬಿದ್ದಿದೆ.

ರಂಗರಾವ್ : ಮಿಸ್ ಲತಾ ಒಳ್ಳೇ ಗುಣಾಡ್ಯೆ ಹುಡುಗಿ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಲಿಗೆಯಿಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಕು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅಪವಾದವಿದ್ದರೂ ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮೋಹನ : (ನಗುತ್ತ) ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಮಹಾಶಯರೇ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕುವ ಚಟವನ್ನು ನೀವು ಬಿಡಬೇಕು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮಂಥ ಕಾಲೇಜ್ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ಮಿಸ್ ಲತಾ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗೆ. ಅವಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ನೀವು ಹೋಗಬೇಡಿ.

ರಂಗರಾವ್ : ನೋಡಿ ಮೋಹನ... ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕುರಿತು ನೀವು ಇಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಡಿ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ಮಿಸ್ ಲತಾ ಕೇವಲ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ರೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಹುಡುಗರ ಕೀಟಲೆಯಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಹೋಟೆಲ್ ಕೋಣೆಗೆ ತನಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಹೇಳಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ.

ಮೋಹನ : ಅದಿರಲಿ, ಲೇಡೀಸ್ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದೆ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕೋಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಳಿದಿರುವುದೇ ಅವಳ ಚಕ್ರಂದದ ಸಲುವಾಗಿ... ನೀವು ಅವಳ ಆಶೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ.

ರಂಗರಾವ್ : ಓಹೋ, ಇದನ್ನ ಹೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರೆಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ... ಮಿಸ್ ಲತಾಳ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಈ ಅಪವಾದದ ಸುದ್ದಿ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಅವಳು ಕಾಲೇಜನ್ನೇ ಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಬಹುದು. ನೀವು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಡಿ.

ಮೋಹನ : ಗದ್ದಗೆ ಬೇಲಿ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಆದರೆ, ಜನರ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ನೀವೂ ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದರೇನಾಯಿತು? ಅವಳು ಇರುವ ಹೋಟೆಲಿನ ಮಾಲಿಕರೇ ಅವಳು ಚಂದೂವನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂತ ಸುದ್ದಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥವಳು ಒಪ್ಪಿದರೂ ನೀವು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಿರಾ?

ರಂಗರಾವ್ : ನೋಡಿ ಮೋಹನ ರಾವ್... ಮಿಸ್ ಲತಾಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಸತ್ಯವೇ ಎಂದು ಅವರನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮೋಹನ : ಕ್ಷಮಿಸಿ ರಂಗರಾವ್ ಅವರೇ... ನನಗೆ ಇಂದು ಮೆಟನಿ ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು ನನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. (ಹೋಗುವನು.)

ರಂಗರಾವ್ : ಗೆಳೆಯರಲ್ಲ, ಯಾವಳೋ ಗೆಳತಿಯಿರಬೇಕು. ಬನ್ನಿ ಮಿಸ್ ಲತಾದೇವಿಯವರೇ, ಚಂದೂರಾಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಈ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿರಲ್ಲ.

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಚಂದೂರಾಯರನ್ನೂ, ನನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಕೀಟಲೆ ಮಾಡುವವರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ನೀವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಾ?

ರಂಗರಾವ್ : ಮಿಸ್ ಲತಾದೇವಿ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕುರಿತು ಸಲ್ಲದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಂಬುವಂಥವನಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ, ಅಷ್ಟೇ. ಮೋಹನ ರಾಯರಂಥವರಿಗೇ ಅಂಥ ಕುತ್ತಿತ ಕಲ್ಪನೆ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಮೋಹನ ರಾಯನು ಹತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯವಳಾಗಿ ನಾನೂ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ಹಲವಾರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಕೈತೊಳಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅಪವಾದದ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಿದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಕಾಲೇಜು ಬಿಡಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ರಂಗರಾವ್ : ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮೂರೂರಿನ ಶಿವರಾಮ ಜೋಯಿಸರಲ್ಲವೇ! ನನಗೆ ಅವರ ಗುರುತಿದೆ. ಅವರು ಬರುವ ದಿನವನ್ನು ನನಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ. ನಾನು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಹೊರಡೋಣ.

[ತೆರೆ]

ದೃಶ್ಯ -2

[ನೇತಾಜಿ ಸದನ ಹೋಟೆಲ್ ಕೋಣೆ. ಮಿಸ್ ಲತಾಳ ತಂದೆ ಶಿವರಾಮ ಜೋಯಿಸ ಲತಾಳ ರೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.]

ಮಿಸ್ ಲತಾ : (ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದು) ಅಪ್ಪಾ... (ಜೋಯಿಸರು ಕೂಡುವರು.)

ಜೋಯಿಸ : ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮಗುವೆಂದು ನಿನಗೆ ನಾನು ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಮುದ್ದಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದೆ. ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಸುವ ತಾಕತ್ತು ನನಗಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಋಣಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂತ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೇಳಿದರೂ, ಮೂರು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಕೂತು ಕಾಲೇಜು ಸೇರುತ್ತೇನೆ ಎಂತ ಹಟ ಹಿಡಿದು ಬಂದೆ. ಲೇಡೀಸ್ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಆದರೆ, ನೀನು ತಾನು ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ತರುವ ಯಾವ ವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟು, ಈಗ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಮೂರು ಕಾಸಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ... ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದೂರಾಯನ ಕುರಿತಾದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ಮಾನ ಬೀದಿ ಪಾಲಾಯಿತು.

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಅಪ್ಪಾ... ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಜನರು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹೀನಾಯ ಮಾಡಿ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸುವದುಂಟು. ನಿನಗೆ ಈಗ ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು... ನಿನಗೂ ಯಾವಳಾದರು ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಹಚ್ಚಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ.

ಜೋಯಿಸ : ಹಾಲಿಲ್ಲದೆ ನೀರು ಬೆರೆಸುತ್ತಾರೆಯೋ?

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಚಂದೂರಾಯರ ಹತ್ತರ ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ರೂಮಿಗೂ ಬಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದುಂಟು. ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯೊಡನೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಇರುವ ಹಾಗೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಅವರೂ ಸಹ ಒಳ್ಳೇ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ವರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟೇ ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ.

ಜೋಯಿಸ : ಈಗ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ಚಂದೂವಿನ ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ನನ್ನ ಆಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೋಯಿಸ : ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಕೆಲಸವೇ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಕ್ಲಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒದರಿ ಅವರಿಗೆ ಎದೆನೋವು ಬಂದುಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲಾಜಿಕ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರಂಗರಾಯರ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಲ್ಲ; ಅದೂ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ.

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ರಂಗರಾಯರು ಮೋಹನ ರಾಯನ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ನಮಸ್ಕಾರ ಪ್ರೊಫೆಸರ್... ಇವರು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು.

ರಂಗರಾವ್ : ನಮಸ್ತೇ ಜೋಯಿಸರೇ...

ಜೋಯಿಸ : ನಮಸ್ತೇ, ಇವರು ಯಾರು?

ರಂಗರಾವ್ : ಒಂದು ಡಜನ್ ಹುಡುಗಿಯರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಸುಳಿದಾಡುವ ಈ ಮಾಡರ್ನ್ ರೋಮಿಯೋ ಎಸ್. ಮೋಹನರಾವ್. 'ಎಸ್' ಅಂದರೆ 'ಶೋಕಿಲಾಲ' ಅಂತ. ಇವರ ಕರಾಮತ್ತನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಇವರ ಬಣ್ಣ ಬಯಲು

ಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದನು.

ಜೋಯಿಸ್ : ನನ್ನ ಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇವರದೇನು ಕೆಲಸ?

ರಂಗರಾವ್ : ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಮತ್ತು ಚಂದೂವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬೀರಿದವರು ಇವರೇ. ನೀವು ಬರುವ ಸುದ್ದಿ ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲಿನ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಈ ಕಿಡಿಗೇಡಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಜಾಹೀರು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಉಹಿಸಿ ಇವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಡಲು ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಮೋಹನರಾಯರು ಮತ್ತೆ ಈ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಂದರು. ನಾನು ಅವರ ಕರಾಮತ್ತನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಈ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು, ಇವರ ಹತ್ತರ ಈ ಕುರಿತು ನೀವು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅವರನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿ. (ಕಾಗದವನ್ನು ಕೊಡುವನು.)

ಜೋಯಿಸ್ : (ಓದುವರು...) ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ, ಎಸ್. ಮೋಹನ ರಾಯನು ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಗಳು. ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಮಿಸ್ ಲತಾ ನಿರ್ದೋಷಿ, ನಾನು ಅವಳ ಮೋಹದಿಂದ ಪ್ರಣಯ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿ, ತಿರಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿ, ಅವಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೂ-ಚಂದೂರಾಯರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಹಚ್ಚಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆಯೂ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಬರೆದೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಭ್ಯಾಸ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಾಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. - ಎಸ್. ಮೋಹನರಾವ್.

ಮೋಹನ ರಾಯರೇ, ನೀವು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಏನು?

ರಂಗರಾವ್ : ಅವರ ತಂದೆಯವರ ಹತ್ತರ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಲಿತು ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರಂಥವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮಜಾ ಮಾಡಿ ಚೈನಿಯಿಂದ ದಿನ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದೇ ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತುಭಂಗ ಮಾಡುವವರು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೇ. ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುಖದ ಸೋಪಾನಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಹಳೆಯ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಕಳಚಿ ಎಸೆದ ಹಾಗೆ ಎಸೆಯುವದೇ ಇವರ ವಿಲಾಸದ ಲೀಲೆ. ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಂದೆಯವರ ಹತ್ತರ ನಮ್ಮಂಥವರನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹಣವುಂಟು. ಪಾಪ... ಬಡ ಚಂದೂರಾಯರವರಂಥವರ ಹತ್ತರ ಕಾಲೇಜು ಫೀ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಟ್ಯೂಶನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳೇ ಚಂದೂರಾಯರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಕೆಲವು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆಯಂತೆ.

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಹೌದು.

ಜೋಯಿಸ್ : ಹಾಗಾದರೆ, ನೇತಾಜಿ ಸದನ ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲಿಕರೇ ನೀನು ಚಂದೂವಿನೊಡನೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಯೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆಯಂತಾಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳುವೆ?

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲಿಕರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಿ.

ರಂಗರಾವ್ : ನೀವು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಿರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲಕ ಆನಂದ ರಾಯರೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡಿ, ಈ ಸುದ್ದಿ ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೋಹನ ರಾಯರೆ, ಆನಂದ ರಾಯರ ಹತ್ತರ ನಾನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಬನ್ನಿ.

[ಮೋಹನ ರಾಯನು 'ಹೂಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದವನು ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.
ಆನಂದರಾಯರ ಆಗಮನ...]

ರಂಗರಾವ್ : ಆನಂದರಾಯರೇ ಬನ್ನಿ... ಮೋಹನರಾಯರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು?

ಆನಂದ : ನನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ, 'ನೀವು ಹೋಗಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ರಂಗರಾವ್ : ಸರಿ, ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಹೋಗಲಿ
ಬಿಡಿ, ಪಾಪ... ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಹೂವಿಗೆ ಹಾರಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ?

ಜೋಯಿಸ : ಆನಂದರಾಯರೇ, ನನ್ನ ಹುಡುಗಿ ಚಂದೂರಾಯರ ಸಂಗಡ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾಳೆಯೆಂದು ನೀವು ಯಾರ
ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಹೇಳಿದ್ದೀರಾ?

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಆ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದರೂ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಿ.

ಆನಂದ : ಜೋಯಿಸರೇ, ಮಿಸ್ ಲತಾಳಂಥ ಸುಂದರ ಹುಡುಗಿ ನನ್ನ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ
ರೂಮು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುವ
ಸಂತೋಷಕ್ಕಾದರೂ ಆಚೆ-ಈಚೆ ರೂಮುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ನನ್ನ ಹೋಟೆಲ್ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು
ಬಯಸುತ್ತೇನೆಯೇ? ಅವಳು, ಚಂದೂರಾಯರು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಖೋಲಿಯ
ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರ ಹತ್ತರ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುತ್ತ
ಓಯ್ಲಿನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಚೀಚಿನ ಹುಡುಗರು ಬೇಕೆಂತಲೇ
ಆಕೆಯ ಖೋಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹಣಕಿಹಾಕಿ ಹೋದರೂ ಅವಳು ಆ
ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಪವಾದ ಬರಬಾರದೆಂಬ
ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇದು ನಮ್ಮ ಹೋಟೆಲ್ ಆಳುಗಳಿಗೂ
ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ನಾನು ಸುಳ್ಳೇ ಅಪವಾದ ಹಬ್ಬಿಸಿ ನನ್ನ ಬಿಸಿನೆಸ್
ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಯೋ?

ಮಿಸ್ ಲತಾ : ಈ ಉಪದ್ರಾಪದ ಸುದ್ದಿ ಸಹ ಮೋಹನರಾಯನ ತಂತ್ರವೇ ಇರಬೇಕು.
ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾರಿಕೊಂಡನು.

ಆನಂದ : ನಾನು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಬೇಡಿ.

ರಂಗರಾವ್ : ನೀವು ಮಿಸ್ ಲತಾಳ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮೀನನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನ ಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮೋಹದ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಮೋಹನರಾಯರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಸುದೈವದಿಂದ ತಪ್ಪಿತು. ನಮಸ್ಕಾರ ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಿಸ್ ಲತಾ - ಜೋಯಿಸ್: ನಮಸ್ಕಾರ ನಿಮ್ಮಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು.

[ತೆರೆ]

ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ - ನುಡಿಚಿತ್ರ

ರೇರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಣಜವಿದ್ದಂತೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜನಜೀವನ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬತ್ತಲಾರದ ತೊರೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ನಾಡವರು, ಸಿದ್ದಿಯರು, ಹಲಸರು- ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಮೃದ್ಧ ಸೆಲೆ. ಈ ಬತ್ತಲಾರದ ಅಪೂರ್ವ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಮೊಗದವರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಪ್ರಮುಖರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಎಂಬ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು. ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಹೊಲನಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಜನನ (1923). ತಂದೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕುಮಟಾದ ಗಿಬ್ ಹ್ಯಾಸ್ಕೂಲ್ ಶಿಕ್ಷಕರು. ತಾಯಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಹೊಲನಗದ್ದೆ ಮತ್ತು ಗುಡೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ. ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕುಮಟಾದ ಗಿಬ್ ಹ್ಯಾಸ್ಕೂಲ್ ನಲ್ಲಿ.

“ನನ್ನ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಗ್ರಹ- ಹವ್ಯಕ ಹೆಂಗಸರ ‘ಜೋಗುಳ ಹಾಡು’ಗಳನ್ನು ನಾನು ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಪೆನ್ನಿಲ್ ನಿಂದ ಬರೆದುಕೊಂಡದ್ದು. ಅದರಂತೆಯೇ ‘ದಿಬ್ಬಣ್ಣಿಗರು ನಡೆತಂದಾಗ’ ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಮದುವೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದು. ಇದೆಲ್ಲ ‘ಬಂಡಿ ಆಟ’ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಕ್ಕಂದಿರೂ ನಾನು ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು” - ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಹೆಗಡೆಯವರು ಎಷ್ಟೆತ್ತೆದರ ಹರೆಯದಲ್ಲೂ ಇಂದು ಆ

ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಶೇಷ.

ಬೆಳಗಾವಿಯ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಸಾಂಗ್ಲಿಯ ವಿಲಿಂಗ್ಡನ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ (1946) ಪಡೆದ ಹೆಗಡೆ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಬಿ.ಟಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಕಟ್ಟಿ ಪಾಸು ಮಾಡಿದರು (1949), ಪೂನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು (1950) ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ' ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು (1968). ಕಾರವಾಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್, ಹೊನ್ನಾವರ ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ, ಮುಂದೆ ಕುಮಟಾದ ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ರೀಡರ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಬಡ್ಡಿ ಪಡೆದು 1978ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು.

ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಆಯುರ್ವೇದ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ವೈದ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಅಪಾರ ಅನುಭವವಿರುವ ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬಹು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ, ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಹೆಗಡೆಯವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ- 'ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳು', 'ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು', 'ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗರ ಕಥೆಗಳು', 'ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು'- ಮುಂತಾದವು. ಜಾನಪದ ಗೀತೆ, ಕಥನ ಗೀತೆ, ಕಥೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಧನೆಗೈದಿರುವ ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಪ್ರಮುಖ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ - 'ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು', 'ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು', 'ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರಗಿನ ಕತೆಗಳು', 'ಸಿದ್ದಿಯರ ಕಥೆಗಳು'- ಹೀಗೆ ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು.

ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆಗಡೆಯವರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಥೆ, ಲಘುಬರಹ. ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ, ಅನುವಾದ, ವೈದ್ಯಲೇಖನ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಬಾಳ ದೀಪಾವಳಿ' ಗೇಯ ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಬೇಂದ್ರೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ' ಹನ್ನೆರಡು ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಹೋಮಿಯೋಪತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ

ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಅನುಭವ ಚಿಕಿತ್ಸೆ', 'ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ', 'ಗಾವಂಠೀ ಚಿಕಿತ್ಸೆ', 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ', 'ನಾಡಮದ್ದು', 'ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ'- ಮುಂತಾದವು ಹೆಗಡೆಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ ಬರಹ ಅಸಂಖ್ಯ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಡಾ. ಹೆಗಡೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಹಲವು. ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಅವರು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರಲ್ಲದೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನಡೆಸಿದ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆ ಆಗಿದ್ದರು. ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಹಾ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಂದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ (1986) ಗೌರವಿಸಿದೆ.

-ಶಶಾಂಕ

ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ

೧೩ ಕವನಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ,
ಕತೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಚೇತನ. ಅಧ್ಯಾಪನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಮಯವನ್ನು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಮಾಜಜೀವಿ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಅಪೂರ್ವ. ಅವರಿರುವಾಗ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರೇ ಬರೆದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಪೀಠಿಕೆ, ಮುನ್ನುಡಿಗಳು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಳವಡಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅನನ್ಯ; ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ.

ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ 84 ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡಿವೆ. ಅವರ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಣಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್‌ರವರು ಈ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಾಡಿಗಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ

ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಪಟ್ಟಿ